

Vzdělávání – Informace – Poradenství

Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2009

Ing. Daniela Chamoutová

Praha 2009

Projekt je financován Evropskou unií a rozpočtem ČR

OBSAH

1. Úvodní poznámky	3
2. Nezaměstnanost absolventů škol po nástupu hospodářské krize	5
3. Počty absolventů škol, počty nezaměstnaných absolventů škol, míra nezaměstnanosti absolventů škol	10
3.1. Počty absolventů škol	10
3.2. Celkový počet nezaměstnaných absolventů škol a jeho podíl na celkové nezaměstnanosti v zemi	12
3.3. Počty nezaměstnaných absolventů škol a problém definice absolventa – uchazeče o zaměstnání	16
3.4. Míra nezaměstnanosti absolventů škol	18
4. Struktura nezaměstnaných absolventů z hlediska úrovně vzdělání	19
4.1. Nezaměstnanost čerstvých absolventů škol	22
4.2. Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání E, H)	24
4.2.1 Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání H)	26
4.2.2 Nezaměstnanost absolventů nižšího středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání E)	29
4.3. Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem a absolventů nástavbového studia (kategorie vzdělání L0/L5)	31
4.3.1 Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (kategorie vzdělání L/0)	34
4.3.2 Nezaměstnanost absolventů nástavbového studia (kategorie vzdělání L/5)..	36
4.4. Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie vzdělání M)	38
4.5. Nezaměstnanost absolventů vyššího odborného vzdělání (kategorie vzdělání N).....	41
4.6. Nezaměstnanost absolventů vysokoškolského vzdělání (kategorie vzdělání R, T, V)	43
5. Struktura nezaměstnaných absolventů z hlediska profesní skladby	46
6. Dlouhodobá nezaměstnanost absolventů škol	51
7. Nezaměstnanost čerstvých absolventů škol v jednotlivých krajích	54
8. Závěr	59
9. Přílohy	62

Projekt je financován Evropským sociálním fondem a rozpočtem České republiky.

Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním – 2009
Ing. Daniela Chamoutová

Vydal Národní ústav odborného vzdělávání, Praha 2009
Korektura: informační středisko odborného vzdělávání

1. Úvodní poznámky

Národní ústav odborného vzdělávání již mnoho let pravidelně připravuje každoroční zprávu o nezaměstnanosti absolventů středních škol se snahou podávat co nejpřesnější informace o jejím stavu a vývoji. Pozornost je věnována zejména zachycení vývojových řad, možnosti srovnávání nových údajů s předchozími lety a porovnávání situace v jednotlivých kategoriích vzdělání.

Původní sledování vycházelo z poněkud nedokonalého systému zachycování údajů na jednotlivých úřadech práce a jejich složitého přenosu do centra zpracování – na MPSV a dále na MŠMT, ÚIV i NÚOV. Postupně docházelo ke zdokonalování techniky zachycování i zpracování údajů. K přesnosti a věrohodnosti přispělo i zavedení soustavy KKOV, která umožnila přejít od údajů o skupinách oborů až k jednotlivým kmenovým oborům vzdělání. V dalších letech došlo k rozšíření sběru dat na úroveň konkrétních oborů vzdělání.

Sledování nezaměstnanosti absolventů v letech 1999 až 2004 bylo zkomplikováno **nerovnoměrným příchodem absolventů na trh práce** v těchto letech. Vlivem zavedení povinné devítileté školní docházky v roce 1996 ukončil studium v roce 1999 malý počet vyučených ve tříletých učebních oborech, v roce 2000 se situace opakovala u absolventů maturitních oborů (včetně gymnázií), v roce 2001 u absolventů nástavbového studia, v roce 2003 a 2004 u absolventů VOŠ. Tento snížený přísun absolventů se projevoval (v následujícím zářijovém a dubnovém šetření) zvýšením míry nezaměstnanosti v dané kategorii vzdělání, protože míru nezaměstnanosti výrazně zvýšil podíl nezaměstnaných, kteří byli evidováni déle než dva kalendářní roky.

Do roku 2004 se do statistik o nezaměstnanosti absolventů rovněž promítal **nejednotný přístup úřadů práce k definici uchazeče o zaměstnání – absolventa**. Jednotlivé úřady práce v průběhu několika let postupně přecházely od původně používané definice odpovídající zákoníku práce k definici vycházející ze zákona o zaměstnanosti.¹ Tento přístup zkresloval údaje o nezaměstnanosti absolventů do dubna 2004.

Podle **definice odpovídající zákoníku práce** patřili mezi absolventy – uchazeče o zaměstnání ti uchazeči, jejichž **celková (kumulovaná) doba** zaměstnání v pracovním nebo podobném poměru **nedosáhla** po úspěšném ukončení studia **dvou let** (nezapočítávala se např. mateřská dovolená, pracovní neschopnost, výkon trestu, základní vojenská služba atd.). To znamenalo, že mezi absolventy – uchazeče o zaměstnání bylo zahrnováno mnoho těch, kteří absolvovali školu před více lety, a to tak dlouho, dokud se jim „nepodařilo odpracovat“ dva roky.

Podle **definice zákona o zaměstnanosti** (zákon č. 1/1991 Sb., o zaměstnanosti ve znění pozdějších předpisů) patřili mezi absolventy – uchazeče o zaměstnání pouze ti nezaměstnaní absolventi, u nichž od úspěšného ukončení studia uplynuly nejvýše dva roky. Podle této definice byl vykazovaný počet absolventů – uchazečů o zaměstnání nezanedbatelně nižší.

Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ze dne 13. května 2004, již pojem absolvent – uchazeč o zaměstnání nedefinuje, jsou zde vyčleňováni uchazeči, kterým je potřebné věnovat **zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání**, kam **až do letošního roku** spadali absolventi středních škol v rámci kategorie – „fyzické osoby do 25 let věku“. Samostatně byli uváděni pouze absolventi vysokých škol po dobu 2 let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku. **Po novele zákona o zaměstnanosti**,² která vstoupila v platnost **1. ledna 2009** již absolventi celkově nejsou vnímáni jako riziková skupina, která by měla ztížený přechod na trh práce. Zvýšená péče je od ledna věnována

---

¹ Postupný přechod úřadů práce k novější definici uchazeče o zaměstnání – absolventa významně ovlivnil monitorování nezaměstnanosti absolventů tím, že pozdější převzetí novější definice úřadem práce uměle udržovalo vyšší míru nezaměstnanosti absolventů i vyšší počet dlouhodobě nezaměstnaných absolventů.

² Zákon číslo **382/2008 Sb.** novelizuje od 1. 1. 2009 zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

pouze **mladým lidem do 20 let věku**, což odpovídá maximálně době 2 let po ukončení středního vzdělání. Na základě příznivého vývoje na trhu práce do roku 2008 údajně nebylo možné již považovat absolventy vysokých škol a všechny mladé lidi do 25 let věku za skupinu znevýhodněnou na trhu práce, na rozdíl např. od osob se zdravotním postižením, nebo osob ve věku nad 50 let. **Ve statistickém sledování** jsou však nadále ze strany úřadů práce a MPSV vykazovány počty absolventů škol – uchazečů o zaměstnání³, a to všichni do dvou let po ukončení školy. Ke změně ale došlo také ve sledování **dlouhodobě nezaměstnaných** uchazečů o zaměstnání (a tedy i absolventů škol), kdy jsou za dlouhodobě nezaměstnané považováni uchazeči o zaměstnání, kteří jsou v evidenci déle než **pět** měsíců. Tím došlo k porušení časové řady v kapitole 6, kde údaje z předchozích let informují o počtech a podílech absolventů nezaměstnaných déle než šest měsíců.

Snaha o získání co nejuvýstižnějšího ukazatele – **míry nezaměstnanosti absolventů** – vedla k rozšíření statistického sledování v této oblasti, tj. k produkci nových dat. Novými daty jsou jednak údaje o počtech absolventů – uchazečů o zaměstnání, kteří **jsou „dostupní“**,⁴ a jednak údaje o **počtech „čerstvých“ absolventů – uchazečů o zaměstnání**, tj. absolventů pouze z uplynulého školního roku.

V předkládané zprávě je v kapitole 3 problematika monitorování počtu nezaměstnaných absolventů a míry nezaměstnanosti vysvětlena podrobněji. Čtenáře je však nutné předem upozornit na skutečnost, že jako stěžejní údaje byly v této publikaci použity **počty „čerstvých“ absolventů – uchazečů o zaměstnání a hodnoty míry nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů, tedy absolventů, kteří své studium ukončili převážně v červnu 2008**. Tyto údaje jsou nejkorektnějším vyjádřením o nezaměstnanosti absolventů škol, protože nejsou zkresleny ani rozdílnými definicemi absolventů – uchazečů o zaměstnání, ani situací absolventů po uplynutí jednoho roku.

Studie se soustředí především na nezaměstnanost absolventů středních škol a vyšších odborných škol. Údaje o nezaměstnanosti absolventů vysokých škol jsou zde (vzhledem k obtížné kvantifikaci počtů absolventů vysokých škol) uváděny pouze okrajově a je nutno je chápat jen jako doplněk.

V kapitole 4 jsou uváděny hodnoty míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů – uchazečů o zaměstnání k 30. dubnu 2009 – podle skupin oborů v rámci jednotlivých kategorií vzdělání. V podrobnějším členění dle jednotlivých oborů vzdělání je míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů k dispozici v Informačním systému o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA) na www.infoabsolvent.cz, v sekci Absolventi a trh práce, v tématu Zaměstnanost a nezaměstnanost na dynamické stránce **Míra nezaměstnanosti absolventů podle oborů vzdělání**.

I s vědomím, že není v možnostech tohoto materiálu poskytnout interpretaci krajských údajů (k tomu se navrhuje budování Regionálních informačních systémů o absolventech na trhu práce – RISA), se studie v kapitole 7 alespoň částečně zabývá nezaměstnaností absolventů škol v jednotlivých krajích. Stejně jako v loňské publikaci jsou zde **uváděny míry nezaměstnanosti absolventů škol v krajích**, jejichž prostřednictvím jsme se zaměřili na to, jak se absolventi škol jednotlivých krajů (z hlediska vzdělanostní a oborové struktury) uplatňují na trhu práce v celé ČR. V příloze jsou zaznamenány počty absolventů škol v krajích v roce 2008, počty absolventů škol v krajích, kteří jsou „čerstvě“ nezaměstnaní v celé ČR a hodnoty míry nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů škol v krajích v dubnu 2009 podle kategorií vzdělání a skupin oborů vzdělání. Při porovnávání těchto dat mezi kraji je třeba mít na zřeteli, že hodnoty ukazatelů jsou mimo jiné ovlivněny různorodým spektrem krajských specifik (např. rozdíly mezi kraji v celkové míře nezaměstnanosti znamenají rovněž

---

³ Ve všech údajích o počtech absolventů škol – uchazečů o zaměstnání jsou zahrnováni pouze absolventi denní formy vzdělávání.

⁴ Jde o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do nového zaměstnání.

rozdílné hodnoty míry nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů). **Podrobnější rozpracování problematiky nezaměstnanosti absolventů v jednotlivých krajích je uvedeno na www.nuov.cz**, v sekci „Vzdělávání a trh práce“, pod nadpisem „Vzdělávání a trh práce v krajích ČR“.

Důsledky novely zákona č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti (platné od 1. 1. 2009) pro absolventy škol:

- **Zvýšená péče** při zprostředkování zaměstnání je nově poskytována mladým lidem pouze do 20 let věku (dříve do 25, u vysokoškoláků do 2 let od absolvování, nejdéle však do 30 let věku).
- **Doba studia** (soustavné přípravy na budoucí povolání) se nově již nezapočítává do náhradní doby zaměstnání (do letošního roku se studium započítávalo jako náhradní doba zaměstnání v délce 6 měsíců).
- Za **dlouhodobě nezaměstnaného** je považován uchazeč o zaměstnání, který je veden v evidenci déle než 5 měsíců (dříve déle než 6 měsíců).
- S uchazečem o zaměstnání, který je veden v evidenci nepřetržitě **déle než 5 měsíců**, vypracovává úřad práce **individuální akční plán** ke zvýšení možnosti uplatnění uchazeče o zaměstnání na trhu práce. Uchazeč o zaměstnání je povinen poskytnout součinnost úřadu práce při vypracování individuálního akčního plánu, jeho aktualizaci a vyhodnocování v termínech stanovených úřadem práce a plnit podmínky v něm stanovené. Odmítnutí uzavření individuálního akčního plánu nebo jeho neplnění ze strany uchazeče o zaměstnání je důvodem ukončení evidence (sankce 6 měsíců). (Dříve byl individuální akční plán zakotven pouze jako možnost, nyní je s nezaměstnanými, evidovanými déle než 5 měsíců, vypracováván vždy.)

2. Nezaměstnanost absolventů škol po nástupu hospodářské krize

Nezaměstnanost absolventů škol je výrazně ovlivněna celkovou ekonomickou situací v zemi, celkovou nezaměstnaností, stavem nabídky volných pracovních míst a stavem mezi poptávkou a nabídkou po pracovních silách. Zároveň je ovlivněna i vzdělanostní a oborovou strukturou absolventů škol.

Absolventi vždy tvořili jednu z rizikových skupin ekonomicky aktivních obyvatel, která se hůře uplatňuje na trhu práce. Vůči ostatním uchazečům o zaměstnání jsou znevýhodněni nedostatkem praxe, chybějícími pracovními návyky a minimem zkušeností. Přesto, že se v posledních letech před nástupem hospodářské krize a následné recese jejich situace výrazně zlepšila,⁵ byla a stále je míra nezaměstnanosti absolventů škol vyšší než celková míra nezaměstnanosti v ekonomice. Počáteční neúspěch při hledání zaměstnání může vést ke ztrátě motivace k seberealizaci v profesní oblasti a pocitu sociální izolace, a případná dlouhodobější nezaměstnanost se může – především v době ekonomické krize – projevit zvýšenou tendencí k sociálně patologickým jevům.

V České republice míra nezaměstnanosti od svého **vrcholu v devadesátých letech** rok od roku postupně **klesala až na téměř zanedbatelnou úroveň v polovině roku 2008**.

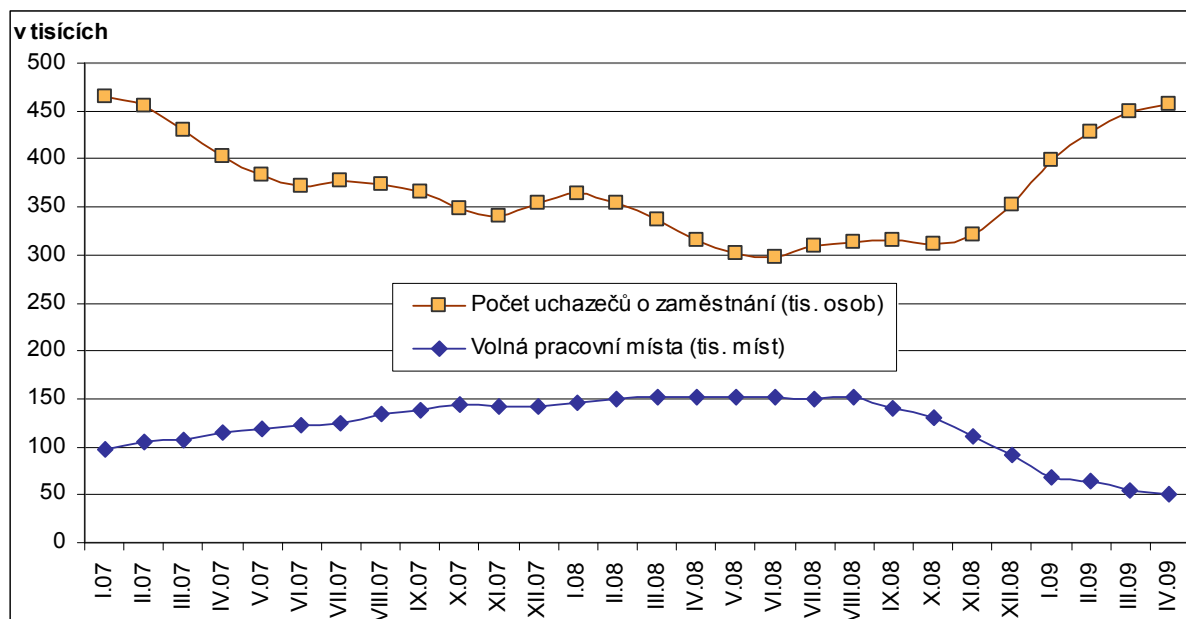
⁵ Novelou zákona o zaměstnanosti (platnou od ledna 2009) jsou do rizikové skupiny nezaměstnaných, kterým je nutné věnovat zvýšenou péči při zprostředkovávání zaměstnání, řazeni pouze mladí lidé do 20 let věku. (Ještě v roce 2008 náležela zvýšená péče všem mladým do 25 let věku a absolventům vysokých škol do 30 let, nejdéle však 2 roky od úspěšného ukončení studia.)

V loňských statistikách **nezaměstnanosti absolventů** (vycházejících z dat k 30. dubnu 2008) se projevila několik let trvající velký zájem zaměstnavatelů o absolventy technických oborů i postupně se zvyšující počet absolventů přecházejících do terciárního vzdělávání, v nízké míře jejich nezaměstnanosti. Podniky byly ochotnější k přijímání absolventů, míra nezaměstnanosti absolventů škol se začala přibližovat míře nezaměstnanosti lidí s praxí. Řada firem a oborových svazů si stěžovala na nedostatek kvalifikovaných pracovních sil, nedostatek absolventů učebních oborů. Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil se stal limitujícím faktorem pro rozvoj řady strojírenských a stavebních firem. Firmy se začaly aktivněji zapojovat do vzdělávacího procesu a řada z nich navázala užší spolupráci se školami (formou organizování praxí pro učně, poskytnutím moderního technického vybavení pro praktický výcvik ve školách, organizováním exkurzí a účastí na dnech otevřených dveří a veletrzích pracovních příležitostí), či přímo podpořila učně v určitých oborech, aby získala potenciální zaměstnance pro doplnění stavu zaměstnanců a náhradu zkušených pracovníků odcházejících do důchodu.

Tento příznivý vývoj se však náhle změnil s nástupem **ekonomické krize**, která měla za následek prudký pokles tempa hospodářského růstu, které se během zimy 2008/9 zpomalilo natolik, že řada firem musela přejít k propouštění zaměstnanců, aby udržela svou pozici na trhu v době počínající ekonomické krize. Úřady práce zaznamenaly prudký nárůst počtu registrovaných nezaměstnaných, který stále pokračuje.

Celkový počet nezaměstnaných se zvýšil až na hodnotu srovnatelnou se situací na počátku roku 2007. Průvodním jevem krize je i pokles počtu volných pracovních míst, kterých je oproti zmiňovanému lednu a únoru 2007 pouhá polovina.

Obrázek 2.1 Počet evidovaných nezaměstnaných a volných pracovních míst ke konci sledovaného měsíce

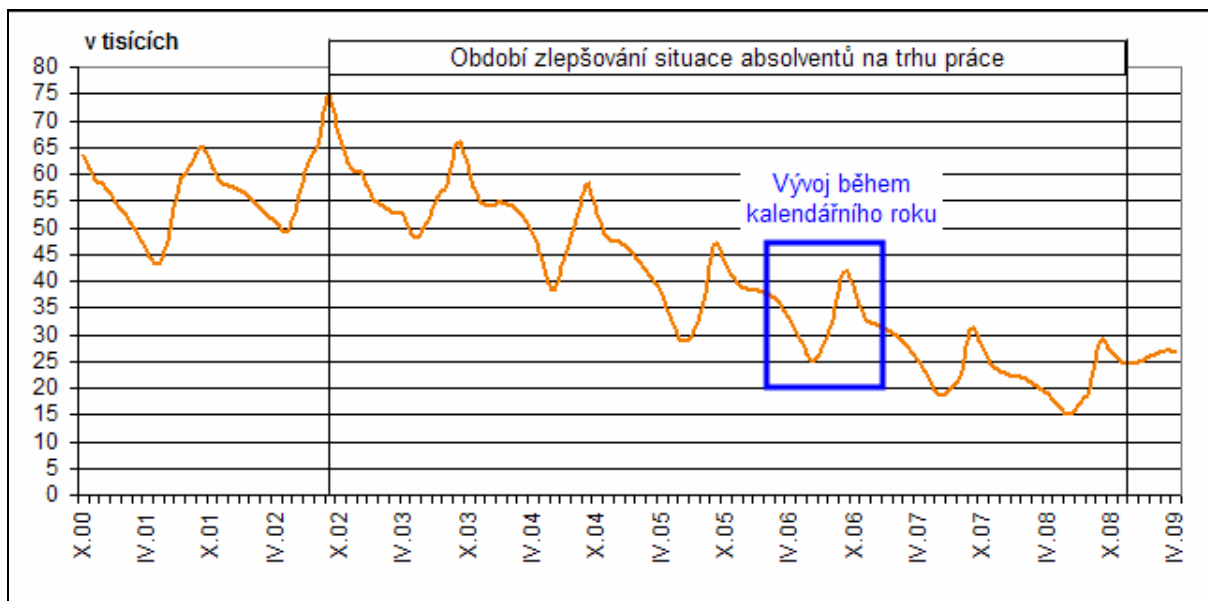
Trend, kdy na pokles poptávky po výrobcích a službách reagují zaměstnavatelé výrazným omezením přijímání stálých zaměstnanců trvá a **postavení absolventů na trhu práce** se ještě výrazněji zhorší v letních měsících, kdy na trh práce přejdou čerství absolventi z června 2009. Je možné, že i v odvětvích, kde si podniky ještě v polovině loňského roku stěžovaly na nedostatečný počet čerstvých absolventů, budou letošní absolventi hledat uplatnění těžko.

Při pohledu na vývoj počtů nezaměstnaných absolventů škol je potřebné brát v úvahu vývoj během kalendářního roku, neboť **v počtech nezaměstnaných absolventů škol** lze sledovat pravidelné **cyklické výkyvy**, způsobené tím, že nové vlny čerstvých absolventů

nepřicházejí na trh práce rovnoměrně během roku, ale nárazově, vždy v červnu až září po maturitních a závěrečných zkouškách. V průběhu podzimních a zimních měsíců trh práce novou vlnu absolventů postupně absorbuje, v dubnu pak bývají počty nezaměstnaných absolventů zpravidla nejnižší. Od května se začínají opět zvyšovat, s novou vlnou čerstvých absolventů.

V této kapitole jsou používány celkové počty nezaměstnaných absolventů škol, zjišťované MPSV pro statistické účely. Jedná se o absolventy, kteří úspěšně ukončili studium v posledních dvou letech předcházejících okamžiku zjišťování.

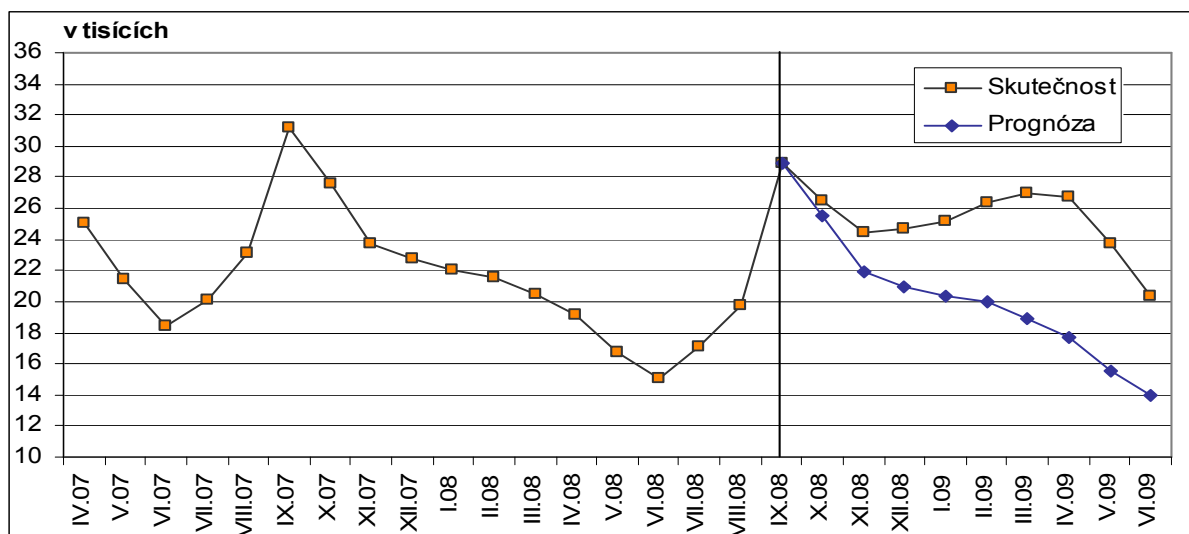
Obrázek 2.2 Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol (říjen 2000–červen 2009)

Počty nezaměstnaných absolventů od června do září plynule narůstají (v září jsou nejvyšší) a od září postupně klesají, přičemž v lednu a únoru je pokles mírnější, protože se objevují další absolventi vyšších odborných a vysokých škol.

Klesající trend v počtech absolventů byl v letech 2003-2005 výraznější, v letech 2006-2008 se pokles zmírnil. V hodnotách za rok 2009 se zřetelně projevil obrat v ekonomickém vývoji. **Nástupem ekonomické krize** (čili od podzimu 2008) byl pravidelný cyklický vývoj narušen.

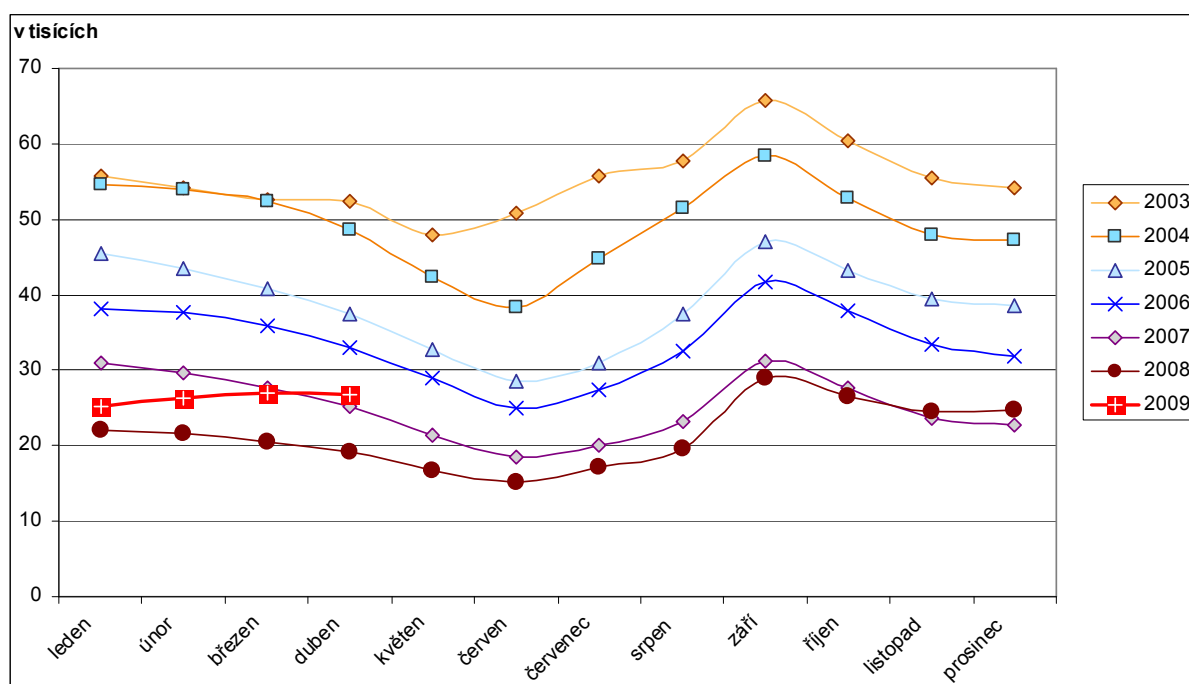
Obrázek 2.3 Prognózaný a skutečný vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol (červen 2007–červen 2009)

Důsledkem krize se počet nezaměstnaných absolventů škol místo obvyklého snižování udržoval prakticky na stejné úrovni, přesněji řečeno kolísal kolem hodnoty 26 tisíc. Skutečnost, že jejich počet výrazně nerostl neznamená, že by se situace absolventů škol na trhu práce vlivem krize a následné recese nezhoršovala. Rozdíl mezi předpokládatelným vývojem a skutečností ovlivněnou krizí ukazuje obrázek, zachycující podrobněji poslední dva roky. Výrazně větší problémy s nezaměstnaností absolventů lze pak předpokládat od září 2009.

Následující obrázek ještě důkladněji dokresluje závažnost dopadu ekonomické krize na vývoj počtů nezaměstnaných absolventů na počátku roku 2009. V obrázku jsou pro porovnání uvedeny odlišnou barvou křivky zobrazující počet nezaměstnaných v jednotlivých měsících příslušného kalendářního roku. V jednotlivých letech lze pozorovat podobný cyklus poklesu během jara a zvyšování počtu nezaměstnaných absolventů během léta a v září.

Obrázek 2.4 Počet nezaměstnaných absolventů a mladistvých v tisících v letech 2003–2009, znázorněn je průběh v rámci kalendářního roku

Díky příznivé ekonomické situaci nezaměstnanost absolventů rok od roku klesala, jak ukazuje i pořadí křivek na obrázku. Nestandardní vývoj na počátku roku 2009 je v této formě znázornění zřetelnější a ukazuje, že míra nezaměstnanosti do dubna 2009 vystoupala nad úroveň hodnot z roku 2007.

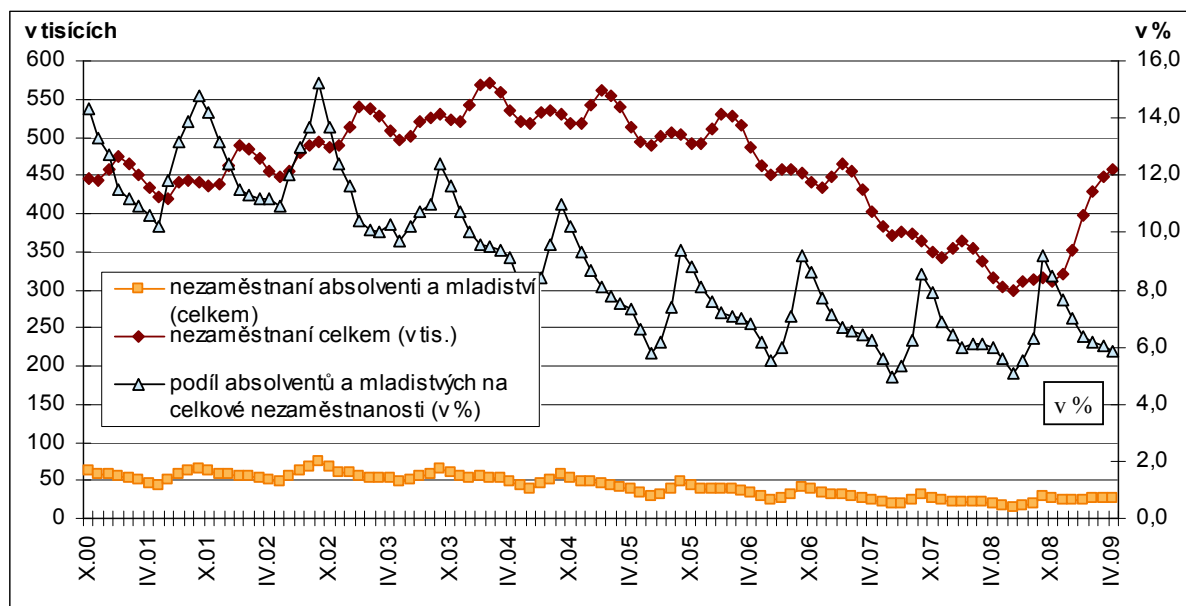
Konkrétnější obraz o situaci absolventů na trhu práce poskytne **meziroční porovnání** dubnových hodnot míry nezaměstnanosti, respektive absolutních počtů a podílu nezaměstnaných absolventů v celkové skupině nezaměstnaných.

V dubnu 2008, čili před nástupem krize, byl registrován téměř rekordně nízký počet pouze 19 144 absolventů škol všech stupňů vzdělání a mladistvých. To bylo o 5 936 osob méně než v dubnu 2007. K **30. dubnu 2009** bylo registrováno **26 748 nezaměstnaných absolventů škol** všech stupňů vzdělání a mladistvých, čili o 7 604 osob více než v dubnu 2008. Na celkové nezaměstnanosti se tak podílejí 5,9 % (vloni 6,2 %). Ačkoliv je letošní podíl absolventů na celkovém počtu nezaměstnaných nižší, jejich situace se oproti loňsku nezlepšila (absolutní počet se zvýšil více než o třetinu), ke snížení jejich podílu došlo především proto, že zvýšení počtu ostatních nezaměstnaných bylo ještě mnohem dramatictější. Následující obrázek ilustruje tyto vztahy v letech 2000 až 2009.

Dopad ekonomické recese na nezaměstnanost absolventů škol může být v budoucnu zmírněn vlivem demografického vývoje, charakteristického postupným snižováním celkového počtu žáků vstupujících do středního vzdělávání, vlivem nižších počtů osob v populačním ročníku, což se projevuje především v oborech poskytujících nižší úroveň vzdělání. Vliv na počty maturantů přicházejících v současnosti na trh práce má také rozšíření možností pokračování ve studiu na vysokých školách.

Obrázek 2.5 Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů, nezaměstnaných celkem a podílu absolventů na celkové nezaměstnanosti (říjen 2000–duben 2009)

Jednou z otázek, kterou příchod současné ekonomické krize vyvolal, bylo, jak dalece zkomplikuje ekonomická krize přechod absolventů škol na trh práce. Je sice pravdou, že hospodářská krize postihla prakticky všechna odvětví ekonomiky, ale poptávka po pracovnících s technickými znalostmi stále existuje. Řemeslníci, kvalifikovaní dělníci a technici se alespoň v některých regionech uplatňují poměrně dobře. Při pohledu do budoucna se lze spíše obávat uplatnitelnosti absolventů humanitních a ekonomických oborů. Podniky se netají tím, že při propouštění nejdříve ztenčují administrativu a kvalifikované techniky si drží.

Příchod ekonomické krize potvrdil, že **nelze přizpůsobovat vzdělávací nabídku a směřovat žáky základních škol do konkrétních oborů podle aktuálních potřeb trhu práce** a dle ekonomické situace. Důležité je umožnit žákům studovat obory, o které se sami zajímají a pro něž mají nejlepší předpoklady. V případě přílišné snahy o ovlivnění vzdělanostní struktury z pozice státu striktními omezeními by hrozil problém větší míry neshody mezi vystudovaným oborem vzdělání a skutečně vykonávaným zaměstnáním, který by se projevil nárůstem požadavků na rekvalifikace a tím vyšší potřebou prostředků ze státního rozpočtu. Je zřejmé, že stát nemůže za podnikatelskou sféru rozhodovat a ovlivňovat vzdělanostní strukturu, zejména odborného vzdělávání, neboť potřeba kvalifikované pracovní síly úzce souvisí s jejími podnikatelskými záměry, především dlouhodobými. Doporučení pro vzdělávací politiku, vyplývající z aktuální situace, je v první řadě přizpůsobovat vzdělávací systém tak, aby produkoval absolventy široce uplatnitelné na trhu práce, flexibilní, samostatné, vybavené co nejširším okruhem kompetencí, zejména pak klíčových⁶ (přenositelných) a schopných a ochotných se dále vzdělávat a v neposlední řadě

⁶ Mezi klíčové kompetence patří komunikační dovednosti, schopnost práce s informacemi, s výpočetní technikou, jazykové znalosti, ochota učit se a celá řada sociálních kompetencí (schopnost řešit problém, rozhodovat se, nést zodpovědnost, být adaptabilní a flexibilní, schopnost týmové práce a schopnost vést).

podpořit možnosti zájemců o zvýšení úrovně dosaženého vzdělání zvětšením prostupnosti vzdělávacího systému, rozšířením přístupu k terciárnímu vzdělávání a podporou celoživotního učení.

Školní příprava může přispět k tomu, aby přechod ze školy do světa práce byl co možná nejplynulejší tím, že školy naváží užší spolupráci se zaměstnavateli v regionu při tvorbě **školních vzdělávacích programů**, budou obsah i formu výuky co nejvíce přibližovat skutečným potřebám zaměstnavatelů a ve větší míře organizovat praxe studentů v reálném pracovním prostředí firem. Čím těsnější bude spolupráce, tím lépe bude moci škola reagovat na potřeby a požadavky místních zaměstnavatelů a vzdělávací systém bude připravovat budoucí absolventy – zaměstnance těchto firem – schopné rychle a efektivně se adaptovat v pracovním prostředí a kvalifikovaně plnit pracovní úkoly. Požadavky samotných zaměstnavatelů⁷ poměrně přesně vyjadřují potřeby trhu práce, přičemž jsou do určité míry odlišné v závislosti na odvětví hospodářství, ve kterém působí a struktuře pracovních pozic, které nabízejí.

Doporučením pro **zaměstnavatele** je i nadále spolupracovat se školami a podporovat zájem žáků o vstup do technických oborů vzdělání i v období recese, kdy poptávka firem po absolventech škol není natolik akutní, jako byla v předchozích letech. Předpokládaný demografický vývoj naznačuje, že počty žáků devátých tříd základních škol se budou snižovat i nadále a v období opětovného oživení ekonomiky by mohly být problémy s nedostatkem absolventů středních škol závažnější, než v roce 2008.

3. Počty absolventů škol, počty nezaměstnaných absolventů škol, míra nezaměstnanosti absolventů škol

K pochopení problematiky nezaměstnanosti absolventů škol a jejího monitorování je třeba se seznámit se základními pojmy a faktory, které s tímto tématem neodmyslitelně souvisejí. V rámci této kapitoly je proto věnována pozornost ukazatelům nezaměstnanosti absolventů škol a faktorům, které nezaměstnanost absolventů škol ovlivňují.

3.1. Počty absolventů škol

Počty absolventů škol jsou vykazovány ve statistických výkazech zpracovávaných Ústavem pro informace ve vzdělávání, přičemž sběr údajů se provádí každoročně na podzim. Vývoj počtů absolventů ovlivňuje jak počty nezaměstnaných absolventů, tak následně i míru nezaměstnanosti absolventů.

Následující graf poskytuje přehled o počtech absolventů jednotlivých kategorií vzdělání v letech 1997 až 2008. Zavedení povinné devítileté školní docházky se projevilo v poklesu absolutního počtu absolventů oborů středního vzdělání s výučním listem v roce 1999, absolventů oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou v roce 2000 a absolventů nástavbového studia v roce 2001. V letech 2003 a 2004 se tento pokles týkal absolventů vyššího odborného vzdělání.

---

⁷ Viz analytické studie dostupné na www.infoabsolvent.cz

Burdová, J. - Paterová, P.: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol - šetření v zemědělské sféře
Kalousková, P. – Štastná, P. – Úlovcová, H. – Vojtěch, J.: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů pro vstup na trh práce

Kalousková, P.: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v terciární sféře

Kalousková, P.: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol – šetření v kvartérním sektoru

Kalousková, P. - Vojtěch, J.: Potřeby zaměstnavatelů a připravenost absolventů škol - souhrnný pohled

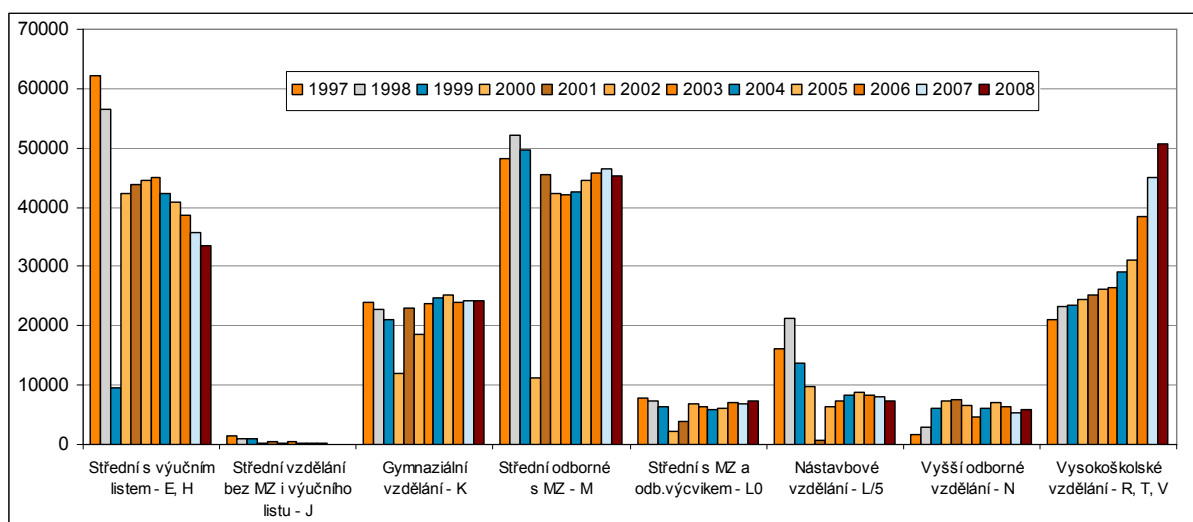
Štastná, P. – Kalousková, P. – Úlovcová, H. – Vojtěch, J.: Potřeby zaměstnavatelů z pohledu analýzy inzertní nabídky zaměstnání a názorů pracovníků personálních agentur

Úbytek absolventů středního vzdělání s výučním listem v letech 1998 až 2000 souvisel především s útlumem některých odvětví primárního a sekundárního sektoru (hornictví, hutnictví, průmysl a zemědělství) a postupným rozvojem sektoru služeb. Vzhledem k dostatku kvalifikovaných pracovních sil se v tomto období projevoval také nižší zájem o absolventy středního vzdělání s výučním listem.

Počty absolventů středního vzdělání s výučním listem po roce 2000 nedosahují počtů obvyklých v devadesátých letech minulého století. Kromě klesajících počtů dětí v populačních ročnících a restrukturalizace některých odvětví se v úbytku absolventů oborů středního vzdělání s výučním listem promítl i rostoucí zájem o vzdělání v oborech s maturitní zkouškou. Při celkově nižším počtu žáků a následně absolventů středního vzdělání je patrný nárůst podílu žáků (resp. absolventů) středního vzdělání s maturitní zkouškou, a to zejména gymnaziálního vzdělání, ekonomických oborů a oborů v oblasti služeb.

Z grafu je patrné, že do roku 2003 byly nejvyšší počty absolventů zaznamenávány u absolventů oborů středního vzdělání s výučním listem. V následujících letech snižující se počet těchto absolventů a naopak zvyšující se počet absolventů oborů středního odborného vzdělání s maturitou vedl postupně ke změně ve struktuře absolventů středních škol. Od roku 2004 jsou vykazovány nejvyšší počty absolventů u oborů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou.

Obrázek 3.1 Přehled o počtech absolventů středních a vyšších škol

Tabulka 3.1 Počty absolventů škol 1997–2008

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Střední s výučním listem - E, H	62257	56463	9501	42261	43870	44483	45048	42421	40752	38559	35802	33547
Střední vzdělání bez MZ i výučního listu - J	1572	1004	1035	219	386	265	429	322	340	205	112	63
Gymnaziální vzdělání - K	23987	22855	21156	11884	22900	18527	23659	24694	25309	24001	24193	24284
Střední odborné s MZ - M	48118	52185	49613	11267	45537	42428	41987	42687	44581	45872	46511	45298
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0	7816	7425	6439	2192	3885	6792	6420	5962	6008	7200	6933	7367
CELKEM	143750	139932	87744	67823	116578	112495	117543	116086	116990	115837	113551	110559
Nástavbové vzdělání - L/5	16085	21176	13814	9741	799	6316	7272	8332	8790	8306	8142	7369
Vyšší odborné vzdělání - N	1648	2994	6159	7460	7547	6572	4701	6075	7025	6338	5310	5774
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	20 942	23262	23582	24393	25298	26273	26440	29022	31121	38462	45109	50661

Počty absolventů kategorie N nezahnují absolventy konzervatoří.

Počet absolventů v roce 2008 byl o tři tisíce nižší než v roce předchozím. Nicméně vzhledem k celkové hodnotě (110 559) je to úbytek jen zhruba tříprocentní. Zatímco gymnaziální obory vyprodukovaly přibližně stejný počet absolventů jako v předchozím roce, v ostatních kategoriích středního vzdělání došlo k meziročnímu poklesu počtu absolventů s jedinou výjimkou – velice mírným (6,3%) nárůstem počtu absolventů maturitních oborů kategorie L0, u nichž tvoří podstatnou část výuky také praktický výcvik (nárůst však nebyl zatím nijak výrazný, počty absolventů roku 2008 jen nepatrně převýšily úroveň roku 2006, ale stále nedosahují úrovně běžné na sklonku devadesátých let).

V roce 2008 ukončilo denní studium celkem 174 363 absolventů.⁸ **Největší skupinu tvořili absolventi vysokých škol** (50 661), z nichž však více než polovinu tvořili absolventi bakalářských oborů (26 281), jichž však přechází na trh práce pouze malá část, většina pokračuje ve studiu v navazujících magisterských programech. Druhý největší počet představovali absolventi **oborů středního odborného vzdělání s maturitou** (45 298). S více než desetitisícovým odstupem následovali absolventi oborů středního vzdělání s výučním listem (33 547). Čtvrtou nejpočetnější skupinu představovali absolventi gymnázií (24 284); dále pak následovali absolventi oborů nástavbového studia (7 369), absolventi oborů středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem (7 367) a absolventi vyšších odborných škol – bez konzervatoří (5 774). Tradičně nejnižší (a oproti loňskému roku poloviční) byl počet absolventů středního vzdělání bez maturity i výučního listu (63).

3.2. Celkový počet nezaměstnaných absolventů škol a jeho podíl na celkové nezaměstnanosti v zemi

Počty nezaměstnaných absolventů jsou dlouhodobě sledovány úřady práce a vykazovány MPSV vždy k 30. září a k 30. dubnu příslušného roku. Hodnoty ze září jsou vždy vyšší, protože v této době dochází ke kumulaci nezaměstnaných absolventů. Hodnoty z dubna lépe zachycují situaci absolventů na trhu práce, neboť představují určitý rovnovážný stav, kdy v průběhu několika předchozích měsíců již došlo k absorpci absolventů z června předchozího roku trhem práce.

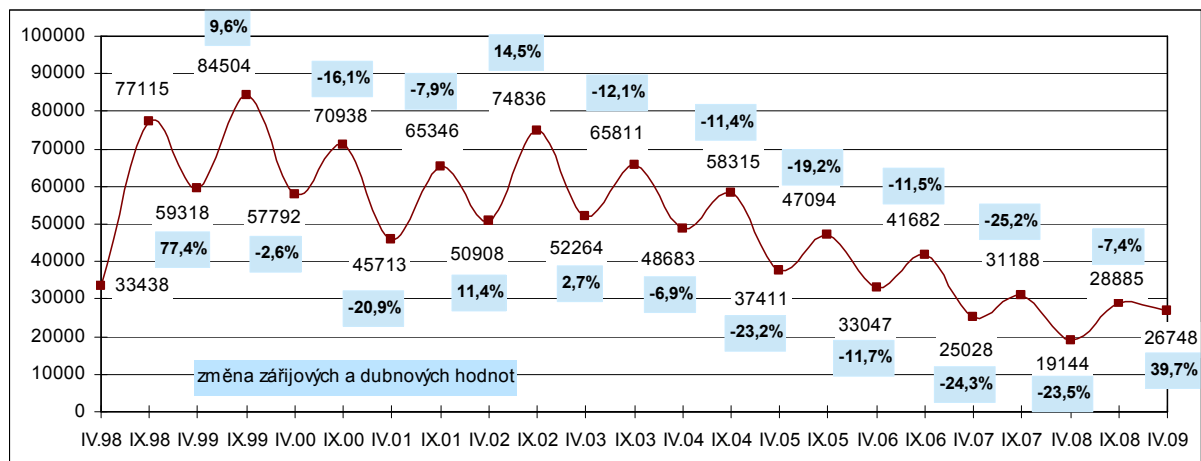
V kapitole 3.2 této studie jsou používány celkové počty nezaměstnaných absolventů škol, zjišťované MPSV pro statistické účely. Jedná se o absolventy, kteří úspěšně ukončili studium v posledních dvou letech předcházejících okamžiku zjišťování.

Celkový počet nezaměstnaných absolventů (a rovněž i podíl počtu nezaměstnaných na celkové nezaměstnanosti) a jeho vývoj je ovlivněn řadou faktorů:

- **Úrovní celkové nezaměstnanosti**, kdy absolventi škol jsou nepříznivým vývojem na trhu práce ohrožováni nezaměstnaností více než ostatní pracovníci a kdy rostoucí celková nezaměstnanost vede k rostoucí nezaměstnanosti absolventů, přičemž její úroveň je vždy vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti.
- **Cyklem školního roku**, kdy se počet absolventů hledajících práci každoročně začne zvyšovat v červnu s koncem školního roku. Svého maxima dosahuje v září, od října se postupně opět snižuje a minimální hodnoty dosahuje v dubnu a květnu.
- **Požadavkem několikaleté praxe** ze strany zaměstnavatelů. Na rozdíl od ostatních absolventů škol na trhu práce nedisponují dostatečnými praktickými zkušenostmi.
- V některých případech i **nesprávnou volbou další vzdělávací cesty absolventů základní škol, způsobenou nesprávným odhadem budoucí situace na trhu práce, nebo náhlým obratem v hospodářském vývoji zvoleného odvětví nebo oboru činnosti.**

⁸ Bez absolventů základních škol a kategorií vzdělání C a D.

Obrázek 3.2 Změna počtu nezaměstnaných absolventů (duben 1998–duben 2009)

Počty nezaměstnaných absolventů lze sledovat nejen celkově, ale i v závislosti na úrovni vzdělání, kterou jednotliví nezaměstnaní dosáhli.

Školský zákon⁹ člení střední vzdělávání pouze podle dosahovaných stupňů vzdělání do tří kategorií (viz § 58 školského zákona): střední vzdělání, střední vzdělání s výučním listem a střední vzdělání s maturitní zkouškou. Pro podrobnější sledování vývoje počtu absolventů a především pro hlubší analýzu úspěšnosti přechodu absolventů škol na trh práce je vhodnější členění podle kategorií dříve platné soustavy KKO. Tyto kategorie lépe rozčleňují absolventy z hlediska připravenosti pro uplatnění na trhu práce.

Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol v členění podle kategorie vzdělání lze sledovat na obrázku 3.3. V tabulce 3.2 jsou konkrétní hodnoty uvedeny v časové řadě od září 1999. Absolventi se středním vzděláním s maturitní zkouškou jsou zde rozděleni do tří skupin, a to na:

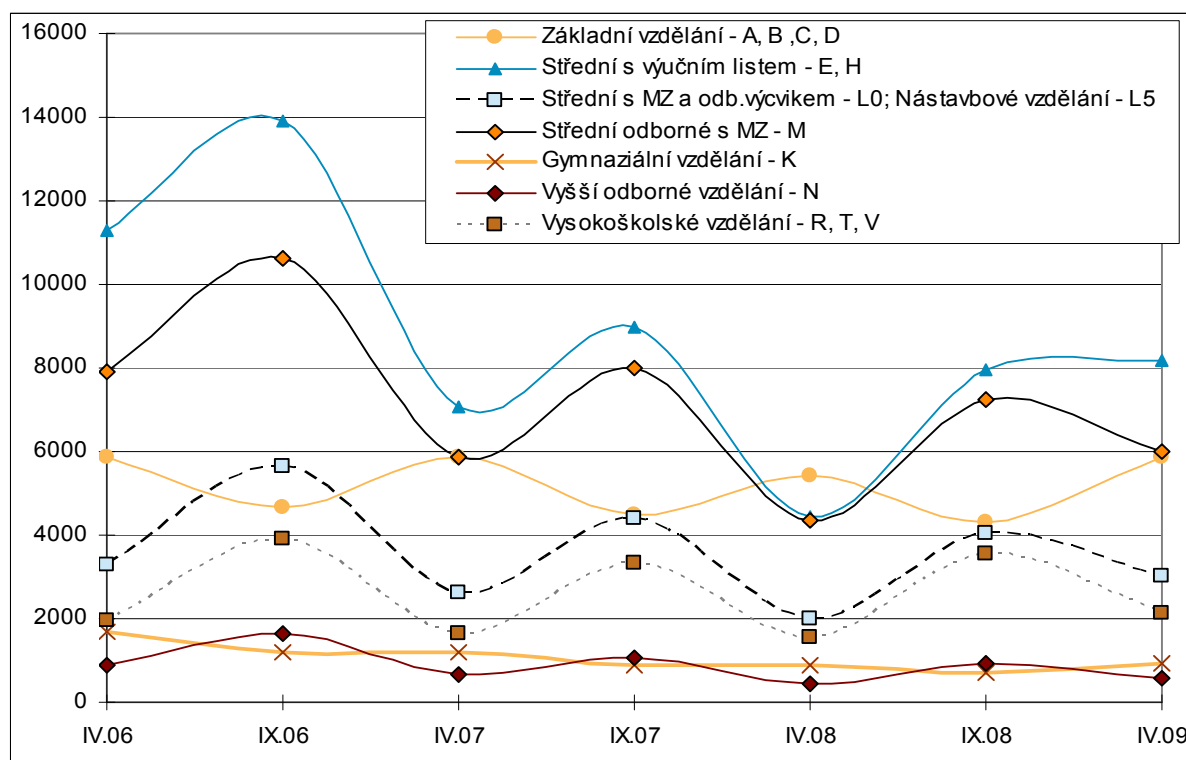
1. absolventy středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem a absolventy nástavbového studia,
2. absolventy středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou
3. absolventy gymnázií.

Z následujícího obrázku je zřejmé, že pravidelné kolísání v závislosti na průběhu školního roku se projevuje téměř ve všech kategoriích vzdělání. Za pozornost stojí obrácený cyklus u absolventů se základní úrovní vzdělání, který způsobují předčasné odchody ze středního vzdělávání, kdy převažující část žáků toto vzdělání opouští až po ukončení prvního pololetí. Výrazně menší kolísání je patrné u absolventů vyššího odborného vzdělání, které je způsobeno dvojnásobnou délkou vzdělávání v závislosti na studovaném oboru (3, nebo 3,5 roku). U absolventů gymnázií se kolísání neprojevuje, což je zřejmě způsobeno tím, že jen část z nich vstupuje na trh práce bezprostředně po absolvování a část až v průběhu roku po předčasném odchodu z terciárního vzdělávání.

V pololetních statistikách nezaměstnanosti absolventů (zveřejněných na portále MPSV) je již zřetelně patrný **dopad ekonomické krize** na časovou řadu počtů nezaměstnaných absolventů. Zejména v údajích za absolventy středního vzdělání s výučním listem je vidět obrat ve vývoji, kdy na místo obvyklého dubnového poklesu počtu těchto nezaměstnaných nastává vlivem krize naopak mírný nárůst.

⁹ Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), účinný od 1. ledna 2005.

Obrázek 3.3 Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol podle úrovně dosaženého vzdělání (duben 2006–duben 2009)

Tabulka 3.2 Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů škol podle úrovně dosaženého vzdělání (září 1999–duben 2009), pololetní statistiky nezaměstnanosti absolventů

	IV.00	IV.01	IV.02	IV.03	IV.04	IV.05	IV.06	IV.07	IV.08	IV.09
Základní vzdělání - A, B, C, D	6 449	6 252	6 886	7 064	7 050	6 275	5 882	5 867	5 407	5 871
Střední s výučním listem - E, H	17 425	16 954	20 470	20 014	18 746	13 732	11 296	7 074	4 463	8 178
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	8 671	6 108	4 234	4 446	5 120	3 783	3 270	2 624	1 982	3 010
Střední odborné s MZ - M	16 439	9 666	11 810	13 121	11 208	8 538	7 928	5 877	4 349	5 902
Gymnaziální vzdělání - K	4 329	2 940	3 327	2 607	2 223	1 865	1 699	1 216	902	913
Vyšší odborné vzdělání - N	1 144	1 153	1 561	1 573	1 131	953	897	676	463	585
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	2 553	2 435	3 121	3 460	3 029	2 135	1 971	1 666	1 534	2 128

	IX.99	IX.00	IX.01	IX.02	IX.03	IX.04	IX.05	IX.06	IX.07	IX.08
Základní vzdělání - A, B, C, D	5 820	5 430	5 571	5 821	5 796	5 449	4 877	4 673	4 487	4 320
Střední s výučním listem - E, H	23 577	27 047	27 265	30 131	26 368	22 074	16 780	13 930	8 988	7 962
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	16 008	11 290	5 953	7 674	7 622	7 159	5 836	5 640	4 412	4 037
Střední odborné s MZ - M	26 158	16 054	17 670	19 631	16 268	14 165	12 079	10 635	7 992	7 124
Gymnaziální vzdělání - K	5 153	3 674	3 265	2 949	2 155	2 020	1 436	1 204	884	700
Vyšší odborné vzdělání - N	1 689	2 221	2 467	2 574	1 867	2 042	1 964	1 658	1 055	955
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	5 585	5 007	5 203	5 899	5 625	5 241	3 998	3 891	3 342	3 576

Pozn.: Jde o všechny evidované absolventy – uchazeče o zaměstnání.

Pramen: Portál MPSV, pololetní statistiky nezaměstnanosti absolventů.

Nezaměstnaných se základním vzděláním a absolventů gymnaziálních oborů, jejichž křivky absolutních počtů měly v posledních letech klesající trend, bylo registrováno více než v dubnu 2008 a zářijové hodnoty pravděpodobně potvrdí, že došlo k odchylce od původního trendu. V ostatních kategoriích poklesly oproti září 2008 počty nezaměstnaných volnějším tempem, než tomu bylo v minulých letech.

Průměrný podíl absolventů na celkové nezaměstnanosti měl od roku 1999 do roku 2007 klesající tendenci. V roce 2000 se absolventi podíleli na celkové nezaměstnanosti v průměru 13,5 %, v roce 2003 10,6 % a v roce 2007 již pouhými 6,5 %.

Výrazným jevem posledních šesti let před nástupem krize byl značný pokles počtu nezaměstnaných absolventů. Tento vývoj je zřetelný zejména v zářijových hodnotách. (Zářijové počty nezaměstnaných absolventů jsou na křivce počtu nezaměstnaných absolventů lokálními maximy – díky postupnému narůstání počtu zaregistrovaných nezaměstnaných červnových absolventů v průběhu letních měsíců na úřadech práce.) Od září 2003 do září 2008 se jejich počet snížil o 36 900, což představuje pokles na méně než poloviční hodnotu. Z původních 65 800 v září 2003 klesl na 28 900 v září 2008. Konkrétní hodnoty pro jednotlivé měsíce let 2003–2009 jsou uvedeny v tabulce 3.3.

V roce 2008 byly podíly absolventů na celkovém počtu nezaměstnaných sice také nízké, v průměru se jednalo o 6,6 % a na počátku roku 2009 dále klesaly, nicméně jejich absolutní počty od listopadu do března rostly, což je v porovnání s předchozími lety neobvyklé. Počátek **celosvětové hospodářské krize** měl i u nás v poměrně krátké době citelný dopad na uplatnitelnost absolventů, kteří čelili mnohem silnější konkurenci čerstvě propuštěných lidí s praxí. Je jen otázkou, do jaké míry se podíl absolventů na celkovém počtu nezaměstnaných změnil po přílivu čerstvých absolventů z června 2009 na trh práce. **Prozatím se podíl absolventů snižoval** jen díky tomu, že se skupina ostatních nezaměstnaných zvětšovala rychleji a fakt, že počty nezaměstnaných absolventů neklesaly, jak tomu obvykle na jaře bývá, naznačuje, že noví absolventi, kteří přejdou na trh práce v létě 2009, budou hledat uplatnění mnohem obtížněji. V této souvislosti bude hrát významnou roli **oborová struktura absolventů**. Pro absolventy některých skupin oborů bude hledání uplatnění obtížnější než pro jiné. Bližší pohled na oborovou strukturu nezaměstnaných absolventů roku 2008, kteří byli k 30. dubnu 2009 evidováni na úřadech práce jako uchazeči o zaměstnání, poskytne **kapitola 4** této studie.

Tabulka 3.3 Počet nezaměstnaných absolventů včetně mladistvých (v tis.) a podíl absolventů na celkové nezaměstnanosti (v %) v jednotlivých měsících let 2003–2009

	Počet nezaměstnaných absolventů a mladistvých (v tisících)							Podíl absolventů a mladistvých na celkové nezaměstnanosti (v %)						
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
leden	55,8	54,6	45,5	38,1	31,0	22,0	25,2	10,4	9,6	8,1	7,2	6,7	6,0	6,3
únor	54,2	54,0	43,4	37,6	29,7	21,6	26,4	10,1	9,5	7,8	7,1	6,5	6,1	6,1
březen	52,7	52,4	40,8	35,9	27,6	20,5	27,0	10,0	9,4	7,5	7,0	6,4	6,1	6,0
duben	52,3	48,7	37,4	33,0	25,1	19,1	26,7	10,3	9,1	7,3	6,8	6,2	6,0	5,9
květen	48,0	42,4	32,7	28,9	21,4	16,8	23,8	9,7	8,1	6,6	6,2	5,6	5,6	5,2
červen	50,9	38,4	28,6	24,9	18,4	15,1	20,3	10,2	7,4	5,8	5,5	5,0	5,1	4,4
červenec	55,8	44,7	30,9	27,4	20,1	17,2	21,5	10,7	8,4	6,2	6,0	5,3	5,5	4,4
srpen	57,8	51,5	37,5	32,5	23,1	19,7		11,0	9,6	7,4	7,1	6,2	6,3	
září	65,8	58,3	47,1	41,7	31,2	28,9		12,4	11,0	9,4	9,2	8,6	9,2	
říjen	60,5	52,8	43,3	37,9	27,6	26,5		11,6	10,2	8,8	8,6	7,9	8,5	
listopad	55,5	47,9	39,5	33,4	23,7	24,4		10,7	9,3	8,1	7,7	6,9	7,6	
prosinec	54,2	47,3	38,5	32,0	22,7	24,6		10,0	8,7	7,6	7,1	6,4	7,0	
Průměr za celý rok	55,3	49,4	38,8	33,6	25,1	21,4		10,6	9,2	7,6	7,1	6,5	6,6	

Na snižování nezaměstnanosti absolventů v letech 2003–2008 měla vliv **zlepšující se ekonomická situace** ČR. Tempo růstu HDP České republiky bylo stabilní a v porovnání s vyspělými členskými státy Evropské unie i velmi rychlé (zhruba dvojnásobné oproti průměru EU 15). Vznikaly desetitisíce nových pracovních míst, především ve zpracovatelském průmyslu, díky přílivu zahraničních investic.

Značný podíl na statistickém snižování počtu nezaměstnaných absolventů měly změna metodiky jejich sledování (změna definice absolventa – uchazeče o zaměstnání¹⁰) a legislativní změna v nároku na podporu v nezaměstnanosti u absolventa (absolventi ztratili

¹⁰ Tento faktor ovlivňoval počty nezaměstnaných absolventů do roku 2005.

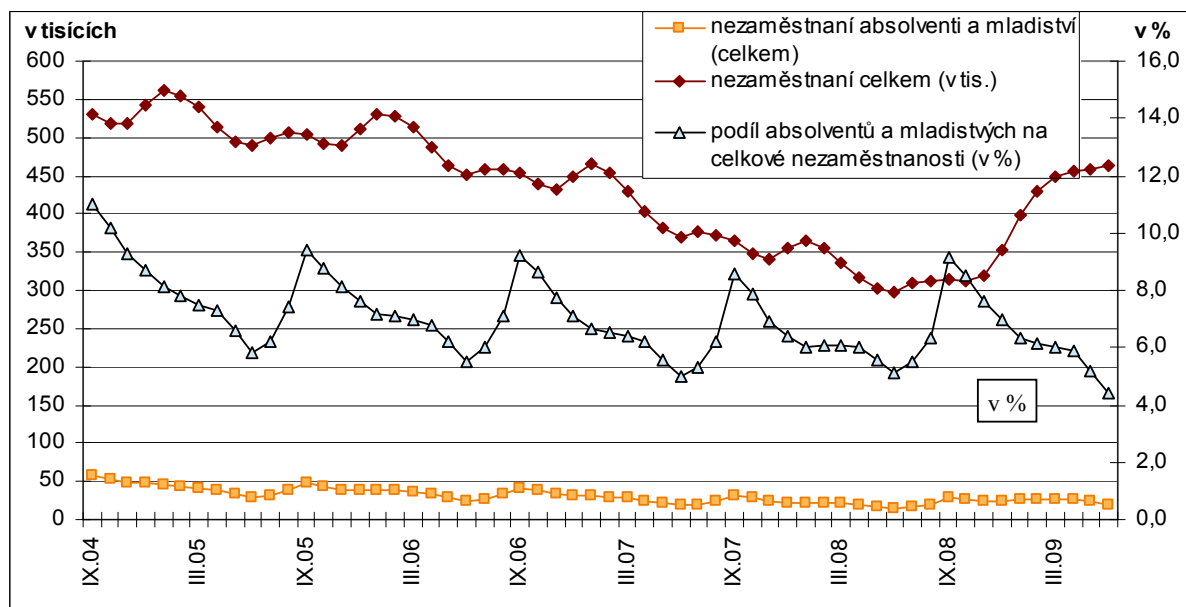
automatický nárok na podporu v nezaměstnanosti,¹¹ k registraci na úřadě práce je motivuje možnost vyhnout se placení povinného zdravotního pojištění), vliv mělo zrušení základní vojenské služby.

Dalším příznivým jevem, jehož působení může nyní **zmírnit negativní dopad ekonomického vývoje** na nezaměstnanost absolventů, je **rozšíření nabídky terciárního vzdělávání**, díky němuž absolventi mají v posledních letech více možností pokračovat ve vzdělávání a na trh práce jich tedy přechází menší část.

V dlouhodobějším horizontu lze očekávat příznivý vliv postupného snižování celkového počtu absolventů vlivem **nižších počtů osob v populačním ročníku** na nezaměstnanost absolventů. V populaci absolventů 2009 se však tento faktor ještě neprojeví.

Následující obrázek ukazuje vývoj hodnot podílu absolventů a mladistvých na celkové nezaměstnanosti (v procentech) v posledních čtyřech letech, zřejmě jsou i cyklické výkyvy v počtu nezaměstnaných absolventů (počty jsou udávány v tisících) a jejich odraz v hodnotách podílů.

Obrázek 3.4 Vývoj počtu nezaměstnaných absolventů, nezaměstnaných celkem a podílu absolventů na celkové nezaměstnanosti (říjen 2004–červen 2009)

3.3. Počty nezaměstnaných absolventů škol a problém definice absolventa – uchazeče o zaměstnání

V současné době úřady práce monitorují tři ukazatele týkající se počtu nezaměstnaných absolventů.

1. „Všichni evidovaní absolventi – uchazeči o zaměstnání“

Do roku 2004 byl tento ukazatel ovlivněn nejednotným přístupem úřadů práce k definici uchazeče o zaměstnání – absolventa. Jednotlivé úřady práce přecházely postupně od dříve používané definice (vycházející ze zákoníku práce) k novější (vycházející ze zákona o zaměstnanosti).¹² Od roku 2005 je přístup úřadů práce sjednocen.

¹¹ Podpora může být přiznána pouze uchazečům o zaměstnání, kteří v posledních třech letech vykonávali zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost alespoň 6 měsíců, tzn. že absolventi ztratili automatický nárok na podporu v nezaměstnanosti.

¹² Je třeba upozornit, že při analýze těchto dat („všichni evidovaní absolventi – uchazeči o zaměstnání“, a to platí i pro „disponibilní“ nezaměstnané absolventy) a jejich časových řad je třeba s tímto faktorem počítat. Přechod úřadů práce na novější definici se totiž až do roku 2005 do určité míry podílel na poklesu počtu nezaměstnaných absolventů a stejně tak i na poklesu počtu absolventů dlouhodobě nezaměstnaných.

Mezi „absolventy – uchazeče o zaměstnání“ podle definice nyní používané MPSV **pouze pro statistické účely** patří uchazeči o zaměstnání – fyzické osoby do 25 let věku, kteří mají nejvýše dva roky od ukončení školy, absolventi vysokých škol pak nejdéle do 30 let věku.

2. „Disponibilní“ nezaměstnaní absolventi

Zkušenosti ze zpracovávání dat o nezaměstnanosti absolventů získávaných na základě výše uvedených skutečností vedly od roku 2000 k produkci nových dat – počtu disponibilních nezaměstnaných absolventů a počtu nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů (viz níže). Počet disponibilních nezaměstnaných absolventů představuje počty „všech absolventů – uchazečů o zaměstnání“ očištěné o ty, kteří nemohou ihned nastoupit do zaměstnání.¹³

3. Nezaměstnaní „čerství“ absolventi

Nutnost korektnějšího porovnání míry nezaměstnanosti absolventů vedla ke zjišťování a používání údajů zahrnujících nezaměstnané „čerstvé“ absolventy, mezi které patří pouze ti, kteří ukončili vzdělávání v období bezprostředně před termínem zjišťování, tj. při zjišťování v dubnu jde o absolventy, kteří úspěšně ukončili školu v období od 1. května předcházejícího roku do 30. dubna roku zjišťování. Tyto počty nezaměstnaných absolventů nebyly v letech 2001 až 2004 zatíženy nejednotným přístupem úřadů práce v definici absolventa. V dubnových datech jsou zachyceni pouze absolventi, kteří školu ukončili nejvýše před dvanácti měsíci.

V následujících třech tabulkách jsou pro možnost porovnání zaznamenány všechny tři uvedené ukazatele podle kategorií vzdělání (dubnové hodnoty). Pro roky 2008 a 2009 jsou počty absolventů oborů kategorie L0 a L5 uváděny zvlášť.

Tabulka 3.4 Počet všech evidovaných nezaměstnaných absolventů

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Střední s výučním listem - E, H	6 338	8 072	12 124	23 142	17 425	16 933	20 470
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	763	1 350	2 497	6 967	8 671	6 108	4 234
Střední odborné s MZ - M	2 706	4 625	8 439	15 781	16 439	9 666	11 810
<i>Gymnaziální vzdělání - K</i>	1 240	1 740	2 552	3 669	4 629	2 940	3 327
Vyšší odborné vzdělání - N			224	733	1 144	2 222	1 561
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	503	693	1 195	2 114	2 519	2 392	3 121

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Střední s výučním listem - E, H	20 014	18 746	13 732	11 296	7 074	4 463	8 178
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	4 446	5 120	3 783	3 270	2 624	875 1 104	1 354 1 656
Střední odborné s MZ - M	13 121	11 208	8 538	7 928	5 877	4 349	5 902
<i>Gymnaziální vzdělání - K</i>	2 607	2 223	1 865	1 699	1 216	902	913
Vyšší odborné vzdělání - N	1 573	1 131	953	897	676	463	585
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	3 460	3 029	2 135	1 971	1 666	1 534	2 128

Tabulka 3.5 Počet disponibilních nezaměstnaných absolventů

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Střední s výučním listem - E, H	17 132	17 266	17 149	12 962	10 735	6 533	4 132	8 014
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	3 535	3 413	4 454	3 459	2 972	2 284	795 977	1 307 1 602
Střední odborné s MZ - M	9 972	11 511	10 417	7 514	7 063	5 072	3 892	5 673
<i>Gymnaziální vzdělání - K</i>	3 175	2 500	2 186	1 671	1 544	1 093	837	890
Vyšší odborné vzdělání - N	1 278	1 320	1 011	851	812	590	415	566
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	2 242	2 529	2 611	1 968	1 833	1 529	1 411	2 075

¹³ Jde o uchazeče o zaměstnání, kteří mohou bezprostředně nastoupit do zaměstnání při nabídce vhodného pracovního místa, tj. evidovaní nezaměstnaní, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí zaměstnání. Za disponibilní se nepovažují uchazeči o zaměstnání ve vazbě, ve výkonu trestu, uchazeči v pracovní neschopnosti, uchazeči, kteří jsou zařazení na rekvalifikační kurzy, nebo uchazeči, kteří vykonávají krátkodobé zaměstnání, a dále uchazeči, kteří pobírají peněžitou pomoc v mateřství nebo kterým je poskytováno hmotné zabezpečení po dobu mateřské dovolené.

Pozn.: Počet disponibilních nezaměstnaných absolventů v dubnu 2001 NÚOV neměl k dispozici.

Tabulka 3.6 Počet nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Střední s výučním listem - E, H	7 721	8 892	10 430	10 434	7 592	6 402	4 049	2 487	4 512
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	2 289	1 002	3 086	2 903	2 300	2 069	1 726	523	776
								652	965
Střední odborné s MZ - M	1 920	6 918	6 928	6 312	5 195	4 905	3 575	2 637	3 554
Gymnaziální vzdělání - K	783	1 644	1 190	1 434	1 173	1 118	768	615	587
Vyšší odborné vzdělání - N	762	1 018	909	696	707	678	443	316	392
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	1 503	2 034	2 316	2 049	1 600	1 483	1 256	1 144	1 547

Údaje o nezaměstnanosti absolventů zahrnující absolventy posledního roku („čerstvé“ absolventy) lze v současné době považovat za údaje nejhodnější pro posuzování situace absolventů škol, protože **tímto způsobem lze nejkorektněji stanovit míru nezaměstnanosti. Proto analýzy v dalších kapitolách této studie vycházejí z těchto hodnot.**

3.4. Míra nezaměstnanosti absolventů škol

Nejčastěji prezentovanými ukazateli uplatnitelnosti absolventů škol jsou absolutní počty uchazečů o zaměstnání (nezaměstnaných absolventů) a míra nezaměstnanosti. Oba ukazatele lze považovat za velmi důležité.

Objektivní posouzení nezaměstnanosti absolventů by se mělo opírat především o hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů.¹⁴ **Míra nezaměstnanosti absolventů** je dána poměrem **počtu absolventů – uchazečů o zaměstnání** (nezaměstnaných absolventů) konkrétního druhu přípravy (kategorie vzdělání), skupiny oborů či oboru vzdělání k celkovému příslušnému **počtu absolventů** (tj. zaměstnaných, nezaměstnaných i pokračujících v dalším vzdělávání) v daném druhu přípravy (kategorii vzdělání), v dané skupině oborů či v daném oboru vzdělání. **Hodnota míry nezaměstnanosti vyjadřuje, kolik procent absolventů dané skupiny oborů zůstane bez zaměstnání.**¹⁵

V dříve používané metodice výpočtu míry nezaměstnanosti absolventů se pracovalo s počty absolventů dvou po sobě následujících roků (např. míra nezaměstnanosti absolventů v dubnu 2004 byla počítána jako počet všech nezaměstnaných absolventů v dubnu 2004 k součtu počtu absolventů v letech 2002 a 2003). Tato metoda výpočtu byla používána v případě „všech absolventů – uchazečů o zaměstnání“ a „disponibilních“ absolventů.

V našich publikacích pracujeme s počty nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů a s počty absolventů posledního roku, který předchází roku zjišťování (tj. míra nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů v dubnu 2009 je počítána jako počet nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů v dubnu 2009 k počtu absolventů v roce 2008).

Míru nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů lze v současné době považovat za nejpřesnější dostupný ukazatel nezaměstnanosti absolventů.

Míra nezaměstnanosti všech absolventů (všichni absolventi – uchazeči o zaměstnání) je v některých případech uváděna pro zachování dlouhodobého časového porovnání.

¹⁴ Někdy jsou uváděny pouze počty nezaměstnaných absolventů bez ohledu na množství absolventů, kteří se v odpovídajícím druhu přípravy či oboru připravují. To vede k tomu, že jsou jako problémové označovány ty skupiny oborů, ve kterých se připravují největší počty absolventů a kde jsou logicky i vysoké počty nezaměstnaných.

¹⁵ Námitka, že jsou zahrnuti do propočtů i ti, kdo odcházejí studovat na vyšší odborné či vysoké školy je oprávněná, nicméně stejným způsobem jsou ovlivněny i absolutní počty nezaměstnaných.

Vypovídací schopnost **míry nezaměstnanosti disponibilních absolventů** je v porovnání s mírou nezaměstnanosti všech absolventů přesnější. (Nejsou zde totiž zahrnuti ti absolventi, kteří jsou sice evidováni na úřadech práce, ale nemohou v důsledku objektivní překážky nastoupit do zaměstnání). Zároveň oproti míře nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů zachycuje i nezaměstnané absolventy, kteří ukončili studium před více než dvanácti měsíci.

V následujících třech tabulkách jsou zaznamenány všechny tři uvedené ukazatele podle kategorií vzdělání (dubnové hodnoty).

Tabulka 3.7 Míra nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Střední s výučním listem - E, H	18,3%	20,3%	23,4%	23,2%	17,9%	15,7%	10,5%	6,9%	13,4%
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	19,2%	21,4%	23,5%	21,2%	16,1%	14,0%	11,1%	7,5%	10,5%
								8,0%	13,1%
Střední odborné s MZ - M	17,0%	15,2%	16,3%	15,0%	12,2%	11,0%	7,8%	5,7%	7,8%
<i>Gymnaziální vzdělání - K</i>	6,6%	7,2%	6,4%	6,1%	4,8%	4,4%	3,2%	2,5%	2,4%
Vyšší odborné vzdělání - N	9,6%	12,9%	13,2%	13,6%	10,9%	9,1%	6,6%	6,0%	6,8%
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	6,2%	8,0%	8,8%	7,7%	5,5%	4,8%	3,3%	2,5%	3,1%

Tabulka 3.8 Míra nezaměstnanosti disponibilních absolventů

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Střední s výučním listem - E, H	19,9%	19,5%	19,2%	14,8%	12,9%	8,2%	5,6%	11,6%
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	21,3%	19,2%	16,6%	12,4%	10,2%	7,5%	5,6%	9,1%
							5,9%	10,3%
Střední odborné s MZ - M	17,6%	13,1%	12,3%	8,9%	8,1%	5,6%	4,2%	6,2%
<i>Gymnaziální vzdělání - K</i>	9,2%	6,0%	5,2%	3,5%	3,1%	2,2%	1,7%	1,8%
Vyšší odborné vzdělání - N	8,1%	8,9%	8,4%	7,3%	5,8%	4,2%	3,6%	5,1%
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	4,5%	4,9%	5,0%	3,5%	3,0%	2,2%	1,7%	2,2%

Tabulka 3.9 Míra nezaměstnanosti všech absolventů

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Střední s výučním listem - E, H	4,3%	5,3%	8,8%	19,5%	26,4%	32,7%	23,8%
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	4,1%	5,1%	6,3%	13,3%	17,8%	19,0%	25,5%
Střední odborné s MZ - M	3,7%	5,7%	8,8%	15,1%	16,1%	15,9%	20,8%
<i>Gymnaziální vzdělání - K</i>	2,8%	4,4%	5,8%	7,8%	10,5%	8,9%	9,6%
Vyšší odborné vzdělání - N			3,3%	12,6%	12,0%	8,0%	9,9%
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	1,5%	2,0%	3,0%	7,5%	5,4%	5,1%	6,3%

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Střední s výučním listem - E, H	22,7%	20,9%	15,7%	13,6%	8,9%	6,0%	11,8%
Střední s MZ a odb.výcvikem - L0; Nástavbové vzdělání - L5	25,0%	19,1%	13,5%	11,2%	8,7%	6,2%	9,5%
						6,7%	10,7%
Střední odborné s MZ - M	14,9%	13,3%	10,1%	9,1%	6,5%	4,7%	6,4%
<i>Gymnaziální vzdělání - K</i>	6,3%	5,3%	3,9%	3,4%	2,5%	1,9%	1,9%
Vyšší odborné vzdělání - N	10,6%	9,4%	8,2%	6,4%	4,8%	4,0%	5,3%
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	6,7%	5,7%	3,8%	3,3%	2,4%	1,8%	2,2%

4. Struktura nezaměstnaných absolventů z hlediska úrovně vzdělání

Podle platného školského zákona¹⁶ rozlišujeme absolventy škol na absolventy se základním, středním, vyšším a vysokoškolským vzděláním. Střední vzdělání se podle školského zákona člení pouze na tři stupně: „**střední vzdělání**“, kam spadají absolventi

¹⁶ Zákon 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), účinný od 1. ledna 2005.

oborů dříve používaných kategorií vzdělávání (KKOV) D a J, „**střední vzdělání s výučním listem**“, kam se řadí absolventi kategorií E a H a „**střední vzdělání s maturitní zkouškou**“, kam se řadí absolventi původních kategorií K, L a M. Protože členění absolventů podle nového školského zákona je z pohledu analýz postavení absolventů na trhu práce příliš obecné, používáme pro naše účely poněkud podrobnější členění, odpovídající dále uvedeným kategoriím vzdělání:

1. Absolventi středního vzdělání s výučním listem – jde o absolventy učebních oborů, kteří se připravovali ve 3letých (přes 90 %) nebo 2letých učebních oborech, po jejich absolvování získali výuční list; jsou připraveni pro uplatnění v dělnických profesích a pro převážně manuální a obslužné činnosti v oblasti služeb. V dalším textu a tabulkách pro tyto absolventy používáme označení „**absolventi středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání E, H)**“. Vzhledem k výrazným rozdílům v hodnotách míry nezaměstnanosti kategorií E a H jsou uváděny i jejich samostatné analýzy, kde jsou absolventi jednotlivých kategorií označeni jako „**absolventi nižšího středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání E)**“ a „**absolventi středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání H)**“.¹⁷

2. Absolventi středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – jde o absolventy, kteří se připravovali ve vzdělávacích programech odpovídajících dřívějším čtyřletým studijním oborům SOU, absolvováním získali maturitní vysvědčení, součástí jejich vzdělávání byl i odborný výcvik, takže jsou vlastně i vyučeni, i když výuční list nedostávají; jsou připraveni pro náročné dělnické práce nebo činnosti v oblasti služeb, mají předpoklady pro výkon nižších řídicích funkcí. Spolu s absolventy středního vzdělání s maturitní zkouškou, kteří se vyučili ve tříletém učebním oboru a po vyučení vystudovali v nástavbovém studiu pro absolventy učebních oborů, je začleňujeme do jedné skupiny, pro kterou je alternativně používáno označení „**absolventi středního (odborného) vzdělání s MZ a odborným výcvikem (kategorie vzdělání L/0); nástavbového vzdělání (kategorie vzdělání L/5)**“, přičemž kde je to považováno za účelné, jsou uvedeni absolventi kategorie L/0 a nástaveb L/5 odděleně.¹⁸

3. Absolventi středního vzdělání bez maturitní zkoušky i výučního listu (kategorie vzdělání J) – jde o absolventy nematuritních oborů neposkytujících vyučení, kteří se připravovali ve dvouletých a tříletých studijních oborech, po absolvování získali vysvědčení o závěrečné zkoušce a střední odborné vzdělání. Podíl této přípravy je velmi malý, v dalším textu a tabulkách se jimi vzhledem k jejich malému počtu nezabýváme.¹⁹

4. Absolventi středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou, kteří se připravovali ve 4letých studijních oborech středních odborných škol (SOŠ) a po absolvování získali maturitní vysvědčení. Jde o úplné střední odborné vzdělání ukončené maturitou, jehož součástí není odborný výcvik. V dalším textu a v tabulkách pro ně používáme označení „**absolventi středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie vzdělání M)**“, případně hovoříme o „**absolventech maturitních oborů SOŠ**“.²⁰

5. Absolventi středního vzdělání s maturitní zkouškou, získaným v oborech gymnázií, kteří se připravovali ve čtyřletých i víceletých oborech gymnázií. Alternativní označení absolventů v publikaci je „**absolventi gymnázií nebo absolventi gymnaziálního vzdělání (kategorie vzdělání K)**“.²¹

---

¹⁷ V předchozích publikacích byli tito absolventi označováni jako „vyučení“.

¹⁸ V předchozích publikacích byli tito absolventi označováni jako „vyučení s MZ“ (kategorie vzdělání L).

¹⁹ V předchozích publikacích byli tito absolventi označováni jako „SO“.

²⁰ V předchozích publikacích byli tito absolventi označováni jako „SOŠ s MZ“.

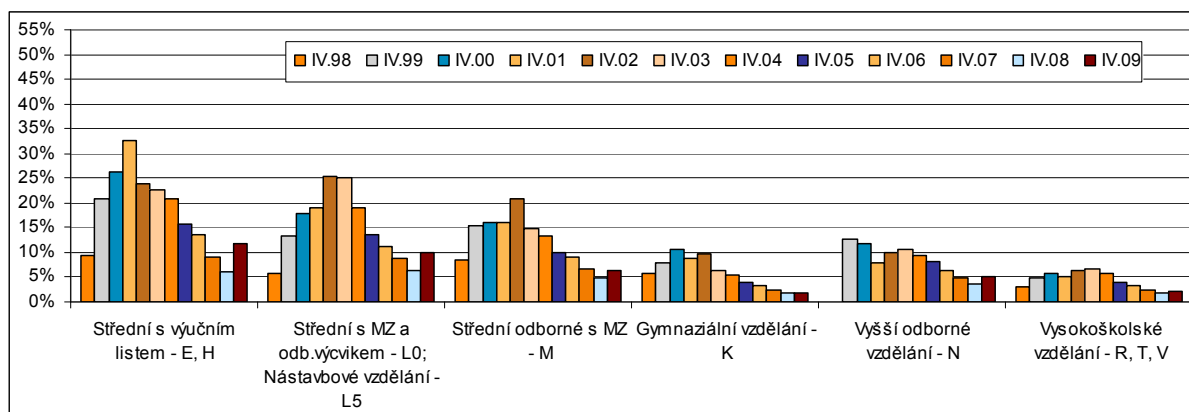
²¹ V předchozích publikacích byli tito absolventi označováni jako „Gymnázium“.

Srovnáme-li vyhlídky absolventů na uplatnění na trhu práce podle úrovně vzdělání, je jak v dlouholetém pohledu, tak i podle zkušeností z naprosté většiny evropských zemí zřejmé, že existuje **přímá závislost mezi úrovní vzdělání a možností získání zaměstnání**, naopak nepřímá závislost se ukazuje mezi úrovní vzdělání a mírou nezaměstnanosti. Tento vztah je zřejmý i z obr. 4.1 a 4.2, kde jsou uvedeny hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů v dubnových a zářijových hodnotách. Postavení absolventů gymnázií je v tomto srovnání atypické, vzhledem k tomu, že téměř všichni přecházejí do terciárního vzdělávání.

V dubnu tohoto roku dosahovala **míra nezaměstnanosti všech evidovaných absolventů** středního vzdělání s výučním listem 11,8 %, u absolventů středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem 10,1 %, u absolventů středního odborného vzdělání s maturitou dosahovala 6,4 %, u absolventů gymnázií 1,9 %, u absolventů vyšších odborných škol (včetně konzervatoří) 5,3 % a u absolventů vysokoškolského vzdělání 2,2 %.

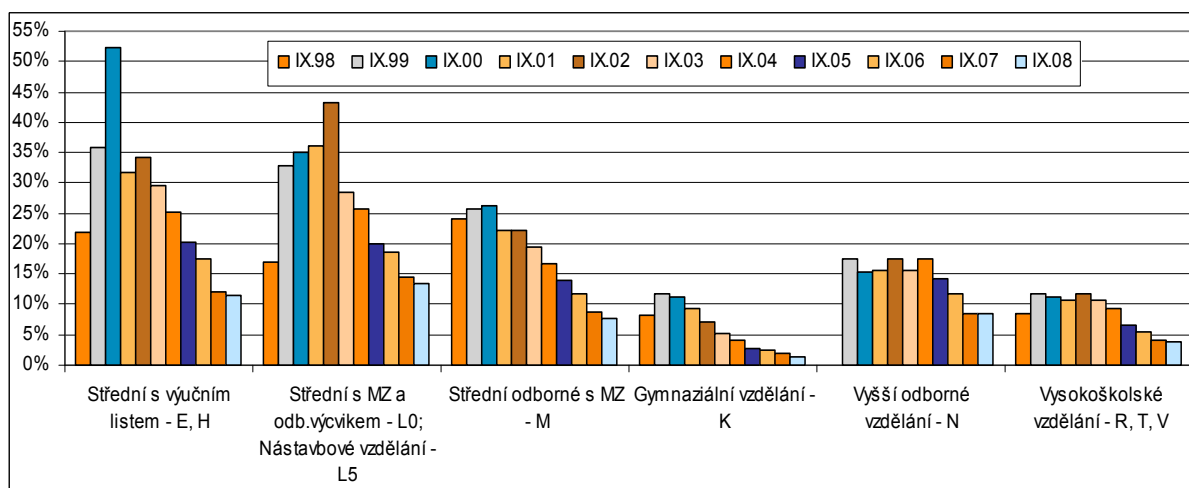
Z grafického znázornění je zřejmé, že asi od roku 2001 do roku 2008 docházelo ve všech kategoriích vzdělání k poklesu hodnot míry nezaměstnanosti, avšak v letošním roce **došlo k výraznému meziročnímu zvýšení míry nezaměstnanosti u všech kategorií vzdělání**.

Obrázek 4.1 Vztah míry nezaměstnanosti a úrovně dosaženého vzdělání (duben 1998–2008)

Jedná se o míru nezaměstnanosti absolventů, kteří ukončili studium v posledních dvou letech.

Obrázek 4.2 Vztah míry nezaměstnanosti a úrovně dosaženého vzdělání (září 1998–2007)

Jedná se o míru nezaměstnanosti absolventů, kteří ukončili studium v posledních dvou letech.

Přehled o nezaměstnanosti absolventů škol doplňuje následující tabulka, kde jsou uvedeny počty nezaměstnaných mladistvých, tj. mladých lidí ve věku od 15 do 18 let.

Tabulka 4.1 Vývoj nezaměstnanosti mladistvých (září 2005–duben 2008)

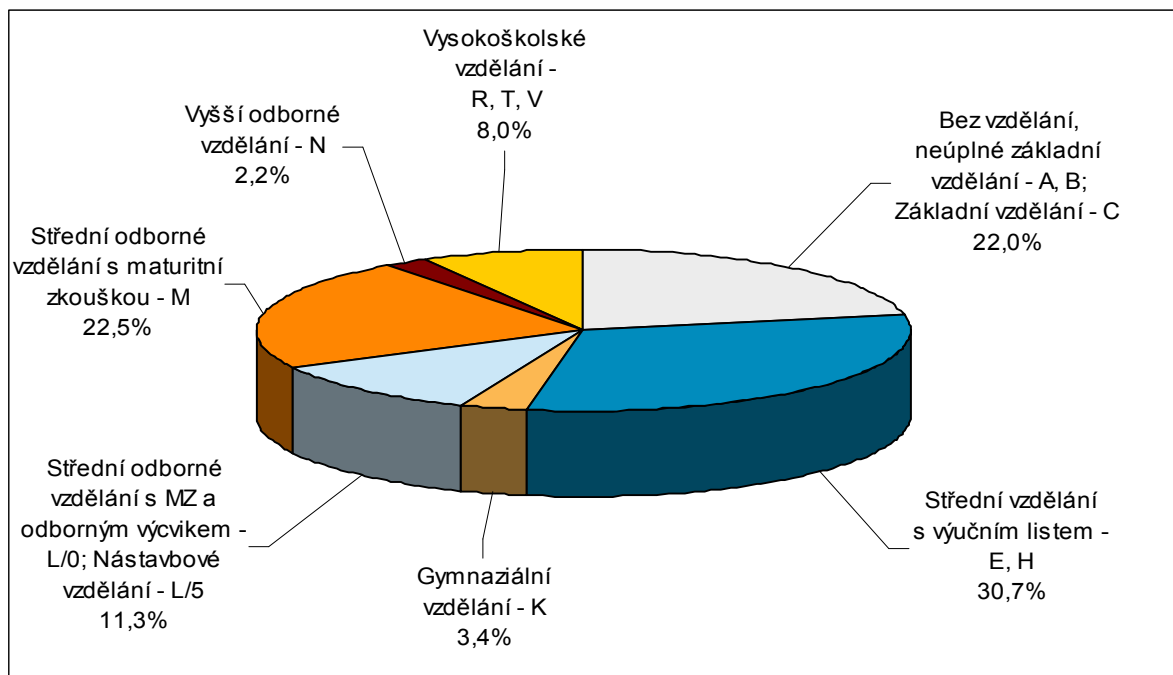
Kategorie vzdělání	IX.05	IV.06	IX.06	IV.07	IX.07	IV.08	IX.08	IV.09
Mladiství bez vzdělání - A,B	404	344	310	253	256	245	293	248
Mladiství se základním vzděláním - C	4386	5473	4314	5570	4198	5139	4008	5581
Mladiství celkem	4790	5817	4624	5823	4454	5384	4301	5829

Jde o počty nezaměstnaných mladistvých, kteří ukončili školní docházku v posledních dvou letech.

Zatímco obr. 4.1 a 4.2 vychází z hodnot míry nezaměstnanosti absolventů, následující obr. 4.3 znázorňuje podíly počtů nezaměstnaných absolventů, čili současné složení nezaměstnaných absolventů na trhu práce.

Z celkového počtu nezaměstnaných absolventů včetně mladistvých v dubnu 2009 tvořili 30,7 % absolventi středního vzdělání s výučním listem, 22,5 % absolventi středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a 22,0 % mladiství (bez vzdělání nebo se základním vzděláním). Dále následovali absolventi středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – 11,3 %, absolventi vysokých škol – 8,0 %, absolventi gymnázií – 3,4 % a absolventi vyššího odborného vzdělání – 2,2 %.

Obrázek 4.3 Podíly počtů nezaměstnaných absolventů podle kategorie dosaženého vzdělání v dubnu 2009

Obrázek vychází z celkových počtů všech evidovaných nezaměstnaných absolventů, čili do dvou let od ukončení studia.

4.1. Nezaměstnanost čerstvých absolventů škol

Zbývající část této kapitoly se soustředí na **čerstvé absolventy škol** a jejich úspěšnost při hledání uplatnění na trhu práce. Veškeré zde uvedené počty a míry nezaměstnaných absolventů se týkají stavu k 30. dubnu 2009, a to proto, že právě dubnové hodnoty nejlépe shrnují, jak se absolventům, kteří ukončili studium v průběhu roku 2008 podařilo nalézt na trhu práce uplatnění – ať už jako samostatní podnikatelé, nebo jako zaměstnanci v domácích i zahraničních firmách a veřejných institucích – před přílivem další vlny nových maturantů a vyučených z května a června letošního roku.

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů²² stoupla oproti dubnu 2008 ve všech kategoriích vzdělání, kromě absolventů gymnázií. Nejvyšší je v kategoriích absolventů s nižší úrovní vzdělání, a také u absolventů nástavbového studia po vyučení (to je dáno především tím, že studenti nástavbového studia mají vyšší očekávání o svém pracovním uplatnění a platovém ohodnocení po získání maturitní úrovně vzdělání).

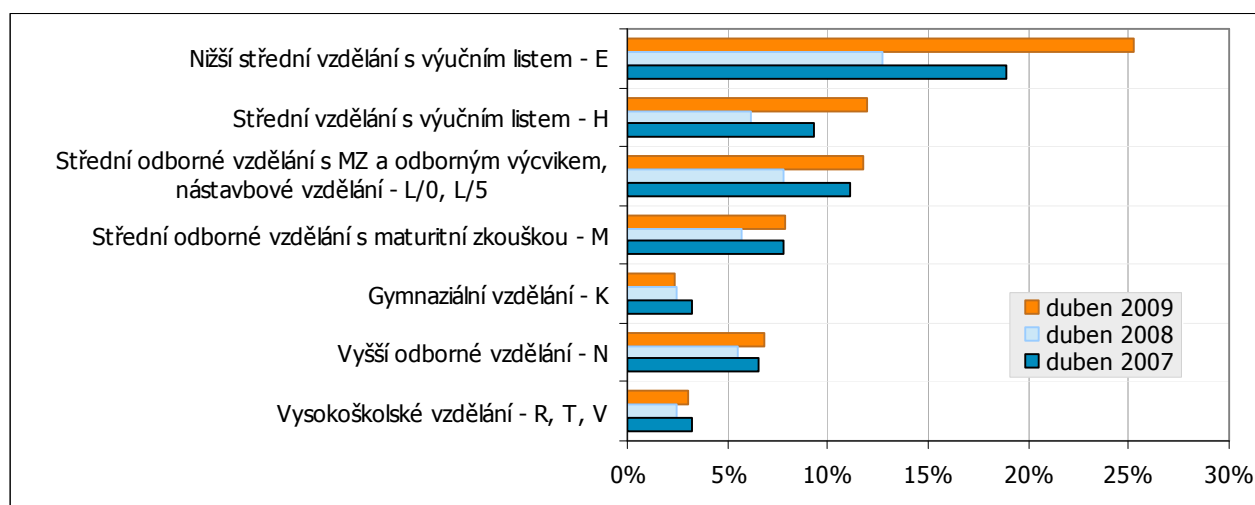
Výrazně stoupla **míra nezaměstnanosti vyučených** v kategorii H, přestože se počet absolventů opět meziročně snížil. V loňském roce byla nezaměstnanost vyučených, především v technických oborech, na rekordně nízké úrovni. Dokonce se přibližovala míře nezaměstnanosti čerstvých absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie vzdělání M) a byla i nižší než u kategorie L, zahrnující absolventy středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem a absolventy nástavbového studia.

Míra nezaměstnanosti absolventů **nižšího středního vzdělání s výučním listem** kategorie E je tradičně nejvyšší a za stávajících ekonomických podmínek je jejich uplatňování na trhu práce ještě obtížnější, než v minulých letech.

Mírný pokles míry nezaměstnanosti absolventů **gymnaziálního vzdělávání** kategorie K není směrodatný, protože většina absolventů gymnázií pokračuje v terciárním vzdělávání.

Míra nezaměstnanosti absolventů **vyšších odborných škol a maturitních oborů kategorie M** dosahuje přibližně úrovně z roku 2007, přičemž počty absolventů VOŠ byly v roce 2008 nižší, vysokoškoláků bylo více a absolventů maturitních oborů kategorie M přibližně stejně jako v roce 2006.

Obrázek 4.4 Míra nezaměstnanosti absolventů v ČR podle kategorií vzdělání (duben 2007, 2008 a 2009)

²² Za **čerstvé nezaměstnané absolventy** se považují ti uchazeči o zaměstnání, kteří úspěšně ukončili studium nejdéle před 12 měsíci. V případě hodnot z dubna 2009, z nichž vychází tato analýza, se jedná o absolventy, kteří ukončili studium po 1. květnu 2008 (včetně).

Tabulka 4.2 Nárůst míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů v dubnu 2009 oproti hodnotě z dubna 2008 podle kategorií vzdělání

Kategorie vzdělání	Počet absolventů (2008)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2009)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2009)	Srovnání s dubnem 2008
Střední odborné s výučním listem - E, H	33547	4512	13,4%	6,5 p.b.
Nižší střední odborné vzdělání - E	3714	939	25,3%	12,5 p.b.
Střední odborné s výučním listem - H	29833	3573	12,0%	5,8 p.b.
Střední odborné s maturitou a praktickým výcvikem - L	14736	1741	11,8%	4,0 p.b.
Střední odborné s maturitou a praktickým výcvikem - L/0	7367	776	10,5%	3,0 p.b.
Nástavbové maturitní studium po vyučení - L/5	7369	965	13,1%	5,1 p.b.
Střední odborné s maturitou - M	45298	3554	7,8%	2,2 p.b.
Gymnaziální vzdělání - K	24284	587	2,4%	-0,1 p.b.
Vyšší odborné vzdělání - N	5774	392	6,8%	1,3 p.b.
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	50661	1547	3,1%	0,5 p.b.

Dopad ekonomické recese na nezaměstnanost absolventů škol byl zmírněn rozšířením možností pokračování ve studiu a velkým zájmem absolventů pokračovat na vysokých a vyšších odborných školách, nebo v nástavbovém studiu po vyučení.

4.2. Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání E, H)

Skupinu absolventů středního vzdělání s výučním listem tvoří na trhu práce absolventi běžných učebních oborů kategorie H a absolventi učebních oborů kategorie E.

Obory **kategorie E** připravují pro méně náročná dělnická povolání, délka studia je většinou tři roky (pak je součástí kódu oboru E/0), výjimečně dva (kód oboru obsahuje E/5). Jde o obory vzdělání vhodné pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, míra nezaměstnanosti těchto absolventů je vysoká, v dubnu letošního roku činila 25,3 %. Celkový počet absolventů této skupiny oborů v roce 2008 byl 3 714.

Většina absolventů středního vzdělání s výučním listem prošla vzděláváním v oborech **kategorie H** (v roce 2008 to bylo 29 833 absolventů). Jde o klasické vyučení v učebních oborech středních odborných učilišť, doba přípravy je obvykle tři roky (H/0), výjimečně dva roky (H/5). Míra nezaměstnanosti v dubnu 2008 byla pro čerstvé absolventy oborů kategorie H 12,0 %. Absolventi tříletých oborů mohou pokračovat v nástavbovém studiu, k získání maturitní úrovně.

Je tedy patrné, že absolventi středního vzdělání s výučním listem kategorie H mají výrazně nižší míru nezaměstnanosti než absolventi nižšího středního vzdělání s výučním listem v kategorii E. Počet absolventů vyučených v kategorii H však mnohonásobně převyšuje počet absolventů v kategorii E. Vliv vyšší nezaměstnanosti absolventů kategorie E na **míru nezaměstnanosti všech absolventů středního vzdělání s výučním listem** kategorie (E+H) tedy není výrazný, tyto hodnoty **se příliš neliší od míry nezaměstnanosti absolventů kategorie H**.

Od roku 2000 do roku 2003 můžeme pozorovat pozvolný nárůst počtu absolventů středního vzdělání s výučním listem kategorie E+H (rok 2000 – 42 270 absolventů, rok 2001 – 43 870, rok 2002 – 44 483, rok 2003 – 45 048). **Od roku 2003 dochází k postupnému poklesu počtu těchto absolventů** (rok 2004 – 42 421 absolventů, rok 2005 – 40 752, rok 2006 – 38 559, rok 2007 – 35 802). V roce 2008 počet absolventů kategorie E+H dosahoval 33 547 absolventů (z toho téměř 89 % tvořili absolventi kategorie H). V roce 2009 lze

očekávat další snížení (počet učňů v posledním ročníku studia byl ve školním roce 2008/2009 opět nižší oproti předchozímu školnímu roku).

Nejvíce absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie E+H) ukončilo v roce 2008 studium ve skupinách oborů 65 Gastronomie, hotelnictví, turismus (21,9 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (19,9 %), 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (9,0 %), 69 Osobní a provozní služby (8,4 %), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (8,3 %), 66 Obchod (7,9 %), 41 Zemědělství a lesnictví (7,8 %), 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (6,6 %) a 29 Potravinářství a potravinářská chemie (5,4 %); z výše uvedených skupin oborů vzdělání vycházelo 95 % absolventů středního vzdělání s výučním listem kategorie E+H.

Následující obrázek ukazuje míru nezaměstnanosti absolventů oborů kategorie E a H, se středním vzděláním s výučním listem, v dubnu 2008 a 2009.

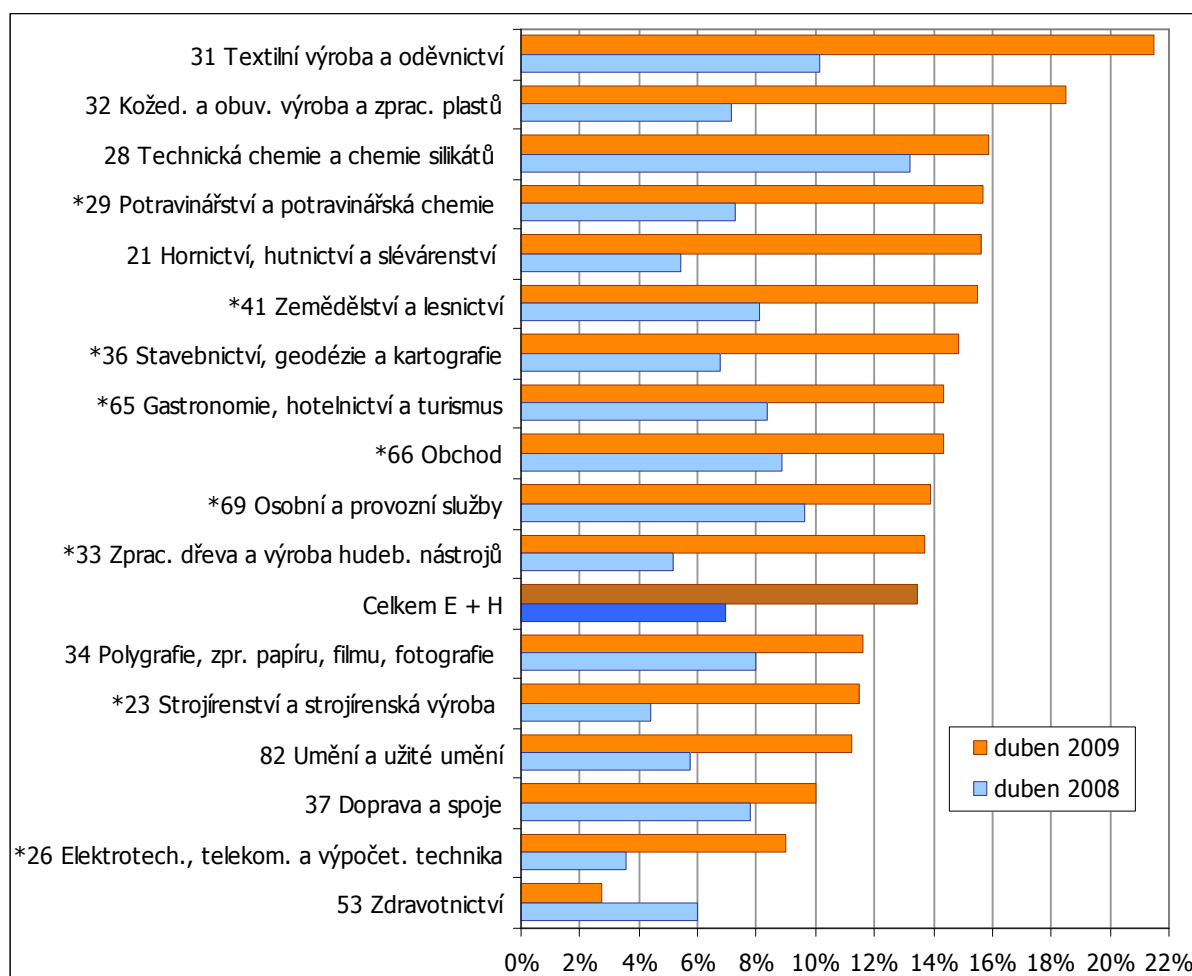
Ve všech skupinách absolventů s jedinou výjimkou – zdravotnických oborů (s nevelkým počtem absolventů) – **se míra nezaměstnanosti oproti dubnu 2008 zvýšila** a přesahuje hodnotu osmi procent.

Z obrázku je zřejmé, že v kategorii čerstvých absolventů se středním vzděláním s výučním listem **nalézají uplatnění nejnáze** absolventi zdravotnických oborů, čili skupiny 53 a technických oborů skupin 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie.

Nepříliš dobré postavení na trhu práce mají čerství absolventi oborů náležejících do skupin 31 Textilní výroba a oděvnictví, 28 Technická chemie a chemie silikátů, 29 Potravinářství a potravinářská chemie a 41 Zemědělství a lesnictví.

V průměru se míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů středního vzdělání s výučním listem meziročně zvýšila téměř na dvojnásobek, v dubnu 2009 dosahovala **13,4 %**.

Obrázek 4.5 Míra nezaměstnanosti absolventů: střední vzdělání s výučním listem, duben 2007 a 2008, skupiny oborů kategorie E a H

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 1 800 absolventů.

4.2.1 Nezaměstnanost absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání H)

V rámci kategorie H vychází největší podíl absolventů ze skupin oborů 23 Strojírenství a strojírenská výroba (21,4 %), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (20,9 %) a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (10,0 %).

Míra nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem kategorie H měřená v prvním roce po absolvování v období ekonomického růstu plynule klesala,²³ a to z hodnoty 21,1 % v dubnu 2004 na 16,1 % v dubnu 2005, 14,1 % v dubnu 2006, v dubnu 2007 činila 9,3 % a v dubnu 2008 dosahovala pouhých 6,2 %. Obrát v ekonomickém vývoji se projevil výrazným zvýšením míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů kategorie H až na dvojnásobek, čili 12,0 %.

Nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů kategorie H v dubnu 2009 jsou charakteristické zejména pro skupiny oborů vzdělání 31 Textilní výroba a oděvnictví (413 absolventů, z toho 74 nezaměstnaných) a 29 Potravinářství a potravinářská chemie, s velkým počtem absolventů (1 526 absolventů, z toho 222 nezaměstnaných). Textilní

²³ Důvody tohoto výrazného poklesu jsou shrnuty v kap. 3.2.

průmysl čelí v posledních letech silné konkurenci tvořenou levným textilem z dovozu, míra nezaměstnanosti absolventů textilních oborů byla nadprůměrná i v předchozích letech.

Vysoká míra nezaměstnanosti je i ve skupině 28 Technická chemie a chemie silikátů, kam v kategorii H patří sklářská a keramická řemesla. Míra nezaměstnanosti těchto absolventů byla vysoce nadprůměrná i v minulých letech, letos však bude zřejmě ještě závažnější, vzhledem k aktuálnímu vývoji sklářského průmyslu. Několik významných skláren se potýká se závažnými problémy a lze proto očekávat, že se to výrazně promítne do míry nezaměstnanosti letošních absolventů.

Další skupinou s vysokou mírou nezaměstnanosti a zároveň velkým počtem absolventů je 66 Obchod, kde jsou připravováni především prodavači a skladníci. Zde bylo v dubnu 2009 evidováno z 2 476 absolventů 336 nezaměstnaných. Důvodem pro vysokou míru nezaměstnanosti jsou v tomto oboru pravděpodobně spíše nízké mzdy, než nedostatek pracovních míst.

Nejvyšší míra nezaměstnanosti v rámci kategorie H vychází pro skupinu 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů. Ta má však velmi nízký počet absolventů (22, z toho jen 4 nezaměstnaní), čili vypočtená míra nezaměstnanosti nemá vypovídací hodnotu. Podobně to platí pro skupinu 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství, jejíž míra nezaměstnanosti je třetí nejvyšší (64 absolventů, z toho 10 nezaměstnaných).

Skupiny s vysokým počtem absolventů 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů, 69 Osobní a provozní služby, 41 Zemědělství a lesnictví a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie mají dubnovou míru nezaměstnanosti čerstvých absolventů jen **lehce nadprůměrnou**.

Nejnižší hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů kategorie H v dubnu 2009 dosahují a relativně snadnější uplatnění na trhu práce naleznou absolventi skupin oborů vzdělání 53 Zdravotnictví, 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (8,7 %) a 23 Strojírenství a strojírenská výroba (11,1 %). Skupiny 26 a 23 patří mezi tři skupiny s nejvyšším počtem absolventů a v posledních letech si udržují nejnižší hodnoty míry nezaměstnanosti v rámci kategorie. Ve skupině 53 Zdravotnictví byli v dubnu 2009 ze 109 absolventů jen 3 nezaměstnaní. Míra nezaměstnanosti absolventů této skupiny oborů byla v minulých letech zhruba na úrovni průměru s tím, že tendence meziročních změn je klesající.

Nízká míra nezaměstnanosti absolventů skupiny 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (10,4 %, z 298 absolventů bylo 31 nezaměstnaných).

Druhou nejnižší míru nezaměstnanosti lze nalézt u skupiny 37, Doprava a spoje, která má však velmi nízký počet absolventů.

Lehce pod průměrem je míra nezaměstnanosti absolventů skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus, kde jsou připravováni především kuchaři a číšníci. V uplynulých dvou letech byla jejich míra nezaměstnanosti nadprůměrná a tito absolventi patřili spíše mezi problematičtější skupinu.

Podrobnější údaje o situaci a vývoji nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie H) poskytuje přehled v následujícím grafu a tabulce,²⁴ kde jsou z hlediska členění podle skupin oborů vzdělání uvedeny tyto skutečnosti:

1. **pořadí skupin oborů vzdělání podle míry nezaměstnanosti absolventů** kategorie vzdělání H v dubnu 2009 s doplňujícími hodnotami za duben 2007 a 2008 (vyjádřeno graficky),
2. **počet absolventů** středního vzdělání s výučním listem v kategorii vzdělání H za rok 2008, **počet nezaměstnaných absolventů, míra nezaměstnanosti absolventů**²⁵ středního vzdělání s výučním

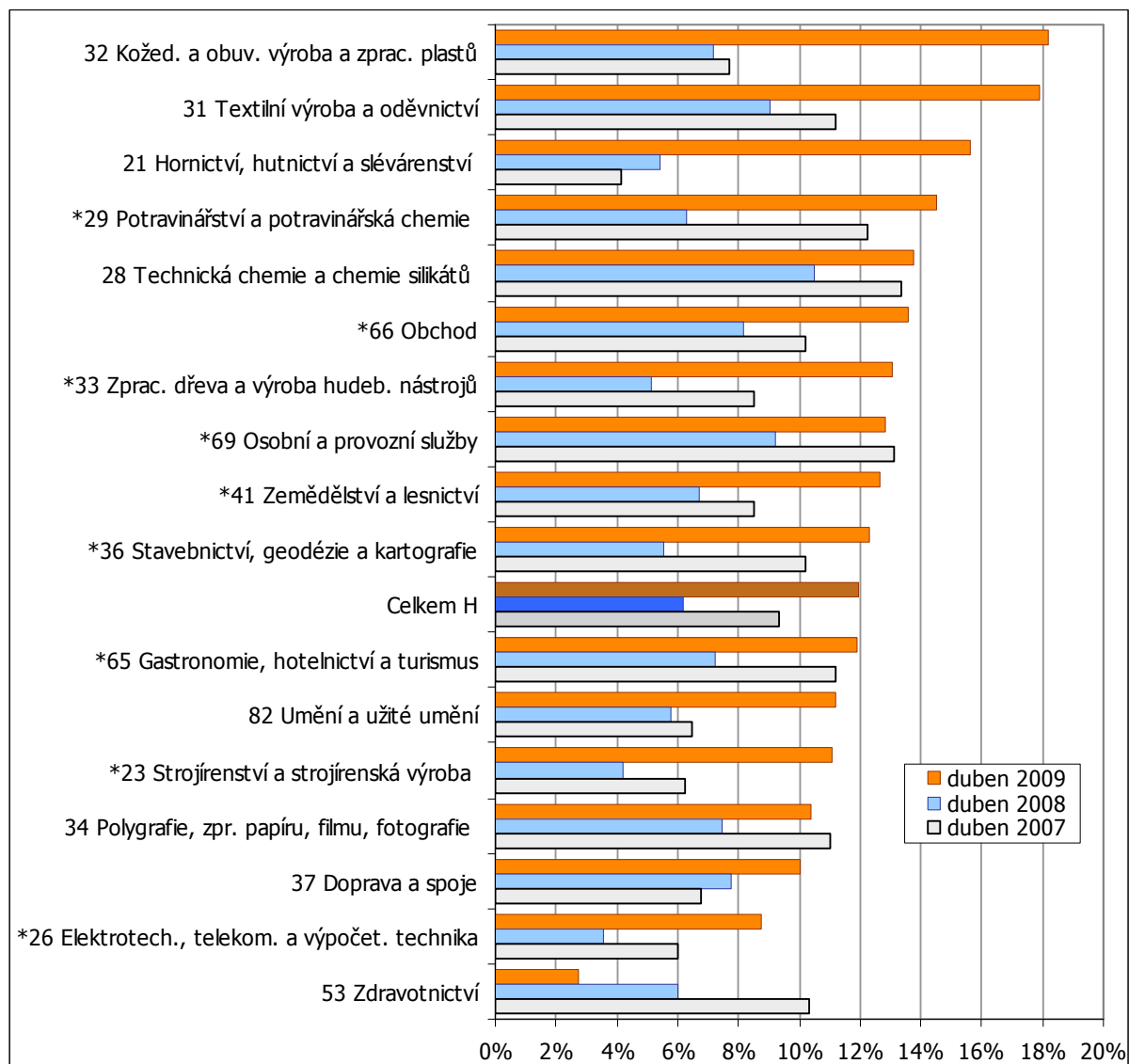
---

²⁴ Při malém počtu absolventů jsou údaje za jeden rok značně citlivé na náhodné výkyvy v počtech nezaměstnaných či na případné chybné údaje v databázích. Např. skupina 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů vykazuje nejvyšší míru nezaměstnanosti, avšak pokud by se počet nezaměstnaných v této skupině oborů snížil o 2, bude její míra nezaměstnanosti třetí nejnižší.

listem v kategorii vzdělání H v dubnu 2009 a **meziroční změna míry nezaměstnanosti absolventů** v kategorii vzdělání H (vyjádřeno tabulkově).

Stejně jako v předchozím vydání i tentokrát se v této části publikace zaměřujeme na **počty a hodnoty míry nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů**. Je tomu tak proto, že tyto ukazatele v porovnání s dosavadními dostupnými údaji o nezaměstnanosti absolventů mají v současné době nejpřesnější vypovídací schopnost o situaci absolventů na trhu práce v ČR. Jde totiž o statistiky, kde jsou mezi nezaměstnané zahrnováni pouze ti absolventi, kteří absolvovali školu ve školním roce předcházejícím sledovanému období.

Obrázek 4.6 Míra nezaměstnanosti absolventů: střední vzdělání s výučním listem, duben 2007, 2008 a 2009, skupiny oborů kategorie H

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 1 500 absolventů.

Míra nezaměstnanosti absolventů u většiny skupin oborů kategorie H oproti dubnu 2008 vzrostla u všech skupin oborů, s jedinou výjimkou – skupiny 53 Zdravotnictví (v průměru na dvojnásobek, tj. o 5,8 procentního bodu).

Největší absolutní nárůst míry nezaměstnanosti oproti stavu v dubnu 2008 proběhl ve skupinách 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů a 21 Hornictví, hutnictví

²⁵ Míru nezaměstnanosti absolventů dané skupiny oborů vzdělání lze získat podílem počtu nezaměstnaných absolventů a počtu absolventů dané skupiny oborů vzdělání.

a slévárenství, což jsou skupiny s nízkým počtem absolventů. Třetí největší absolutní zvýšení nastalo ve skupině 31 Textilní výroba a oděvnictví.

Největší relativní nárůst míry nezaměstnanosti zaznamenaly skupiny oborů vzdělání 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství (zde je ale nízký počet absolventů), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (oproti loňskému roku vzrostla na 2,6 násobek), 32 Kožedělná a obuvnická výroba a zpracování plastů (s nízkým počtem absolventů), 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů, 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, 29 Potravinářství a potravinářská chemie a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie. U všech těchto skupin se míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů v dubnu 2009 oproti předchozímu roku více než zdvojnásobila.

Pro ilustraci závažnosti meziročního nárůstu míry nezaměstnanosti jsou v grafu uvedeny i hodnoty za rok 2007. Až na výjimky bylo zvýšení míry nezaměstnanosti natolik prudké, že přerostlo i původně vysoké hodnoty z roku 2007.

Tabulka 4.3 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: střední vzdělání s výučním listem, duben 2009, skupiny oborů kategorie H

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2008)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2009)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2009)	Srovnání s dubnem 2008
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	64	10	15,6%	10,2 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	6392	708	11,1%	6,9 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	2975	260	8,7%	5,2 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	189	26	13,8%	3,3 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	1526	222	14,5%	8,3 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	413	74	17,9%	8,9 p.b.
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	22	4	18,2%	11,0 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	1973	258	13,1%	7,9 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	298	31	10,4%	2,9 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2199	271	12,3%	6,8 p.b.
37 Doprava a spoje	60	6	10,0%	2,2 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	2049	259	12,6%	6,0 p.b.
53 Zdravotnictví	109	3	2,8%	-3,2 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	6236	742	11,9%	4,6 p.b.
66 Obchod	2476	336	13,6%	5,4 p.b.
69 Osobní a provozní služby	2522	324	12,8%	3,6 p.b.
82 Umění a užité umění	330	37	11,2%	5,4 p.b.
Celkem H	29833	3573	12,0%	5,8 p.b.

p.b. – procentní bod

4.2.2 Nezaměstnanost absolventů nižšího středního vzdělání s výučním listem (kategorie vzdělání E)

V rámci kategorie E vychází největší podíl absolventů ze skupin oborů 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (29,5 %), 41 Zemědělství a lesnictví (15,4 %) a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (15,3 %).

Míra nezaměstnanosti absolventů nižšího středního vzdělání s výučním listem kategorie E měřená v prvním roce po absolvování se oproti dubnu 2008 zvýšila na dvojnásobek, čili 25,3 %. Je to kategorie s každoročně nejvyšší nezaměstnaností.

Nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů kategorie E byly v dubnu 2009 zjištěny ve skupinách oborů vzdělání 28 Technická chemie a chemie silikátů, 31 Textilní výroba a oděvnictví, 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie. Jedná se však o skupiny s poměrně nízkým počtem absolventů, čili vypočtená míra nezaměstnanosti je velmi citlivá na výkyv v počtu nezaměstnaných a úbytek jednoho nezaměstnaného se velmi výrazně odrazí ve výsledném snížení míry nezaměstnanosti.

Z početnějších skupin absolventů jsou v této kategorii obtížně uplatnitelní absolventi oborů skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus, 41 Zemědělství a lesnictví. Jejich míry nezaměstnanosti jsou nadprůměrné.

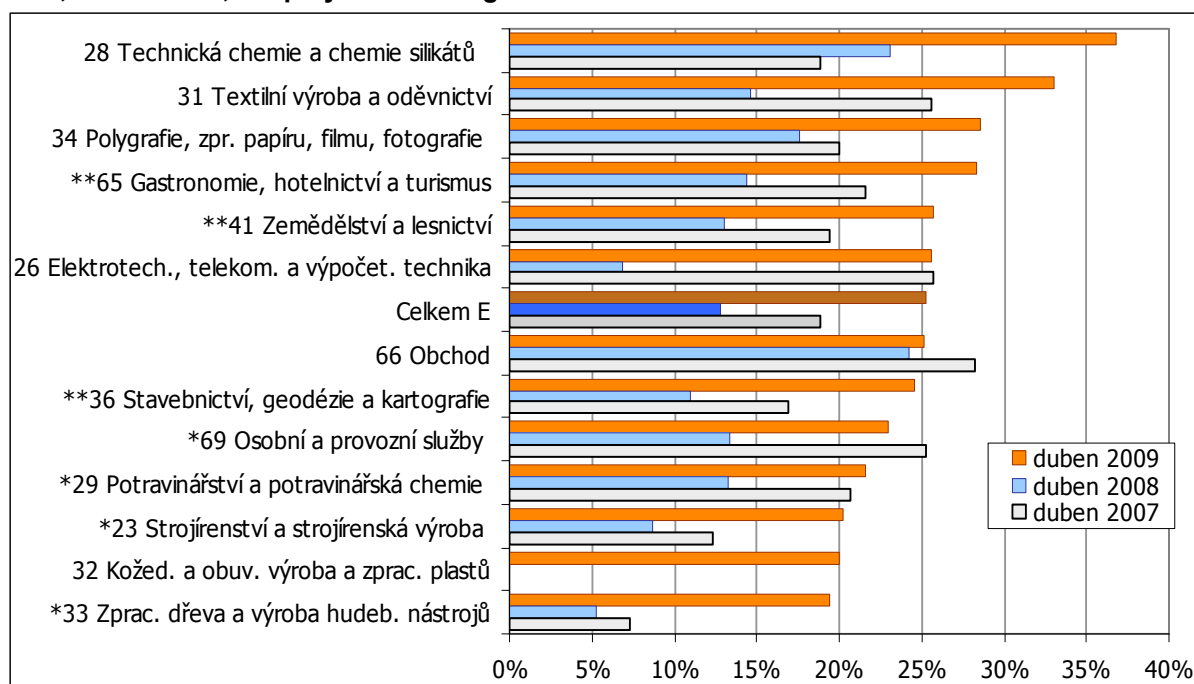
Lze-li hovořit o míře nezaměstnanosti kolem 19,5 % jako o **nízké**, pak se v rámci kategorie E nejnáze uplatňují na trhu práce absolventi skupiny 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů.

Podrobnější údaje o situaci a vývoji nezaměstnanosti absolventů nižšího středního vzdělání s výučním listem (kategorie E) poskytuje přehled v následujícím grafu a tabulce,²⁶ kde jsou z hlediska členění podle skupin oborů vzdělání uvedeny tyto skutečnosti:

1. **pořadí skupin oborů vzdělání podle míry nezaměstnanosti absolventů** kategorie vzdělání E v dubnu 2009 s doplňujícími hodnotami za duben 2007 a 2008 (vyjádřeno graficky),
2. **počet absolventů** nižšího středního vzdělání s výučním listem v kategorii vzdělání E za rok 2008, **počet nezaměstnaných absolventů**, **míra nezaměstnanosti absolventů**²⁷ nižšího středního vzdělání s výučním listem v kategorii vzdělání E v dubnu 2009 a **meziroční změna míry nezaměstnanosti absolventů** v kategorii vzdělání E (vyjádřeno tabulkově).

Stejně jako v předchozím vydání i tentokrát se v této části publikace zaměřujeme na **počty a hodnoty míry nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů**. Je tomu tak proto, že tyto ukazatele v porovnání s dosavadními dostupnými údaji o nezaměstnanosti absolventů mají v současné době nejpřesnější vypovídací schopnost o situaci absolventů na trhu práce v ČR. Jde totiž o statistiky, kde jsou mezi nezaměstnané zahrnováni pouze ti absolventi, kteří absolvovali školu ve školním roce předcházejícím sledovanému období.

Obrázek 4.7 Míra nezaměstnanosti absolventů: nižší střední vzdělání s výučním listem, duben 2007, 2008 a 2009, skupiny oborů kategorie E

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 200 absolventů.

** Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 550 absolventů.

Míra nezaměstnanosti absolventů u všech skupin oborů kategorie E oproti dubnu 2008 vzrostla (v průměru téměř čtyřnásobně, tj. o 14,2 procentního bodu). V porovnání s dubnem 2008 nastal největší absolutní nárůst míry nezaměstnanosti ve skupinách 26

²⁶ Při malém počtu absolventů jsou údaje za jeden rok značně citlivé na náhodné výkyvy v počtech nezaměstnaných či na případné chybné údaje v databázích.

²⁷ Míru nezaměstnanosti absolventů dané skupiny oborů vzdělání získáte, když vydělíte počet nezaměstnaných absolventů počtem absolventů dané skupiny oborů vzdělání.

Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, 31 Textilní výroba a oděvnictví, 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů a 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus. U všech těchto skupin došlo ke zvýšení o více než 14 procentních bodů.

Největší relativní meziroční zvýšení nastalo kromě výše uvedených skupin ještě také ve skupinách 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie.

Pro ilustraci závažnosti meziročního nárůstu míry nezaměstnanosti jsou v grafu uvedeny i hodnoty za rok 2007. Až na výjimky bylo zvýšení míry nezaměstnanosti natolik prudké, že přerostlo i původně vysoké hodnoty z roku 2007.

Tabulka 4.4 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: nižší střední vzdělání s výučním listem, duben 2009, skupiny oborů kategorie E

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2008)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2009)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2009)	Srovnání s dubnem 2008
23 Strojírenství a strojírenská výroba	287	58	20,2%	11,6 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	43	11	25,6%	18,8 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	19	7	36,8%	13,8 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	292	63	21,6%	8,3 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	127	42	33,1%	18,4 p.b.
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	5	1	20,0%	-
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	226	44	19,5%	14,2 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	21	6	28,6%	10,9 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	569	140	24,6%	13,7 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	571	147	25,7%	12,7 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	1096	311	28,4%	14,0 p.b.
66 Obchod	171	43	25,1%	1,0 p.b.
69 Osobní a provozní služby	287	66	23,0%	9,6 p.b.
Celkem E	3714	939	25,3%	12,5 p.b.

4.3. Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem a absolventů nástavbového studia (kategorie vzdělání L0/L5)

V této kategorii vzdělání jsou zařazeni absolventi dvou vzdělávacích cest. Jednak jsou to absolventi studijních oborů středních odborných učilišť (SOU), které poskytují střední vzdělání s maturitní zkouškou, v jehož průběhu žáci projdou také praktickým výcvikem, v rozsahu obdobném jako ve tříletých učebních oborech – absolvent je tedy fakticky vyučen, připraven pro uplatnění v dělnickém povolání). Délka vzdělávání v denní formě je čtyři roky, v kódu těchto oborů je uvedeno **L/0**.

Dále jsou v této kategorii zahrnuti i absolventi, kteří se připravovali v nástavbovém studiu pro absolventy tříletých učebních oborů, kde získávají po vyučení maturitní vzdělání. Návaznost mezi učebním oborem a oborem nástavbového studia, v němž lze pokračovat k získání středního vzdělání s maturitní zkouškou je určena nařízením vlády.²⁸ Studium trvá v denní formě jeden až dva roky, v kódu oboru je uvedeno **L/5**, absolventi mohou pokračovat ve vyšším odborném nebo vysokoškolském studiu.

V období 2001–2006 docházelo k trvalému nárůstu počtu absolventů denního studia této kategorie (z 13 108 v roce 2002 následným plynulým růstem přibližně o 500 absolventů ročně až na 14 798 v roce 2005, v roce 2006 na 15 506 absolventů). Od tohoto období došlo v roce 2007 poprvé k mírnému poklesu absolventů této kategorie vzdělání (a to jak u středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – L0, tak i

²⁸ Nařízení vlády č. 689/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

u nástavbového vzdělání – L5) na 15 075 absolventů. V roce 2008 mírný pokles pokračoval u nástavbového vzdělávání, které úspěšně absolvovalo 7 369 žáků (pouze denní forma vzdělávání, v jiných formách absolvovalo 4 974 žáků), počet absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem – L0 byl v 7 367, což je o 434 více než v roce 2007.

V souhrnu byl v roce 2008 počet absolventů denního studia v **kategorii L** 14 736. Nejvíce absolventů této kategorie studovalo ve skupinách oborů 64 Podnikání v oborech, v odvětvích (28,0 %); 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (18,7 %); 23 Strojírenství a strojírenská výroba (12,8 %); 66 Obchod (10,9 %), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (6,9 %) a 69 Osobní a provozní služby (6,1 %); z výše uvedených skupin oborů vzdělání vycházelo 83,4 % absolventů kategorie L0/L5.

Míra nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem a absolventů nástavbového vzdělání měřená v prvním roce po absolvování v období ekonomického růstu trvale klesala, a to z hodnoty 21,2 % v dubnu 2004 na 16,1 % v dubnu 2005, dále na 14,0 % v dubnu 2006, na 11,1 % v dubnu 2007 a na 7,8 % v dubnu 2008.²⁹ V dubnu 2009 v důsledku hospodářského vývoje stoupla na 11,8 %.

Nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů kategorie L0/L5 v dubnu 2009 byly zaznamenány ve skupinách 31 Textilní výroba a oděvnictví (16,0 %), 69 Osobní a provozní služby, 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, v odvětvích. Zcela nejvyšší hodnota vycházela v kategorii 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost, která má ale pouze 9 absolventů, čili na vypočtenou hodnotu míry nezaměstnanosti nelze brát zřetel (v dubnu 2008 měla 3 nezaměstnané absolventy, v předchozím roce naopak žádného).

Nejnižší míru nezaměstnanosti měli absolventi skupiny 21 Hornictví, hutnictví a slévárenství, která patří se svým počtem 45 absolventů rovněž mezi méně zastoupené skupiny.

Nízkou míru nezaměstnanosti (přesahující však 9 %) měli absolventi skupin 39 Speciální a interdisciplinární technické obory, 37 Doprava a spoje, 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočet. technika, 23 Strojírenství a strojírenská výroba, 28 Technická chemie a chemie silikátů. Absolventi oborových skupin 23, 28 a 37 se uplatňují na trhu práce nejlépe. Nejnižší míru nezaměstnanosti měli i v dubnu 2008.

Podrobnější údaje o situaci a vývoji nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem a absolventů nástavbového vzdělání (kategorie L0/L5) poskytuje přehled v následujícím grafu a tabulce,³⁰ kde jsou z hlediska členění podle skupin oborů vzdělání uvedeny tyto skutečnosti:

1. **pořadí skupin oborů vzdělání podle míry nezaměstnanosti absolventů** kategorie vzdělání L0/L5 v dubnu 2009 s doplňujícími hodnotami za duben 2007 a 2008 (vyjádřeno graficky),
2. **počet absolventů** kategorie vzdělání L0/L5 za rok 2008, **počet nezaměstnaných absolventů, míra nezaměstnanosti absolventů**³¹ kategorie vzdělání L0/L5 v dubnu 2009 a **meziroční změna míry nezaměstnanosti absolventů** v kategorii vzdělání L0/L5 (vyjádřeno tabulkově).

Stejně jako v předchozím vydání i tentokrát se v této části publikace zaměřujeme na **počty a hodnoty míry nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů**. Je tomu tak proto, že tyto ukazatele v porovnání s dosavadními dostupnými údaji o nezaměstnanosti absolventů mají v současné době nejpřesnější vypovídací schopnost o situaci absolventů na trhu práce v ČR. Jde totiž o statistiky, kde jsou mezi nezaměstnané zahrnováni pouze ti absolventi, kteří absolvovali školu ve školním roce předcházejícím sledovanému období.

Míra nezaměstnanosti v dubnu 2009 ve všech skupinách oborů převyšovala hodnoty z předchozího roku. V průměru činilo meziroční zvýšení 4,0 procentního bodu.

²⁹ Důvody tohoto výrazného poklesu jsou analyzovány v kap. 3.2.

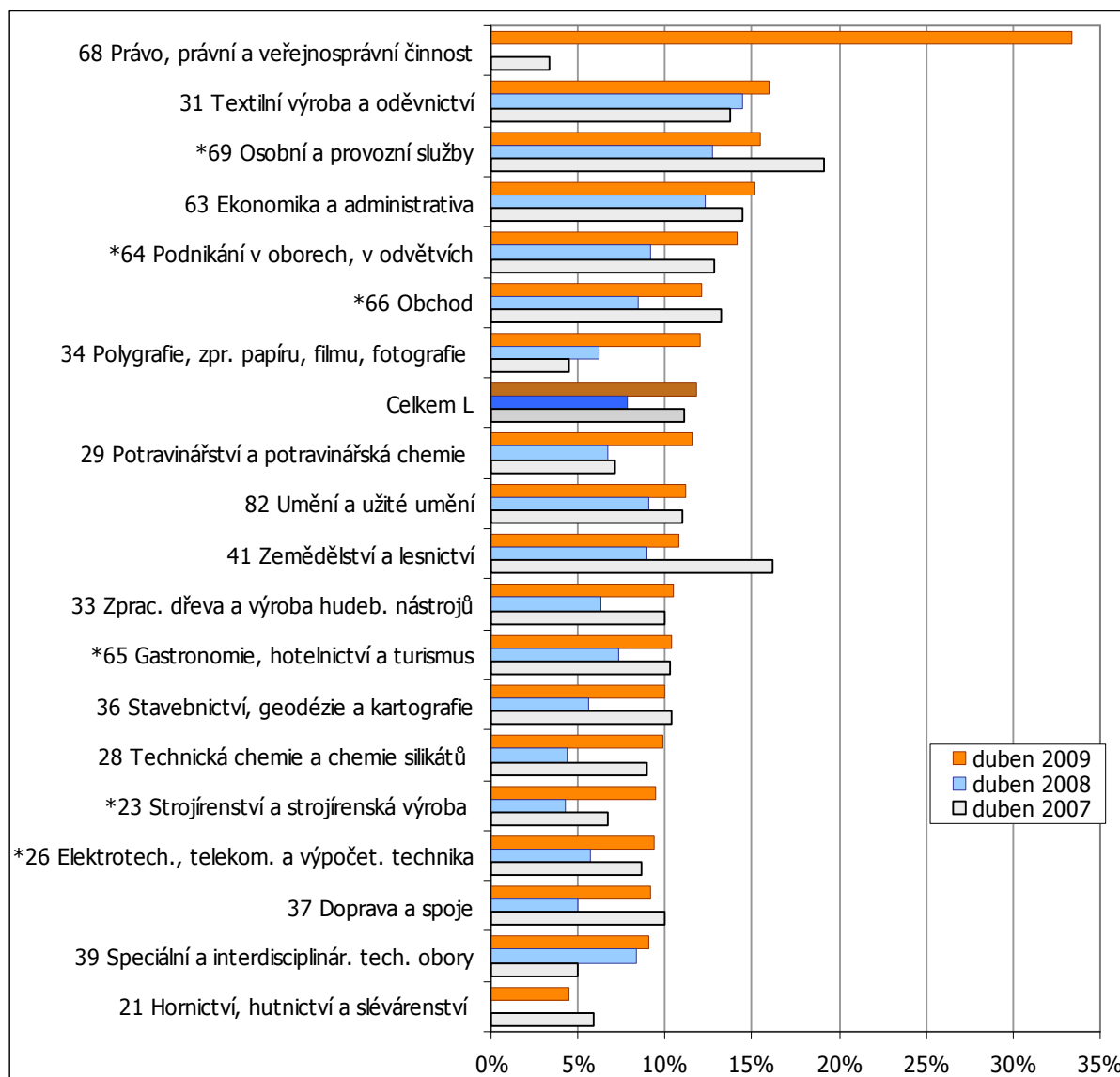
³⁰ Při malém počtu absolventů jsou údaje za jeden rok značně citlivé na náhodné výkyvy v počtech nezaměstnaných či na případné chybné údaje v databázích.

³¹ Míru nezaměstnanosti absolventů dané skupiny oborů vzdělání získáte, když vydělíte počet nezaměstnaných absolventů počtem absolventů dané skupiny oborů vzdělání.

Pomineme-li skupinu 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnosti, která je kvůli nízkému počtu absolventů vystavována každoročně velkým výkyvům v míře nezaměstnanosti, došlo meziročně k **největšímu absolutnímu zvýšení míry nezaměstnanosti** u skupin 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (o 5,7 p.b.), 28 Technická chemie a chemie silikátů, 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 64 Podnikání v oborech, v odvětvích (5,0 p.b.). Zatímco skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 28 Technická chemie a chemie silikátů si i přesto udržely poměrně nízkou míru nezaměstnanosti (v porovnání s hodnotami za ostatní skupiny oborů v kategorii L), u ostatních výše zmíněných skupin se míra nezaměstnanosti vyšplhala nad průměr.

Obrázek 4.8 Míra nezaměstnanosti absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou a odborným výcvikem a nástavbové vzdělání, duben 2007, 2008 a 2009, skupiny oborů kategorie L0/L5

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 9400 absolventů.

Naopak nejmenší absolutní zvýšení míry nezaměstnanosti (do 2 procentních bodů) nastalo u skupin 39 Speciální a interdisciplinární technické obory, 31 Textilní výroba a oděvnictví a 41 Zemědělství a lesnictví.

Pro ilustraci závažnosti meziročního nárůstu míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů jsou v grafu uvedeny i údaje za rok 2007. U většiny skupin byly dubnové hodnoty z roku

2009 nejen vyšší než za rok 2008, ale u většiny skupin předstihly i míru nezaměstnanosti v roce 2007.

Tabulka 4.5 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou a odborným výcvikem a nástavbové vzdělání, duben 2009, skupiny oborů kategorie L0/L5

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2008)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2009)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2009)	Srovnání s dubnem 2008
21 Hornictví, hutnictví a slévárství	45	2	4,4%	4,4 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	1881	178	9,5%	5,2 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	2756	258	9,4%	3,7 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	91	9	9,9%	5,5 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	43	5	11,6%	4,9 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	169	27	16,0%	1,6 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	382	40	10,5%	4,1 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	234	28	12,0%	5,7 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	150	15	10,0%	4,4 p.b.
37 Doprava a spoje	251	23	9,2%	4,2 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	198	18	9,1%	0,8 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	158	17	10,8%	1,8 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	349	53	15,2%	2,9 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	4130	584	14,1%	5,0 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	1011	105	10,4%	3,1 p.b.
66 Obchod	1608	195	12,1%	3,7 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	9	3	33,3%	33,3 p.b.
69 Osobní a provozní služby	906	140	15,5%	2,7 p.b.
82 Umění a užité umění	365	41	11,2%	2,2 p.b.
Celkem L/0 a L5	14736	1741	11,8%	4,0 p.b.

Pro možnost podrobnějšího náhledu na situaci absolventů oborů kategorie L je letos poprvé zařazeno oddělené sledování míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (kategorie L/0) a nástavbového studia po vyučení (kategorie L/5).

4.3.1 Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (kategorie vzdělání L/0)

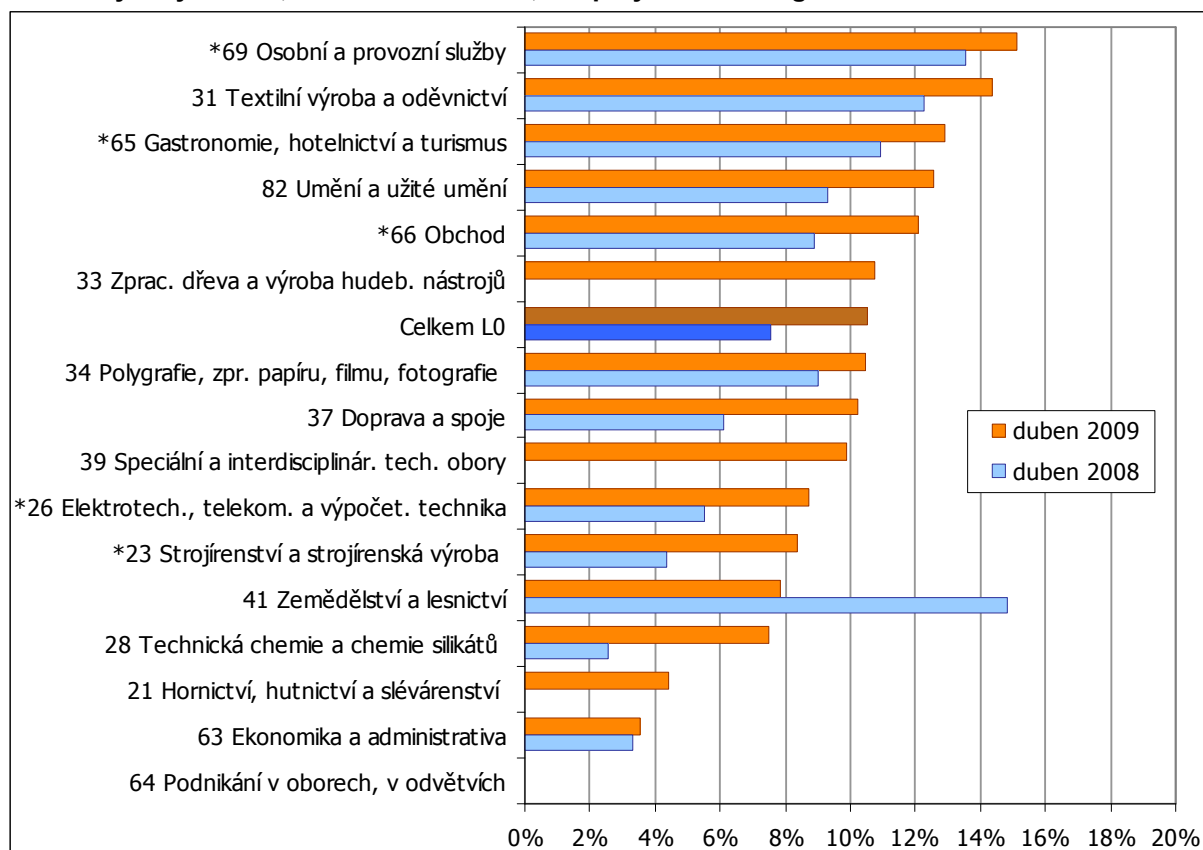
Největší **počty absolventů** této kategorie vzdělání v roce 2008 jsou soustředěny ve skupinách 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika (29,5 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (18,6 %), 66 Obchod (18,1 %), 69 Osobní a provozní služby (11 %), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (5,7 %) a 82 Umění a užité umění (4,3 %). Tyto skupiny vyprodukovaly v roce 2008 87,2 % všech absolventů kategorie L/0.

Míra **nezaměstnanosti čerstvých absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem** – L/0 v dubnu 2009 dosáhla 10,5 %, oproti dubnu 2008 se zvýšila o 3,0 procentního bodu.

Nejvyšší byla ve skupinách 69 Osobní a provozní služby (15,1 %), 31 Textilní výroba a oděvnictví, 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus, 82 Umění a užité umění a 66 Obchod, kde přesahovala 12 %.

Nejnižší byla ve skupinách s nízkým počtem absolventů (v řádu desítek), a dále u dvou velmi silných skupin 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočet. technika, kde nabývala hodnot 8,4 a 8,7 %.

Obrázek 4.9 Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou a odborným výcvikem, duben 2008 a 2009, skupiny oborů kategorie L0

*Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 400 absolventů.

Tabulka 4.6 Přehled o nezaměstnanosti čerstvých absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou a odborným výcvikem, duben 2009, skupiny oborů kategorie L0

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2008)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2009)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2009)	Srovnání s dubnem 2008
21 Hornictví, hutnictví a slévárnictví	45	2	4,4%	4,4 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	1371	115	8,4%	4,0 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	2175	190	8,7%	3,2 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	80	6	7,5%	5,0 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	160	23	14,4%	2,1 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	65	7	10,8%	10,8 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	191	20	10,5%	1,5 p.b.
37 Doprava a spoje	117	12	10,3%	4,1 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	182	18	9,9%	c
41 Zemědělství a lesnictví	51	4	7,8%	-7,0 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	28	1	3,6%	0,2 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	21	0	0,0%	0,0 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	418	54	12,9%	2,0 p.b.
66 Obchod	1337	162	12,1%	3,2 p.b.
69 Osobní a provozní služby	808	122	15,1%	1,6 p.b.
82 Umění a užité umění	318	40	12,6%	3,3 p.b.
Celkem L0	7367	776	10,5%	3,0 p.b.

c - skupina neměla v roce 2007 absolventy.

S výjimkou skupiny 41 Zemědělství a lesnictví, která je vzhledem k nepříliš vysokému počtu absolventů citlivá na výkyvy v počtech nezaměstnaných, se ve všech ostatních skupinách **míra nezaměstnanosti meziročně zvýšila**. U skupin, které trpěly vysokou nezaměstnaností již v dubnu 2008 bylo zvýšení menší; skupiny, které měly nízkou míru nezaměstnanosti již v dubnu 2008 si své pořadí více méně udržely i přesto, že absolutní

nárůst byl výraznější, například u skupiny 23 Strojírnoství a strojírnostská výroba až o 4 procentní body a u skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační technika o 3,2 p.b.

4.3.2 Nezaměstnanost absolventů nástavbového studia (kategorie vzdělání L/5)

Výrazně největší **počty absolventů** nástavbového studia produkuje skupina 64 Podnikání v oborech, odvětvích (55,8 %), se značným odstupem následují skupiny 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (8,0 %), 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočet. technika (7,9 %), 23 Strojírnoství a strojírnostská výroba (6,9 %), 63 Ekonomika a administrativa (4,4 %) a 33 Zpracování dřeva a výroba hudeb. nástrojů (4,3 %). Ostatní skupiny čítají méně než 300 absolventů.

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů v kategorii středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou, získaného **v nástavbovém vzdělávání** – L/5 v dubnu 2009 dosáhla 13,1 % a byla tedy vyšší než míra nezaměstnanosti absolventů čtyřletých oborů středního odborného vzdělávání s maturitní zkouškou a praktickým výcvikem (L/0).

Pomineme-li skupiny s nízkým počtem absolventů, kde i tři nezaměstnaní způsobují vysokou hodnotu míry nezaměstnanosti - 31 Textilní výroba a oděvnictví, 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost a 28 Technická chemie a chemie silikátů, byli v rámci této kategorie vzdělání v dubnu 2009 **nejhůře uplatnitelní** absolventi skupin 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie, 69 Osobní a provozní služby, s mírou nezaměstnanosti přes 18 %. Nadprůměrná byla míra nezaměstnanosti také ve skupinách 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech, v odvětvích.

Poměrně **snadno nalézali uplatnění** absolventi skupin 37 Doprava a spoje, 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus, s mírou nezaměstnanosti 8,2 a 8,6 %.

Nejnižší míru nezaměstnanosti čerstvých absolventů vykazovaly skupiny 39 Speciální a interdisciplinární technické obory a 82 Umění a užité umění. Jsou to však skupiny s nevelkým počtem absolventů.

S výjimkou skupin 39 Speciální a interdisciplinární technické obory a 82 Umění a užité umění, se **míra nezaměstnanosti ve všech skupinách oborů nástavbového vzdělávání meziročně zvýšila**, a to v průměru o 5,1 procentního bodu. U skupin s více než 100 absolventy se nárůst pohyboval v rozmezí 3,2 až 8,1 procentních bodů.

Největší absolutní nárůst míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů (v rámci skupin s nejméně 100 absolventy) byl pozorován ve skupině 23 Strojírnoství a strojírnostská výroba, kde se z původních 4,2 % vyšplhala míra nezaměstnanosti na 12,4 %. Čili zatímco absolventi strojírnostských oborů kategorie L/5 patřili v dubnu 2008 mezi nejsnáze uplatnitelné na trhu práce, v dubnu 2009 se jejich míra nezaměstnanosti držela jen necelý procentní bod pod průměrem.

Nejmenší absolutní zvýšení míry nezaměstnanosti (o 3,2 p. b.) nastalo u skupin 63 Ekonomika a administrativa a 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů.

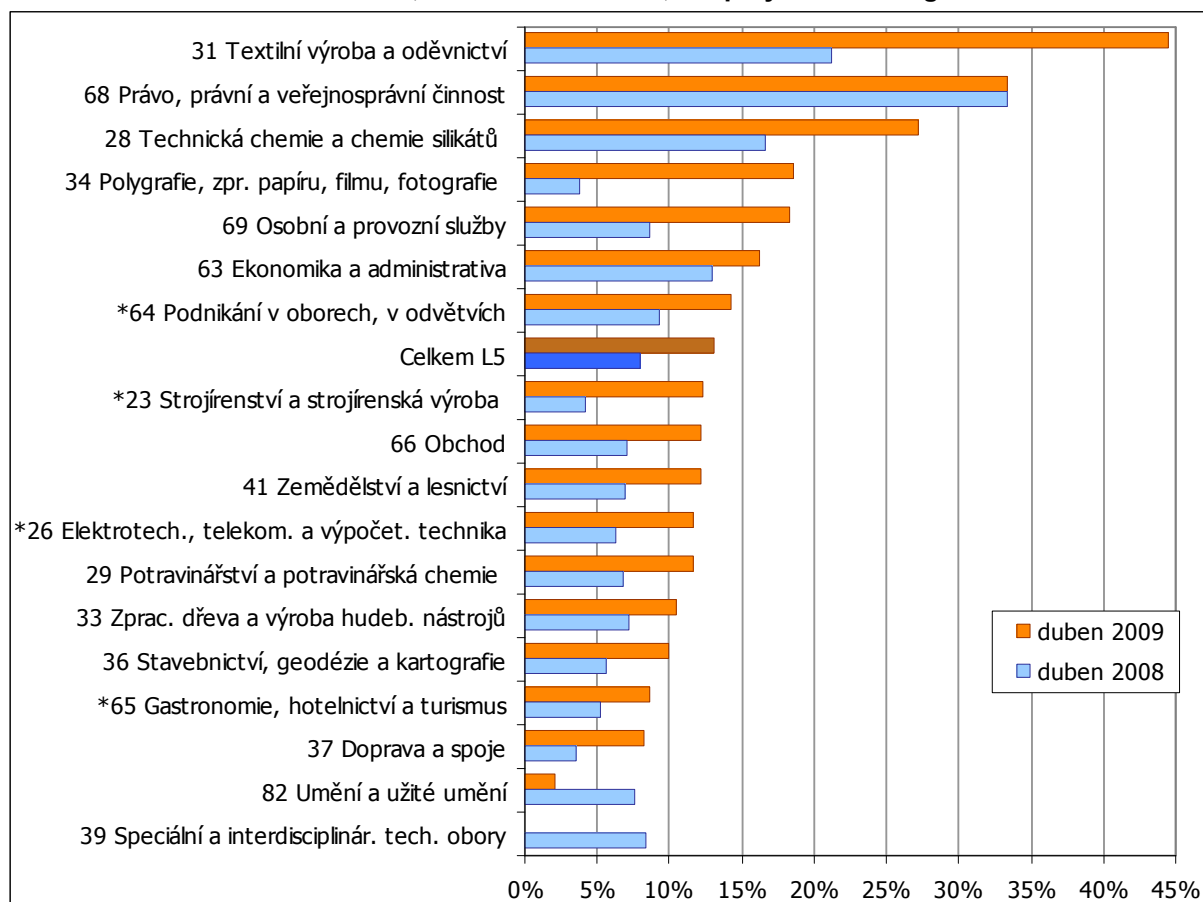
Přesto však v rámci této kategorie platí, že snáze nalézají uplatnění absolventi technických oborů (strojírnoství, elektrotechnika, zemědělství a stavebnictví), než oborů ekonomických 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech a odvětvích.

Podrobnější údaje o situaci a vývoji nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitou získaného v nástavbovém vzdělávání (kategorie L5) poskytuje přehled v následujícím grafu a tabulce³².

---

³² Při malém počtu absolventů jsou údaje za jeden rok značně citlivé na náhodné výkyvy v počtech nezaměstnaných či na případné chybné údaje v databázích.

Obrázek 4.10 Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou – nástavbové vzdělání, duben 2008 a 2009, skupiny oborů kategorie L5

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 500 absolventů.

Tabulka 4.7 Přehled o nezaměstnanosti čerstvých absolventů: střední odborné vzdělání s maturitou – nástavbové vzdělání, duben 2009, skupiny oborů kategorie L5

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2008)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2009)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2009)	Srovnání s dubnem 2008
23 Strojírenství a strojírenská výroba	510	63	12,4%	8,1 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	581	68	11,7%	5,5 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	11	3	27,3%	10,6 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	43	5	11,6%	4,9 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	9	4	44,4%	23,3 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	317	33	10,4%	3,2 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	43	8	18,6%	14,9 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	150	15	10,0%	4,4 p.b.
37 Doprava a spoje	134	11	8,2%	4,7 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	16	0	0,0%	-8,3 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	107	13	12,1%	5,2 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	321	52	16,2%	3,2 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	4109	584	14,2%	5,0 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	593	51	8,6%	3,4 p.b.
66 Obchod	271	33	12,2%	5,2 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	9	3	33,3%	0,0 p.b.
69 Osobní a provozní služby	98	18	18,4%	9,7 p.b.
82 Umění a užité umění	47	1	2,1%	-5,5 p.b.
Celkem L5	7369	965	13,1%	5,1 p.b.

4.4. Nezaměstnanost absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie vzdělání M)

V této kategorii vzdělání jsou zařazeni absolventi, kteří se připravovali ve 4letých studijních oborech středních odborných škol (SOŠ) a po absolvování získali maturitní vysvědčení. Ze všech kategorií středoškolského vzdělání se nejvyšší počet absolventů připravuje právě v této kategorii vzdělání.

V letech 2001–2003 docházelo k mírnému poklesu počtu absolventů této kategorie vzdělání (rok 2001 – 45 537 absolventů, rok 2002 – 42 428 a rok 2003 – 41 987). **Od roku 2004 do roku 2007 počty absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou každoročně mírně stoupaly** (rok 2004 – 42 687 absolventů, rok 2005 – 44 581, rok 2006 – 45 872, rok 2007 – 46 511). V roce 2008 absolvovalo 45 298 studentů.

Nejvíce absolventů maturitních oborů SOŠ ukončilo v roce 2008 studium ve skupinách oborů 63 Ekonomika a administrativa (21,9 %), 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (10,1 %), 53 Zdravotnictví (8,6 %), 78 Obecně odborná příprava (lycea - 6,7 %), 65 Gastronomie, hotelnictví, turismus (6,7 %), 23 Strojírenství a strojírenská výroba (6,7 %), 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie (6,1 %), 64 Podnikání v oborech, v odvětvích (6,0 %). V těchto skupinách se v roce 2008 připravovalo 74 % absolventů maturitních oborů kategorie M (s vynětím gymnázií).

Míra nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou v roce po absolvování vykazovala v letech ekonomického růstu setrvalý pokles (duben 2004 – 15,0 %, duben 2005 – 12,2 %, duben 2006 – 11,0 %, duben 2007 – 7,8 %, duben 2008 – 5,7 %).³³ V hodnotě z dubna 2009 se již mírně projevil ekonomický pokles, který měl za následek zvýšení míry nezaměstnanosti o 2,2 procentního bodu na 7,8 %.

Nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů kategorie M v dubnu 2009 vykazují skupiny oborů 16 Ekologie a ochrana životního prostředí (13,5 %), 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (13,1 %), 41 Zemědělství a lesnictví (12,2 %), 37 Doprava a spoje (11,8 %), 64 Podnikání v oborech, v odvětvích (11,4 %) a 34 Polygrafie, zpracování papíru, filmu, fotografie (10,1 %).

S mírou nezaměstnanosti necelých deset procent následovaly obory skupin 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 31 Textilní výroba a oděvnictví.

Situace absolventů **nejpočetnějších skupin oborů** byla v dubnu 2009 relativně dobrá, tyto hodnoty se pohybovaly blízko průměru za danou kategorii vzdělání, u některých skupin byly dokonce podprůměrné. Míra nezaměstnanosti absolventů skupiny 63 Ekonomika a administrativa byla lehce pod průměrem, další silné skupiny 26 Elektrotechnika, telekomunikační a výpočetní technika, 78 Obecně odborná příprava a 53 Zdravotnictví měly míru nezaměstnanosti ještě nižší.

Ve skupině 69 Osobní a provozní služby nebyli v dubnu 2009 evidováni **žádní nezaměstnaní čerství absolventi**, ve skupině 66 Obchod to byli jen dva z 84 absolventů.

Nízká nezaměstnanost čerstvých absolventů byla zjištěna také u skupin 39 Speciální a interdisciplinární technické obory, 21 Hornictví, hutnictví a slévárnictví, 72 Publicistika, knihovnictví a informatika a 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče.

Podrobnější údaje o situaci a vývoji nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (kategorie M) poskytuje přehled v následujícím grafu a tabulce,³⁴ kde je uvedeno:

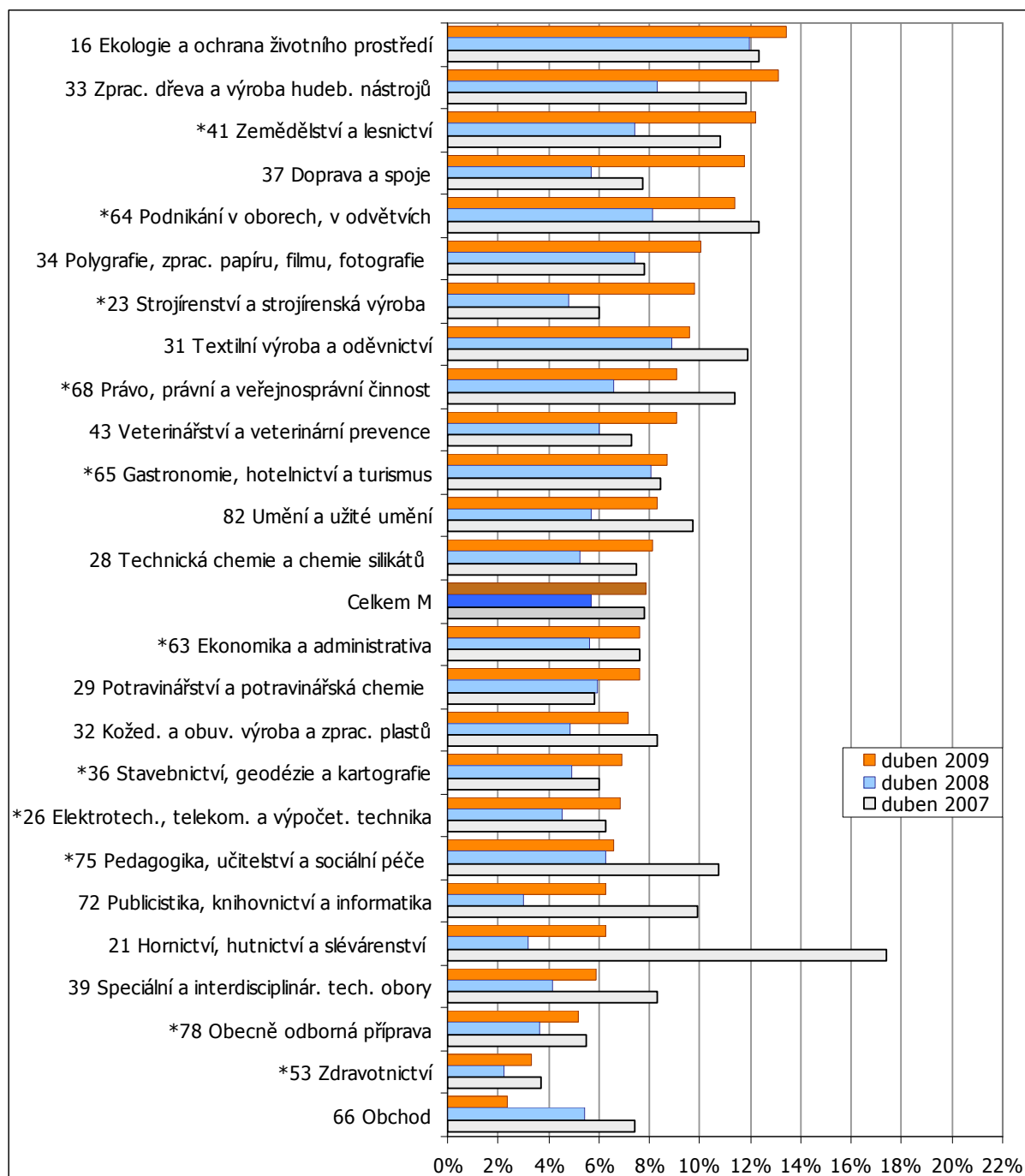
1. **pořadí skupin oborů vzdělání podle míry nezaměstnanosti absolventů** kategorie vzdělání M v dubnu 2009 s doplňujícími hodnotami za duben 2007 a 2008 (vyjádřeno graficky),
2. **počet absolventů kategorie vzdělání M za rok 2008, počet nezaměstnaných absolventů, míra nezaměstnanosti absolventů**³⁵ kategorie vzdělání M v dubnu 2009 a **meziroční změna míry nezaměstnanosti absolventů** v kategorii vzdělání M (vyjádřeno tabulkově).

³³ Důvody a souvislosti tohoto poklesu jsou analyzovány v kap. 3.2.

³⁴ Při malém počtu absolventů jsou údaje za jeden rok značně citlivé na náhodné výkyvy v počtech nezaměstnaných či na případné chybné údaje v databázích.

Stejně jako v předchozím vydání i tentokrát se v této části publikace zaměřujeme na **počty a hodnoty míry nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů**. Je tomu tak proto, že tyto ukazatele v porovnání s dosavadními dostupnými údaji o nezaměstnanosti absolventů mají v současné době nejpřesnější vypovídací schopnost o situaci absolventů na trhu práce v ČR. Jde totiž o statistiky, kde jsou mezi nezaměstnané zahrnováni pouze ti absolventi, kteří absolvovali školu ve školním roce předcházejícím sledovanému období.

Obrázek 4.11 Míra nezaměstnanosti absolventů: střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou, duben 2007, 2008 a 2009, skupiny oborů kategorie M

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 1 800 absolventů.

³⁵ Míru nezaměstnanosti absolventů dané skupiny oborů vzdělání získáte, když vydělíte počet nezaměstnaných absolventů počtem absolventů dané skupiny oborů vzdělání.

Pro ilustraci závažnosti meziročního nárůstu míry nezaměstnanosti jsou v grafu uvedeny i hodnoty za rok 2007. V některých skupinách oborů stoupla míra nezaměstnanosti mírně nad úroveň hodnot z roku 2007, ale u většiny skupin oborů nebylo zvýšení míry nezaměstnanosti natolik razantní.

V porovnání s dubnem 2008 došlo u všech skupin oborů (kromě dvou výjimek v případě skupin s velmi nízkým počtem absolventů 66 Obchod a 69 Osobní a provozní služby) **k nárůstu míry nezaměstnanosti** (v průměru o třetinu, tj. o 2,2 procentního bodu).

V porovnání s dubnem 2008 byl **nejvýraznější absolutní nárůst** míry nezaměstnanosti absolventů zaznamenán u skupin oborů kategorie M 37 Doprava a spoje, 23 Strojírenství a strojírenská výroba (u těchto dvou skupin nastal i největší relativní nárůst, zhruba na dvojnásobek hodnoty z dubna 2008), dále u 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů a 41 Zemědělství a lesnictví. Velké relativní zvýšení nastalo i ve skupině s dříve nízkou nezaměstnaností 72 Publicistika, knihovnictví a informatika, asi na dvojnásobek.

Naopak **téměř nezměněná zůstala míra nezaměstnanosti** čerstvých absolventů skupin oborů 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (6,6 %), 65 Gastronomie, hotelnictví a turismus (8,7 %), 31 Textilní výroba a oděvnictví (9,6 %) a 53 Zdravotnictví (3,4 %).

Tabulka 4.8 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou, duben 2009, skupiny oborů kategorie M

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2008)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2009)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2009)	Srovnání s dubnem 2008
16 Ekologie a ochrana životního prostředí	572	77	13,5%	1,5 p.b.
21 Hornictví, hutnictví a slévárnictví	96	6	6,3%	3,1 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	3050	299	9,8%	5,0 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	4560	313	6,9%	2,3 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	506	41	8,1%	2,9 p.b.
29 Potravinářství a potravinářská chemie	394	30	7,6%	1,7 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	585	56	9,6%	0,7 p.b.
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	70	5	7,1%	2,3 p.b.
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	321	42	13,1%	4,8 p.b.
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	139	14	10,1%	2,7 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2772	192	6,9%	2,0 p.b.
37 Doprava a spoje	875	103	11,8%	6,1 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	238	14	5,9%	1,7 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	2143	262	12,2%	4,8 p.b.
43 Veterinářství a veterinární prevence	276	25	9,1%	3,1 p.b.
53 Zdravotnictví	3877	130	3,4%	1,1 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	9919	756	7,6%	2,0 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	2725	311	11,4%	3,3 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	3052	265	8,7%	0,7 p.b.
66 Obchod	84	2	2,4%	-3,1 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	1823	166	9,1%	2,5 p.b.
69 Osobní a provozní služby	18	0	0,0%	-20,0 p.b.
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	207	13	6,3%	3,3 p.b.
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	2102	138	6,6%	0,3 p.b.
78 Obecně odborná příprava	3580	185	5,2%	1,5 p.b.
82 Umění a užitě umění	1314	109	8,3%	2,6 p.b.
Celkem M	45298	3554	7,8%	2,2 p.b.

Nejpočetnější skupina absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou **63 Ekonomika a administrativa** představuje zároveň nejpočetnější skupinu nezaměstnaných absolventů maturitních oborů evidovaných na úřadech práce. To však ještě neznamená, že jejich situace je závažná. Dokladem toho je její zařazení mezi skupiny oborů

s průměrnou mírou nezaměstnanosti (7,8%), které se v posledních obdobích prozatím jeví jako stabilní. Úřady práce často vnímají absolventy obchodních akademií jako problematickou skupinu, důvodem těchto úvah je především to, že vycházejí z již zmiňovaného vysokého počtu nezaměstnaných. Velké procento jich většinou nachází práci poměrně snadno a pokud jsou ostatní evidováni jako uchazeči o zaměstnání, tak jsou následně poměrně snadno absorbováni trhem práce. Ohroženost nezaměstnaností je vždy nutno posuzovat na základě jejího relativního vyjádření, například mírou nezaměstnanosti. Míra nezaměstnanosti maturantů SOŠ skupiny 63 zatím nenaznačuje hrozící nebezpečí, protože nepřevyšuje průměrnou hodnotu za všechny skupiny oborů.

I přes výrazný vzestup počtu absolventů lyceí (rok 2004 – 1 054 absolventů, rok 2005 – 1 622, rok 2006 – 2 132, rok 2007 – 3 018, rok 2008 – 3 580 tedy více než na trojnásobek hodnoty z roku 2004) **se postavení této skupiny absolventů na trhu práce jeví jako velmi příznivé.** Jejich míra nezaměstnanosti patří mezi jednu z nejnižších a v porovnání s dubnem 2008 (i přes nárůst počtu absolventů) bylo její zvýšení pouze minimální. Této skutečnosti značně napomáhá samotná koncepce lyceí, která se vedle odborné stránky zaměřuje na přípravu absolventů pro pokračování ve studiu na vyšší terciární úrovni vzdělávání.

4.5. Nezaměstnanost absolventů vyššího odborného vzdělání (kategorie vzdělání N)

V této kategorii vzdělání jsou zařazeni absolventi, kteří se připravovali ve tří až tříapůlletých studijních oborech vyšších odborných škol (VOŠ). Jde o historicky nejmladší kategorii vzdělání, ve které se vyšší počty absolventů začaly objevovat v roce 1998. Do této kategorie přísluší i relativně malý počet absolventů konzervatoří.

V letech 2004 a 2005 došlo k nárůstu počtu absolventů na 6 495 absolventů a na 7 415 absolventů v roce 2005. V letech 2006 a 2007 se projevil vliv rozšíření vzdělávací nabídky bakalářského studia na vysokých školách, k němuž došlo v posledních letech (zejména s příspěvím soukromých vysokých škol) a počty absolventů VOŠ se snížily (rok 2006 – 6 743 absolventů, rok 2007 – 5 720). V roce 2008 úspěšně ukončilo studium 5 774 absolventů.

Nejvíce absolventů vyšších odborných škol ukončilo v roce 2008 studium ve skupinách oborů 53 Zdravotnictví (20,1 %), 63 Ekonomika a administrativa (19,0 %), 75 Pedagogika, učitelství a sociální péče (14,2 %), 65 Gastronomie, hotelnictví, turismus (8,1 %), 68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost (6,6 %), 64 Podnikání v oborech, odvětvích (6,4 %) a 26 Elektrotechnika, telekomunikace a výpočetní technika (6,0 %).

Míra nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání v roce po absolvování v posledních několika letech klesala (duben 2004 – 13,6 %, duben 2005 – 10,6 %, duben 2006 – 9,1 %, duben 2007 – 6,6 %, duben 2008 – 5,5 %).³⁶ V dubnu 2009 došlo k jejímu mírnému zvýšení o 1,3 procentního bodu, na 6,8 %.

Nejvyšší hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů kategorie N byly v dubnu 2009 zjištěny u skupin oborů vzdělání 28 Technická chemie a chemie silikátů (skupina měla pouze 12 absolventů, na nezaměstnanost měla pravděpodobně vliv i nepříznivá situace ve sklářském průmyslu u nás), 41 Zemědělství a lesnictví, 33 Zpracování dřeva a výroba hudebních nástrojů (skupina s pouhými 25 absolventy, každoročně je díky tomu vystavena velkým výkyvům v míře nezaměstnanosti) a skupina s velkým počtem absolventů 63 Ekonomika a administrativa, která sdílela čtvrtou příčku spolu se skupinou 23 Strojírenství a strojírenská výroba, následuje je skupina 16 Ekologie a ochrana životního prostředí.

Ve skupinách oborů 31 Textilní výroba a oděvnictví a 61 Filozofie, teologie nejsou k 30. dubnu 2009 vykázováni **žádní nezaměstnaní.**

Nejnižší míra nezaměstnanosti je ve skupině 72 Publicistika, knihovnictví a informatika.

---

³⁶ Důvody a souvislosti tohoto poklesu jsou analyzovány v kap. 3.2.

Podrobnější údaje o situaci a vývoji nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání (kategorie N) poskytuje přehled v následujícím grafu a tabulce,³⁷ kde jsou z hlediska členění podle skupin oborů vzdělání uvedeny tyto skutečnosti:

1. pořadí skupin oborů vzdělání podle míry nezaměstnanosti absolventů kategorie vzdělání N v dubnu 2009 s doplňujícími hodnotami za duben 2007 a 2008 (vyjádřeno graficky),
2. počet absolventů kategorie vzdělání N za rok 2008, počet nezaměstnaných absolventů, míra nezaměstnanosti absolventů³⁸ kategorie vzdělání N v dubnu 2009 a meziroční změna míry nezaměstnanosti absolventů v kategorii vzdělání N (vyjádřeno tabulkově).

Stejně jako v předchozím vydání i tentokrát se v této části publikace zaměřujeme na **počty a hodnoty míry nezaměstnaných „čerstvých“ absolventů**. Je tomu tak proto, že tyto ukazatele v porovnání s dosavadními dostupnými údaji o nezaměstnanosti absolventů mají v současné době nejpřesnější vypovídací schopnost o situaci absolventů na trhu práce v ČR. Jde totiž o statistiky, kde jsou mezi nezaměstnané zahrnováni pouze ti absolventi, kteří absolvovali školu ve školním roce předcházejícím sledovanému období.

Tabulka 4.9 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: vyšší odborné vzdělání, duben 2009, skupiny oborů kategorie N

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2008)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2009)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2009)	Srovnání s dubnem 2008
16 Ekologie a ochrana životního prostředí	36	4	11,1%	-0,8 p.b.
23 Strojírenství a strojírenská výroba	152	17	11,2%	8,9 p.b.
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	347	34	9,8%	2,5 p.b.
28 Technická chemie a chemie silikátů	12	6	50,0%	c
29 Potravinářství a potravinářská chemie	33	3	9,1%	-6,7 p.b.
31 Textilní výroba a oděvnictví	13	0	0,0%	c
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	25	3	12,0%	1,3 p.b.
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	140	6	4,3%	-1,1 p.b.
37 Doprava a spoje	20	1	5,0%	5,0 p.b.
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory	43	4	9,3%	2,9 p.b.
41 Zemědělství a lesnictví	185	27	14,6%	3,5 p.b.
53 Zdravotnictví	1163	43	3,7%	-2,9 p.b.
61 Filozofie, teologie	9	0	0,0%	-14,3 p.b.
63 Ekonomika a administrativa	1097	123	11,2%	5,0 p.b.
64 Podnikání v oborech, v odvětvích	372	14	3,8%	-2,1 p.b.
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	465	22	4,7%	0,8 p.b.
66 Obchod	44	3	6,8%	4,2 p.b.
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost	383	34	8,9%	3,6 p.b.
72 Publicistika, knihovnictví a informatika	119	3	2,5%	0,6 p.b.
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče	821	27	3,3%	-0,6 p.b.
82 Umění a užité umění	295	17	5,8%	2,8 p.b.
Celkem N	5774	392	6,8%	1,3 p.b.

c - skupina neměla v roce 2008 absolventy.

V porovnání s dubnem 2008 došlo u nadpoloviční většiny skupin oborů k nárůstu míry nezaměstnanosti.

Největší absolutní nárůst míry nezaměstnanosti mezi dubnem 2008 a 2009 nastal u skupiny 23 Strojírenství a strojírenská výroba a 63 Ekonomika a administrativa, necháme-li stranou obory s příliš nízkým počtem absolventů.

Míra nezaměstnanosti výrazně poklesla u absolventů oborů skupiny 53 Zdravotnictví, 64 Podnikání v oborech, odvětvích a 36 Stavebnictví, geodézie a kartografie.

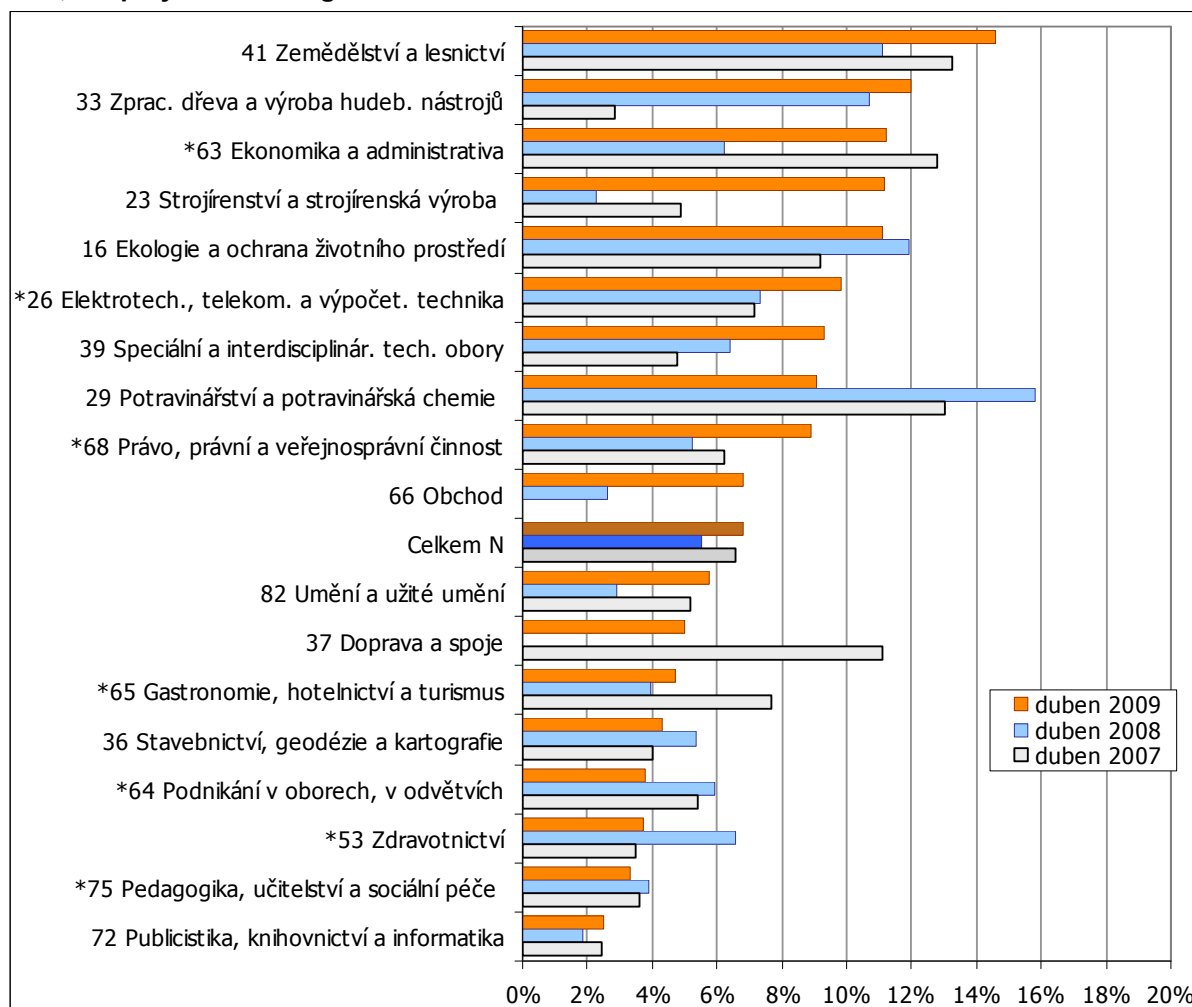
³⁷ Při malém počtu absolventů jsou údaje za jeden rok značně citlivé na náhodné výkyvy v počtech nezaměstnaných či na případné chybné údaje v databázích.

³⁸ Míru nezaměstnanosti absolventů dané skupiny oborů vzdělání získáte, když vydělíte počet nezaměstnaných absolventů počtem absolventů dané skupiny oborů vzdělání.

Nejvýraznější pokles míry nezaměstnanosti absolventů byl zaznamenán u skupiny oborů kategorie N s nejnižším počtem absolventů 61 Filozofie, teologie, což dává za pravdu tvrzení, že skupiny s nízkým počtem absolventů jsou více náchylné k výkyvům míry nezaměstnanosti.

Pro ilustraci závažnosti meziročního nárůstu míry nezaměstnanosti jsou v grafu uvedeny i hodnoty za rok 2007. V některých skupinách oborů stoupla míra nezaměstnanosti mírně nad úroveň hodnot z roku 2007, u jiných nebylo zvýšení míry nezaměstnanosti natolik razantní.

Obrázek 4.12 Míra nezaměstnanosti absolventů: vyšší odborné vzdělání, duben 2007, 2008 a 2009, skupiny oborů kategorie N

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 300 absolventů.

4.6. Nezaměstnanost absolventů vysokoškolského vzdělání (kategorie vzdělání R, T, V)

V této kategorii vzdělání jsou uváděny údaje o absolventech, kteří se připravovali v prezenční (denní) formě v bakalářském, magisterském, navazujícím magisterském nebo doktorském studiu a mají občanství ČR. Protože tato publikace je zaměřena na analýzu uplatnění absolventů středoškolského vzdělání na trhu práce, jsou dále uvedené údaje o kategorii vysokoškolského vzdělání pouze doplňkem celkového obrazu situace absolventů na trhu práce.

Počet absolventů se každým rokem postupně zvyšuje (rok 2001 – 25 298 absolventů, rok 2002 – 26 273, rok 2003 – 26 440, rok 2004 – 29 022, rok 2005 – 31 121),

ovšem teprve poslední roky odrážejí již dlouho zřetelný nárůst přijímaných do vysokoškolského studia. V roce 2006 na vysokých školách v ČR úspěšně ukončilo studium celkem 38 462 absolventů, v roce 2007 již šlo o 45 109 absolventů, v roce 2008 dokonce 50 661 absolventů.

Šlo o 26 296 absolventů bakalářského studia (kategorie R), 23 947 absolventů magisterského a navazujícího magisterského studia (kategorie T) a 429 absolventů doktorského studia (kategorie V). V porovnání s předchozím školním rokem se zvýšily především počty absolventů bakalářského studia (o 3 771 absolventů, tj. o 16,7 %) a navazujícího magisterského studia (o 3 496 absolventů, tj. o 51,4 %). Počet absolventů pětiletého magisterského studia klesl (o 1 696 absolventů, tj. o 11,1 %), počet absolventů doktorského studia také mírně poklesl (o 17 absolventů, tj. téměř o 3,8 %).

Nejvíce absolventů vysokých škol ukončilo v roce 2008 studium ve skupinách studijních programů Technické vědy a nauky (28,6 %), Ekonomické vědy a nauky (23,3 %), Humanitní a společenské vědy a nauky (14,0 %), Pedagogika, učitelství a sociální péče (9,4 %) a Přírodní vědy a nauky (8,4 %). V těchto skupinách studijních programů bylo v roce 2008 připravováno téměř 84 % absolventů VŠ.

Míra nezaměstnanosti absolventů vysokoškolského vzdělání v roce po absolvování vykazovala trvale dlouhodobý pokles (duben 2004 – 7,7 %, duben 2005 – 5,5 %, duben 2006 – 4,8 %, duben 2007 – 3,3 %, duben 2008 – 2,5 %).³⁹ V dubnu 2009 poprvé po letech meziročně stoupla, a to na 3,1 %.

Míra nezaměstnanosti absolventů vysokých škol je sama o sobě velice nízká. Rozlišení skupin studijních programů vzdělání na skupiny s vysokou resp. s nízkou mírou nezaměstnanosti absolventů je jen formální, neboť rozdíly v hodnotách mezi těmito skupinami jsou velmi malé a míry nezaměstnanosti se pohybují v rozmezí necelých tří procentních bodů (od 1,1 do 4,0 %).

Vyšší hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů jsou v dubnu 2009 charakteristické pro skupinu studijních programů Ekonomické vědy a nauky a Vědy a nauky o kultuře a umění.

Nižší hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů v dubnu 2009 dosahují tradičně skupiny studijních programů: Právní vědy a nauky, Technické vědy a nauky a Přírodní vědy a nauky. Nejnižší míra nezaměstnanosti absolventů je tradičně charakteristická pro skupinu Zdravotnictví, lékařské a farmaceutické vědy a nauky.

Ve skupině Ekonomické vědy a nauky míra nezaměstnanosti v letech 2008 a 2007 klesala, v loňském roce byla 2,4 % a nepatřila mezi vysoké. Zvýšení o 1,4 procentních bodů mezi dubnem 2008 a 2009 posunulo tuto skupinu na příčku s nejvyšší nezaměstnaností v rámci vysokoškolsky vzdělaných absolventů.

Více o nezaměstnanosti absolventů studijních programů vysokých škol (kategorie R, T, V) poskytuje přehled v následujícím grafu a tabulce, kde jsou z hlediska členění podle skupin studijních programů vzdělání uvedeny tyto skutečnosti:

1. **pořadí skupin studijních programů vzdělání podle míry nezaměstnanosti absolventů** vysokoškolského vzdělání (kategorie vzdělání R, T, V) v dubnu 2009 s doplňujícími hodnotami za duben 2007 a 2008 (vyjádřeno graficky),
2. **počet absolventů** vysokoškolského vzdělání (kategorie vzdělání R, T, V) za rok 2008, **počet nezaměstnaných absolventů, míra nezaměstnanosti absolventů**⁴⁰ vysokoškolského vzdělání v dubnu 2009 a **meziroční změna míry nezaměstnanosti absolventů** vysokoškolského vzdělání (vyjádřeno tabulkově).

³⁹ Důvody tohoto výrazného poklesu jsou shrnuty v kap. 3.2.

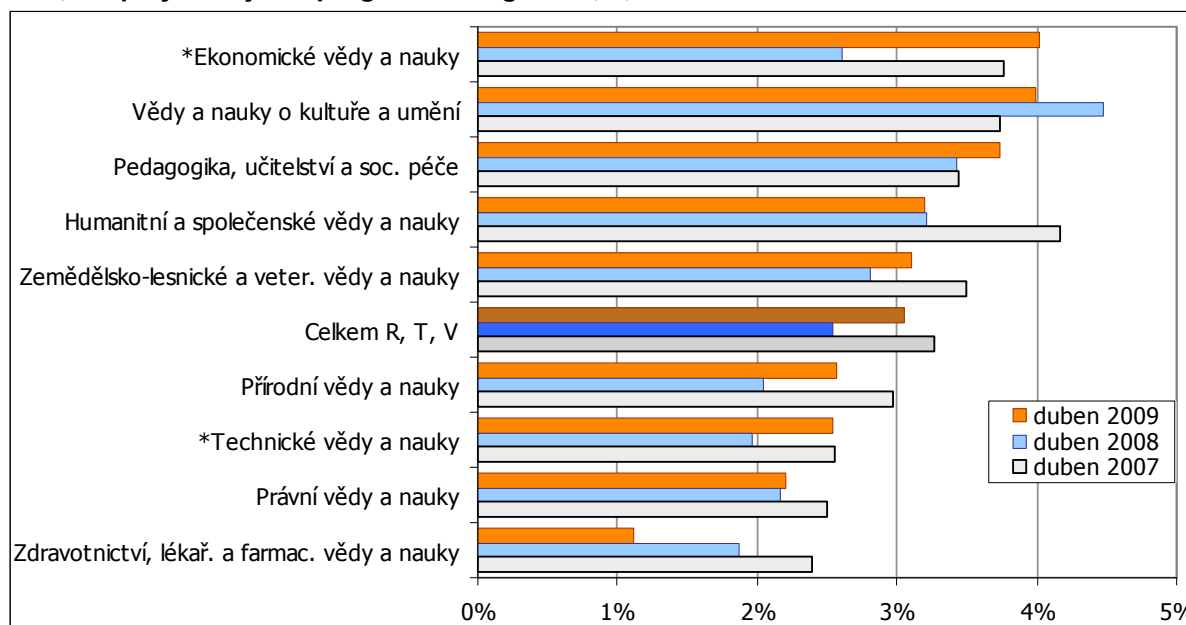
⁴⁰ Míru nezaměstnanosti absolventů dané skupiny studijních programů vzdělání získáte, když vydělíte počet nezaměstnaných absolventů počtem absolventů dané skupiny studijních programů vzdělání.

Tabulka 4.10 Přehled o nezaměstnanosti absolventů: vysokoškolské vzdělání, duben 2009, skupiny studijních programů kategorie R, T, V

Skupina oborů vzdělání	Počet absolventů (2008)	Počet nezaměstnaných absolventů (duben 2009)	Míra nezaměstnanosti absolventů v % (duben 2009)	Srovnání s dubnem 2008
Přírodní vědy a nauky	4278	110	2,6%	0,5 p.b.
Technické vědy a nauky	14498	368	2,5%	0,6 p.b.
Zemědělsko-lesnické a veter. vědy a nauky	2220	69	3,1%	0,3 p.b.
Zdravotnictví, lékař. a farmac. vědy a nauky	3122	35	1,1%	-0,7 p.b.
Humanitní a společenské vědy a nauky	7115	228	3,2%	0,0 p.b.
Ekonomické vědy a nauky	11793	474	4,0%	1,4 p.b.
Právní vědy a nauky	1637	36	2,2%	0,0 p.b.
Pedagogika, učitelství a soc. péče	4770	178	3,7%	0,3 p.b.
Vědy a nauky o kultuře a umění	1228	49	4,0%	-0,5 p.b.
Celkem R, T, V	50661	1547	3,1%	0,5 p.b.

Pro ilustraci závažnosti meziročního nárůstu míry nezaměstnanosti jsou v grafu uvedeny i hodnoty za rok 2007. V některých skupinách oborů stoupla míra nezaměstnanosti mírně nad úroveň hodnot z roku 2007, u jiných nebylo zvýšení míry nezaměstnanosti natolik razantní.

Obrázek 4.13 Míra nezaměstnanosti absolventů: vysokoškolské vzdělání, duben 2007, 2008 a 2009, skupiny studijních programů kategorie R, T, V

* Označení skupin oborů vzdělání, které měly v roce 2008 v dané kategorii vzdělání více než 10 000 absolventů.

Pozn.: Kódy tříd a skupin studijních programů začleněných v jednotlivých kategoriích

Přírodní vědy a nauky	1
Technické vědy a nauky	2,3
Zemědělsko-lesnické a veter. vědy a nauky	4
Zdravotnictví, lékař. a farmac. vědy a nauky	5
Humanitní a společenské vědy a nauky	61,65,67,71,72,73,74,77
Ekonomické vědy a nauky	62,63,64,66
Právní vědy a nauky	68
Pedagogika, učitelství a soc. péče	75
Vědy a nauky o kultuře a umění	8

5. Struktura nezaměstnaných absolventů z hlediska profesní skladby

Po ukončení základní školy pokračuje v České republice převážná část populace ve středním vzdělávání. Odborným vzděláváním prochází téměř 80 % žáků. V roce 2008 vystudovalo téměř 39 % absolventů **odborného vzdělávání** v učebních oborech, 8,5 % v maturitních oborech s odborným výcvikem a 52,5 % v oborech středních odborných škol.

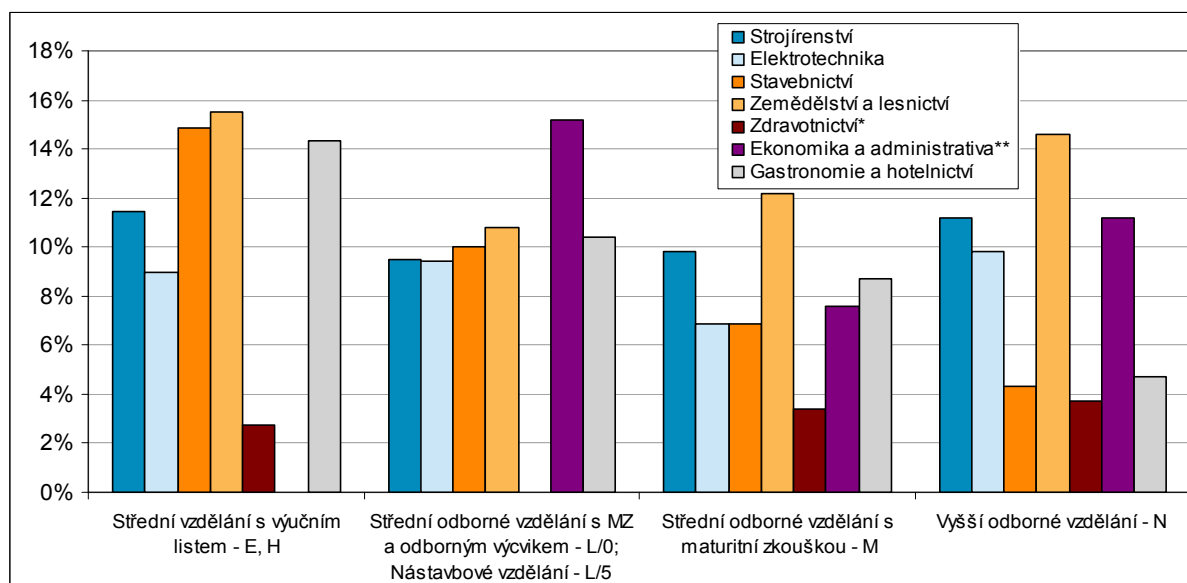
Řada zaměstnavatelů si v letech 2007 a 2008 stěžovala na nedostatek pracovníků určitých profesí. Jednalo se především o kvalifikované dělníky pro zpracovatelský průmysl, řemeslníky (především ve stavebnictví), ale i o vysoce kvalifikované odborníky pro technické profese. Mezi jinými chyběli například soustružníci, nástrojáři, zámečníci, svářeči, šičky, horníci, zedníci, klempíři, obkladači, řidiči kamionů atd. Podle názorů pracovníků úřadů práce je i v roce 2009 poptávka zaměstnavatelů po kvalifikovaných dělnících a řemeslnících silná a šanci na uplatnění v technických oborech mohou mít i absolventi.

V současné době některá odvětví stagnují a dříve akutní poptávka po absolventech se stává minulostí, přesto existují odvětví, která svou produkci více méně udržují a nabízejí šanci i absolventům. Jedná se například o automobilový průmysl, který poptává kvalifikované pracovníky se znalostmi elektrotechniky, strojírenství a informatiky.

Zpracovatelský průmysl u nás dosáhl v roce 2008 nejvyššího podílu na celkové zaměstnanosti ze všech zemí EU. Došlo k tomu především díky přílivu zahraničních investic, které v posledních letech podporovaly tvorbu nových pracovních míst (především v oblasti montáže konečných výrobků z dovezených dílů) a ekonomický růst ČR. Česká republika tak byla v posledních letech označována montážní dílnou Evropy. Vzhledem k tomu, že je Česká ekonomika poměrně silně závislá na vývozu, především do sousedního Německa, lze očekávat, že dřívější silný hospodářský růst a nízká nezaměstnanost budou vystřídány zcela opačným vývojem a dopad světové hospodářské krize pocítí nezaměstnaní, a to především absolventi, velmi silně.

Vzájemné porovnání míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol (tj. absolventů z roku 2008) v **nejčtenějších skupinách oborů** umožňuje obr. 5.1, kde jsou znázorněny míry nezaměstnanosti těchto sedmi skupin oborů.

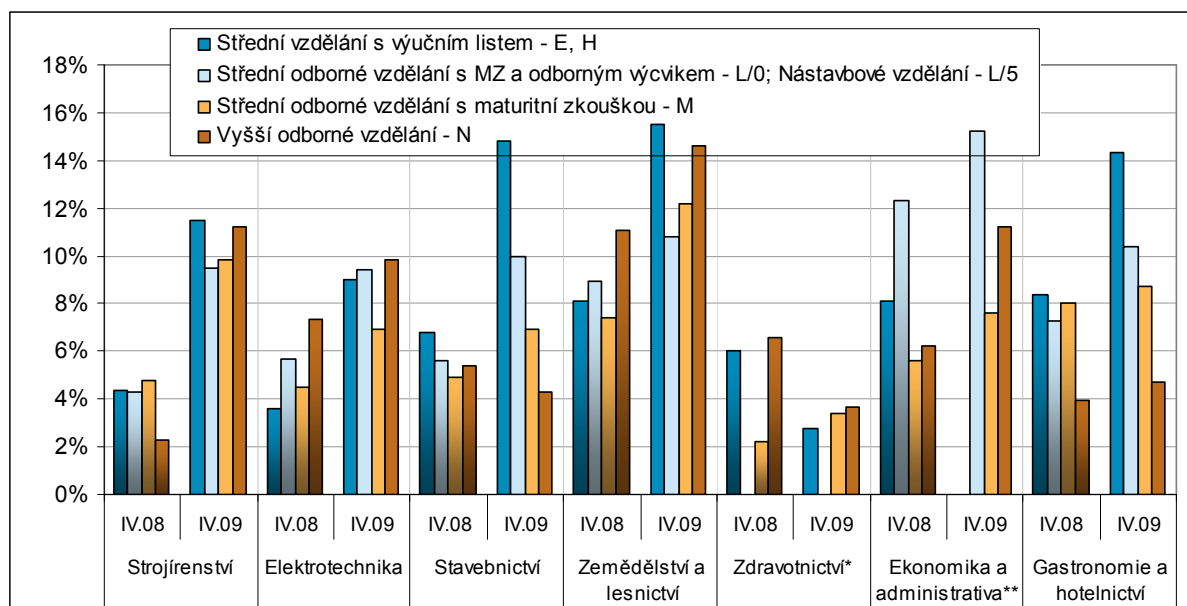
Obrázek 5.1a Hodnoty míry nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů hlavních skupin oborů (s počtem absolventů převyšujícím 5 000) v dubnu 2009

*Ve skupině oborů 53 Zdravotnictví nejsou žádné obory kategorie L, poskytující střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem.

**Ve skupině oborů 63 Ekonomika a administrativa nejsou žádné obory kategorie E a H, poskytující střední vzdělání s výučním listem.

Obrázek 5.1b Hodnoty míry nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů hlavních skupin oborů (s počtem absolventů převyšujícím 5 000) v dubnu 2008 a 2009

*Ve skupině oborů 53 Zdravotnictví nejsou žádné obory kategorie L, poskytující střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem.

**Ve skupině oborů 63 Ekonomika a administrativa nejsou žádné obory kategorie E a H, poskytující střední vzdělání s výučním listem.

Tabulka 5.1 Hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů vybraných hlavních skupin oborů vzdělání v dubnu 2009

Skupina oborů*	Střední vzdělání s výučním listem - E, H		Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0; Nastavbové vzdělání - L/5		Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M		Vyšší odborné vzdělání - N	
	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ
23 Strojírenství a strojírenská výroba	766	11,5%	178	9,5%	299	9,8%	17	11,2%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	271	9,0%	258	9,4%	313	6,9%	34	9,8%
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	411	14,8%	15	10,0%	192	6,9%	6	4,3%
41 Zemědělství a lesnictví	406	15,5%	17	10,8%	262	12,2%	27	14,6%
53 Zdravotnictví	3	2,8%	-	-	130	3,4%	43	3,7%
63 Ekonomika a administrativa	-	-	53	15,2%	756	7,6%	123	11,2%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	1053	14,4%	105	10,4%	265	8,7%	22	4,7%
Celkem	4512	13,4%	1741	11,8%	3554	7,8%	392	6,8%

NZ – počet absolventů škol v kraji, kteří jsou „čerstvě“ nezaměstnaní po celé ČR.

mNZ – míra nezaměstnanosti absolventů (hodnoty od 10 % jsou zvýrazněny).

Skupiny oborů s počtem absolventů převyšujícím 5 100.

V oborové struktuře připravovaných absolventů vykazují jedny z nejnižších hodnot míry nezaměstnanosti **zdravotnické obory**. Trvale nejnižší míry nezaměstnanosti zůstávají u absolventů středního odborného vzdělání s maturitou a u vysokoškoláků. Dubnové hodnoty z letošního roku navíc výrazně meziročně poklesly u těchto absolventů v kategorii vyššího odborného vzdělání a vyučených (obor Ošetřovatel, s pouhými 109 absolventy). Nízké míry nezaměstnanosti již několik let poukazují na potřebu zvýšení počtu absolventů těchto oborů – zejména s přihlédnutím k demografickému vývoji populace u nás i v ostatních evropských zemích. Skutečný vývoj počtů absolventů maturitních zdravotnických oborů je však v posledních letech opačný, počty absolventů klesají. Důvodem může být (vedle vysoké náročnosti studia, očekávání náročné práce s nepříliš vysokými výdělky a demografickému poklesu v počtech žáků vstupujících v současnosti do středního vzdělávání) i nutnost získání terciární úrovně vzdělání pro výkon práce zdravotní sestry, pro kterou dříve postačovalo střední vzdělání v oboru s maturitní zkouškou.

Velmi dobré postavení na trhu práce mají rovněž absolventi **elektrotechnických oborů** středních škol. Nízké míry nezaměstnanosti jsou u obou skupin oborů vzdělání patrné ve všech kategoriích vzdělání – od absolventů středního vzdělání s výučním listem přes

maturanty a absolventy vyššího odborného vzdělání až po vysokoškoláky. Výjimku tvoří pouze elektrotechnici z oborů vyšších odborných škol, kde je míra nezaměstnanosti mírně nadprůměrná.

V rámci **strojírenských oborů** míra nezaměstnanosti sice s nástupem krize stoupla, ale stále patří mezi nižší. V kategoriích vyučených (E,H) a maturantů s odborným výcvikem (L/0) a absolventů nástavbového studia po vyučení (L/5) si absolventi strojírenských oborů udržují stále dobrou pozici, s poměrně nízkou mírou nezaměstnanosti v porovnání s ostatními silnými (početnými) skupinami absolventů, předstihují je pouze absolventi příslušných kategorií elektrotechnických oborů a vyučení ve zdravotnických oborech (ošetřovatelé). Přihlédneme-li také k tomu, že se míra nezaměstnanosti absolventů strojírenských oborů v posledních letech ekonomického růstu radikálně snižovala, lze hodnotit postavení absolventů strojírenských oborů na trhu práce jako poměrně dobré. Je to dáno rozšířenou nabídkou pracovních míst a skutečností, že v současné době je dokončeno více zahraničních investic, které jednorázově vyžadují větší počet pracovníků. Rovněž se zde projevuje ubývající počet pracovníků s touto kvalifikací ve vyšších věkových kategoriích (jak vlivem odchodů do důchodu, tak změnou kvalifikace).

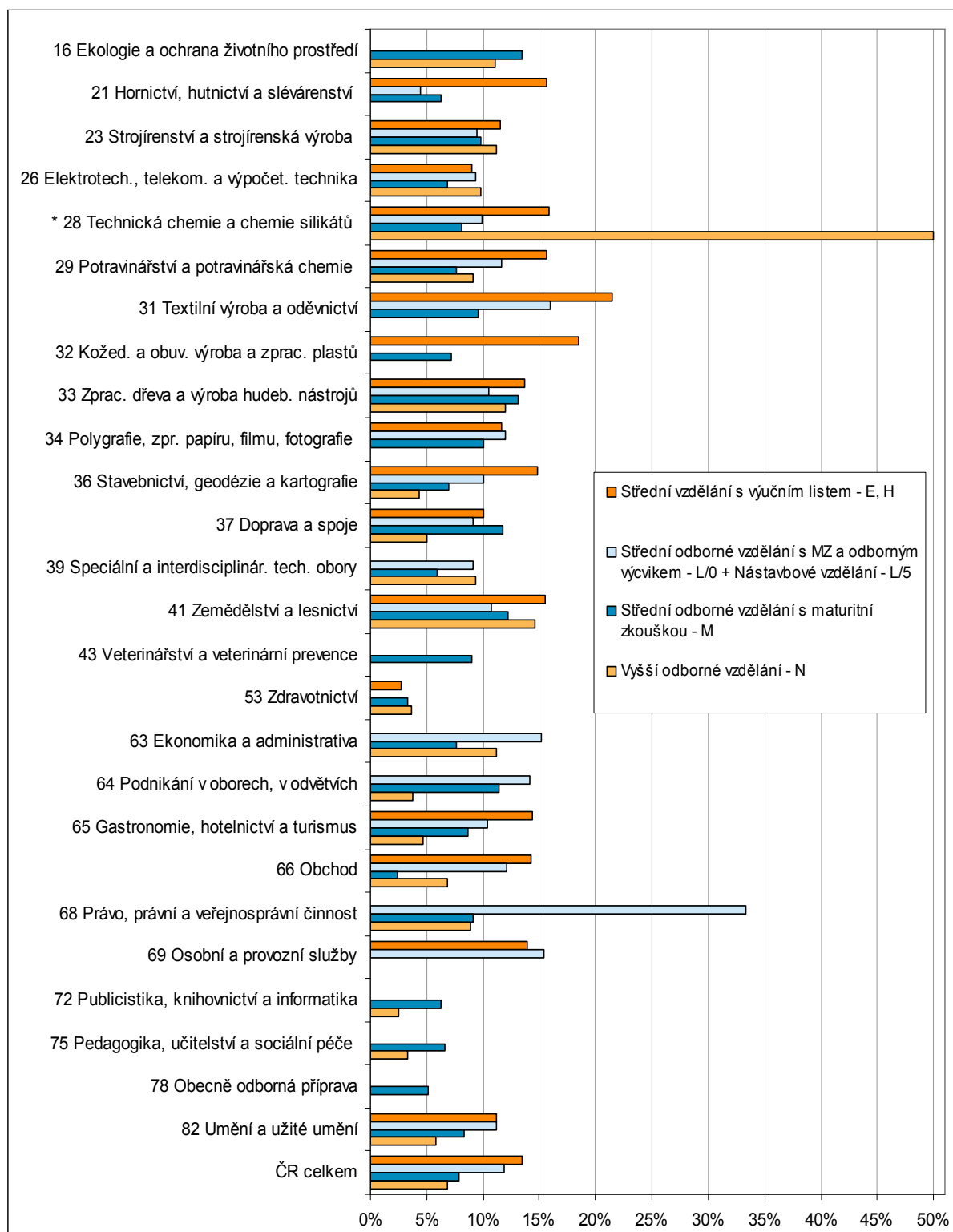
V letech 2007 a 2008 se velmi výrazně zlepšila situace v rámci **stavebních oborů**, kde se až do dubna 2006 stále objevovaly vyšší hodnoty míry nezaměstnanosti. Nejvýraznější míra nezaměstnanosti od dubna 2006 do dubna 2008 poklesla u absolventů středního vzdělání s výučním listem a středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem (a to i v porovnání mezi skupinami oborů vzdělání v rámci těchto kategorií vzdělání). Odvětví stavebnictví je charakteristické zaměstnáváním levné pracovní síly ze zahraničí a zaměstnáváním pracovníků načerno, kde někteří z nich mohou být zároveň evidováni na úřadech práce jako nezaměstnaní. V posledních letech v souvislosti s ekonomickým růstem došlo k oživení odvětví, díky rozvoji výstavby a zvýšené poptávce po stavebních pracích, což mělo vliv i na pokles míry nezaměstnanosti absolventů stavebních oborů. Bohužel, s nástupem ekonomické recese došlo k výraznému útlumu tohoto odvětví (především snížením poptávky po výstavbě komerčních staveb) a nezaměstnanost především vyučených a absolventů nástavbového studia se prudce zvýšila, u vyučených je dokonce nadprůměrná. V současné situaci nelze očekávat příliš brzké znovuoživení tohoto odvětví, proto bude situace letošních absolventů rovněž poměrně obtížná.

Ačkoliv situace v zemědělství se v posledních dvou letech vyvíjela příznivě, letos patří absolventi **zemědělských oborů** k nejproblematictější skupinám. Míra nezaměstnanosti absolventů zemědělských oborů ve všech porovnávaných kategoriích vzdělání překračuje desetiprocentní hranici a kromě kategorie L je nezaměstnanost absolventů zemědělských oborů nejvyšší. V případě absolventů oborů VOŠ přetrvává jev z posledních let, tedy dvojnásobná míra nezaměstnanosti oproti celkové za všechny skupiny oborů kategorie N.

V minulých letech bylo upozorňováno na neopodstatněnou (z pohledu poptávky na trhu práce) nadprodukcí absolventů **ekonomických** maturitních studijních **oborů kategorie M**. Hodnoty míry nezaměstnanosti této kategorie vzdělání však již několik let neukazují, že by nezaměstnanost v těchto oborech byla vysoká, ačkoli je zde připravován vysoký počet absolventů. Novinkou v posledních třech letech je skutečnost, že se míra nezaměstnanosti absolventů této skupiny oborů v této kategorii vzdělání přesunula z nízkých podprůměrných hodnot k průměru. Míra nezaměstnanosti je velmi nízká i pro obor Peněžní manipulát, který je jediným oborem ve skupině 63 Ekonomika a administrativa v **kategorii L/0** středního vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem (v rámci této kategorie je nezaměstnanost nejnižší právě u absolventů skupin 63 Ekonomika a administrativa a 64 Podnikání v oborech – Obchodně provozní pracovník). Naopak (v porovnání maturitních oborů této skupiny) poměrně vysoká je míra nezaměstnanosti absolventů nástavbového studia ekonomického směru, v rámci **kategorie L5** je hodnota lehce nadprůměrná. Absolventi ekonomického vyššího odborného vzdělání patří v posledních letech mezi skupinu s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti téměř dvojnásobnou oproti průměru (vzhledem k dubnu 2008 se hodnota zvýšila o 5 procentních bodů).

Obrázek 5.2 Hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů skupin oborů vzdělání podle kategorií vzdělání v dubnu 2009

* U vyššího odborného vzdělání skupiny 28 jde výhradně o sklářské obory

U oborů skupiny **Gastronomie, hotelnictví a turismus** je míra nezaměstnanosti pro všechny kategorie středního vzdělání blízká průměru. Výrazný pokles nezaměstnanosti, k němuž došlo u této skupiny v roce 2008 byl hospodářským vývojem vykompenzován a míra nezaměstnanosti se u těchto oborů vyšplhala zpět na úroveň mezi roky 2007 a 2006. Nejvyšší je u **vyučených** absolventů, kde také oproti dubnu 2008 nejvýrazněji stoupla, a to

až nad úroveň míry nezaměstnanosti z dubna 2007. Toto zvýšení kopíruje celkový trend způsobený ekonomickou krizí, kdy výrazně stoupla i průměrná míra nezaměstnanosti za všechny skupiny učebních oborů. Míra nezaměstnanosti absolventů **maturitních** oborů (kategorie L a M) se dostala přibližně na úroveň z dubna 2007. Míra nezaměstnanosti absolventů oborů **vyšších odborných škol** stoupla jen mírně, o 0,7 procentního bodu a je tedy stále výrazně nižší než v roce 2007.

V posledních několika letech se jako problematická jeví skupina oborů 31 **Textilní výroba a oděvnictví**, kde zejména absolventi učebních oborů hledají obtížně uplatnění na trhu práce, a to v důsledku omezení textilní výroby, která není schopná konkurovat dovozům levného textilu (především z Číny).

Vysoká míra nezaměstnanosti přetrvává u skupiny oborů vzdělání 69 **Osobní a provozní služby**, a to jak u vyučených, tak u absolventů maturitních oborů s odborným výcvikem a nástavbového studia. Největší počet nezaměstnaných absolventů pochází z učebních oborů, a to především z oboru 69-51-H/001 Kadeřník (225 nezaměstnaných čerstvých absolventů, míra nezaměstnanosti 10,0 %). Absolventi tohoto oboru mají problémy s nalezením zaměstnání, protože zde není dostatečná nabídka pracovních míst a k získání živnostenského listu nemají dostatečnou praxi. V kategorii absolventů středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem jde především o absolventy studijního oboru SOU 69-41-L/004 Kosmetička (98 nezaměstnaných absolventů, míra nezaměstnanosti 12,1 %).

Tabulka 5.2 Hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů skupin oborů vzdělání v dubnu 2009

duben 2009	Střední vzdělání s výučním listem - E, H		Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0; Nástavbové vzdělání - L/5		Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M		Vyšší odborné vzdělání - N	
	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ
Celkem	4512	13,4%	1741	11,8%	3554	7,8%	392	6,8%
16 Ekologie a ochrana životního prostředí					77	13,5%	4	11,1%
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	10	15,6%	2	4,4%	6	6,3%		
23 Strojírenství a strojírenská výroba	766	11,5%	178	9,5%	299	9,8%	17	11,2%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	271	9,0%	258	9,4%	313	6,9%	34	9,8%
28 Technická chemie a chemie silikátů	33	15,9%	9	9,9%	41	8,1%	6	50,0%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	285	15,7%	5	11,6%	30	7,6%	3	9,1%
31 Textilní výroba a oděvnictví	116	21,5%	27	16,0%	56	9,6%	0	0,0%
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	5	18,5%			5	7,1%		
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	302	13,7%	40	10,5%	42	13,1%	3	12,0%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	37	11,6%	28	12,0%	14	10,1%		
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	411	14,8%	15	10,0%	192	6,9%	6	4,3%
37 Doprava a spoje	6	10,0%	23	9,2%	103	11,8%	1	5,0%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory			18	9,1%	14	5,9%	4	9,3%
41 Zemědělství a lesnictví	406	15,5%	17	10,8%	262	12,2%	27	14,6%
43 Veterinářství a veterinární prevence					25	9,1%		
53 Zdravotnictví	3	2,8%			130	3,4%	43	3,7%
61 Filozofie, teologie							0	0,0%
63 Ekonomika a administrativa			53	15,2%	756	7,6%	123	11,2%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích			584	14,1%	311	11,4%	14	3,8%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	1053	14,4%	105	10,4%	265	8,7%	22	4,7%
66 Obchod	379	14,3%	195	12,1%	2	2,4%	3	6,8%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost			3	33,3%	166	9,1%	34	8,9%
69 Osobní a provozní služby	390	13,9%	140	15,5%	0	0,0%		
72 Publicistika, knihovnictví a informatika					13	6,3%	3	2,5%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče					138	6,6%	27	3,3%
78 Obecně odborná příprava					185	5,2%		
82 Umění a užité umění	37	11,2%	41	11,2%	109	8,3%	17	5,8%

NZ – počet absolventů škol v kraji, kteří jsou „čerstvé“ nezaměstnaní po celé ČR.

mNZ – míra nezaměstnanosti absolventů (hodnoty od 10 % jsou zvýrazněny).

Zaměstnání si obtížně hledají absolventi oborů skupiny 16 **Ekologie a ochrana životního prostředí**. Tato skupina je zastoupena v kategoriích M a N, v obou kategoriích je míra nezaměstnanosti absolventů této skupiny oborů vysoce nad průměrem.

Obtížná situace nastává pro absolventy učebních oborů skupiny 28 **Technická chemie a chemie silikátů**, kde jsou vedle chemiků připravováni také skláři, keramici a výrobci šperků. Průměrná míra nezaměstnanosti vyučených v této kategorii oborů byla v roce 2008 nejvyšší v rámci kategorie učebních oborů a letos v dubnu přesáhla 15 %, přičemž situace v odvětví byla na jaře velmi nejistá. V současnosti řada skláren propouští zaměstnance a je jen otázkou, do jaké výše se vyšplhá v důsledku této situace míra nezaměstnanosti těchto absolventů po přílivu zhruba dvou set čerstvých vyučených z června letošního roku.

V dlouhodobějším horizontu lze očekávat změny ve struktuře zaměstnanosti. Vzhledem k tomu, že struktura zaměstnanosti v České republice se značně odlišuje od struktury běžné ve vyspělých evropských zemích – v porovnání s průměrem EU 15 je u nás stále poměrně dost velká část pracovních sil zaměstnána v průmyslu, lze v budoucnu očekávat proměnu struktury zaměstnanosti, její přizpůsobení struktuře obvyklé v EU, čili přesun pracovních sil z průmyslu do služeb, především soukromých, zaměřených na podniky. Spíše než přizpůsobování oborové struktury absolventů, bude hrát klíčovou roli reálná připravenost absolventů škol pro rychle se měnící požadavky trhu práce a orientace vzdělávacích institucí kromě počátečního i na celoživotní vzdělávání.

6. Dlouhodobá nezaměstnanost absolventů škol

Nezaměstnanost patří k průvodním jevům tržní ekonomiky. Určitá nízká úroveň nezaměstnanosti je zcela přirozená a vyskytuje se ve všech vyspělých zemích. Nebezpečná je tedy ze sociálního a politického pohledu především nezaměstnanost **dlouhodobá**. V zemích s vysokou nezaměstnaností a především s **výrazným podílem dlouhodobě nezaměstnaných** (zejména mladých lidí) může docházet k projevům sociální nespokojenosti, vzrůstají projevy nedůvěry v demokratický systém. Dlouhodobá nezaměstnanost poškozuje ekonomiku a společnost hned v několika směrech:

- způsobuje značné zatížení veřejných rozpočtů v důsledku zvýšení výdajů na sociální dávky, příspěvky na zákonné zdravotní pojištění (které jsou za registrované nezaměstnané hrazeny z veřejných zdrojů) a aktivní politiku zaměstnanosti a vlivem snížení daňových příjmů,
- v důsledku nezaměstnanosti vznikají ekonomické ztráty (jednotlivců i společnosti), především v podobě nižšího hrubého domácího produktu,
- psychologický dopad – nezaměstnaní se cítí být vylučováni ze společnosti v důsledku vyřazení z trhu práce nebo tím, že jim vstup na tento trh není vůbec umožněn (to se týká zejména absolventů škol), dochází k posílení extremistických tendencí,
- dopad na vzdělanostní strukturu – postihne-li dlouhodobá nezaměstnanost některá odvětví výrazně více než jiná, ovlivní to negativně na dlouhá léta počty žáků vstupujících do příslušných oborů vzdělání a v případě opětovného oživení těchto odvětví budou zaměstnavatelé pociťovat nedostatek kvalifikovaných pracovníků – absolventů škol.

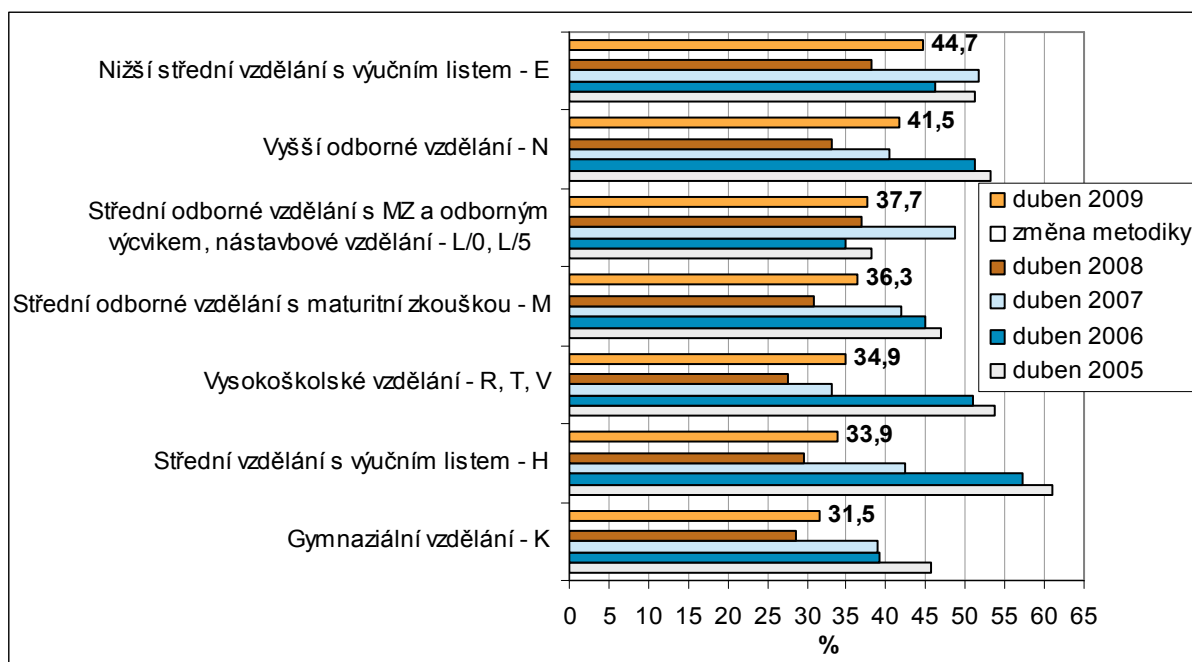
Dlouhodobá nezaměstnanost je monitorována prostřednictvím ukazatele – **podílu dlouhodobě nezaměstnaných absolventů**, jenž je získáván jako podíl absolventů nezaměstnaných déle než šest měsíců (od roku 2009 déle než 5 měsíců) k celkovému počtu nezaměstnaných absolventů.

Pro účely zhodnocení dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů jsou používány počty nezaměstnaných absolventů, kteří ukončili studium v posledních dvou letech. (Nejde tedy pouze o čerstvé absolventy z posledního školního roku.)

Podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů na celkovém počtu nezaměstnaných absolventů škol se do roku 2008 snižoval. Situace se ale obrací s nástupem hospodářské krize. Bohužel, pro duben 2009 **nejsou k dispozici** údaje o počtu absolventů nezaměstnaných déle než 6 měsíců, protože novelou zákona o zaměstnanosti⁴¹ jsou do statistik dlouhodobě nezaměstnaných řazeni uchazeči o zaměstnání již o měsíc dříve, čili po pětiměsíční evidenci u ÚP.

⁴¹ Zákon číslo **382/2008 Sb.** novelizuje od 1. 1. 2009 zákon č. 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Obrázek 6.1 Podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů (duben 2005 až 2009)

K nárůstu podílu dlouhodobě nezaměstnaných absolventů mezi stavy v dubnu 2008 a 2009 v **obrázku** přispěla do značné míry **změna metodiky MPSV** pro zařazení mezi dlouhodobě nezaměstnané uchazeče o zaměstnání. **V letech 2005 až 2008** se mezi dlouhodobě nezaměstnané absolventy ve statistikách MPSV počítali všichni absolventi do dvou let od ukončení studia, kteří byli v evidenci uchazečů o zaměstnání vedeni déle než 6 měsíců. **V letošním roce** je kritérium pro považování za dlouhodobě nezaměstnaného přísnější a za dlouhodobě nezaměstnané jsou považováni uchazeči, vedení v evidenci déle než 5 měsíců. Souvisí to s novelou zákona o zaměstnanosti, kdy došlo k úpravě § 33, v němž jsou vyjmenovány skupiny, jimž je věnována zvýšená péče při zprostředkování zaměstnání.

Tabulka 6.1 Přehled o dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů – duben 2009

Kategorie vzdělání	Počet nezaměstnaných absolventů	Počet absolventů nezaměstnaných déle než 5 měsíců	Podíl absolventů nezaměstnaných déle než 5 měsíců v %
Nižší střední vzdělání s výučním listem - E	1683	753	44,7%
Střední vzdělání s výučním listem - H	6495	2202	33,9%
Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem, nástavbové vzdělání - L/0, L/5	3010	1136	37,7%
Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M	5902	2145	36,3%
Gymnaziální vzdělání - K	913	288	31,5%
Vyšší odborné vzdělání - N	585	243	41,5%
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	2128	743	34,9%

V rámci jednotlivých kategorií vzdělání se **podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů** ve skupině nezaměstnaných absolventů škol (do dvou let od ukončení studia) pohyboval v rozmezí od 31,5 % do 44,7 %. **Nejnižší podíl dlouhodobě nezaměstnaných** je mezi absolventy gymnaziálních oborů, u vyučených ve tříletých učebních oborech kategorie H a mezi vysokoškoláky.

S dlouhodobou nezaměstnaností se potýkají především absolventi nižšího středního vzdělání s výučním listem kategorie E a absolventi vyšších odborných škol. Mezi absolventy středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem **kategorie L0/L5**

je sice také poměrně vysoký podíl dlouhodobě nezaměstnaných, ale vzhledem k tomu, že je téměř stejný jako v předchozím roce, čili okolo 37 %, přestože je letos kritérium pro zařazení mezi dlouhodobě nezaměstnané přísnější, lze říci, že se v této kategorii situace navzdory ekonomické krizi oproti loňsku nezhoršila. (Zatímco u ostatních kategorií nelze vzhledem ke změně metodiky z meziročních změn hodnot korektně usuzovat, do jaké míry změnila krize podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů.)

V posledních letech se dlouhodobá nezaměstnanost nevyhýbá ani absolventům s vyšší úrovní vzdělání a pravidlo, že absolventi vyšších odborných škol jsou postiženi dlouhodobou nezaměstnaností méně než maturanti a vyučení, přetává platit.

K částečnému narušení nepřímé závislosti mezi úrovní dosaženého vzdělání a podílem dlouhodobě nezaměstnaných absolventů dochází již několik let. V letech 2007 a 2008 se snížením míry nezaměstnanosti výrazně snižoval i podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů středního vzdělání s výučním listem kategorie H (tj. absolventů tříletých učebních oborů) a zůstal poměrně nízký i v dubnu 2009. Pokles podílu dlouhodobě nezaměstnaných v **kategorii H** oproti stavu v letech 2006 a 2005 byl tak výrazný, že ukazatel je dokonce nižší než podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (30,8 %).

V poslední době přecházelo na trh práce méně absolventů středního vzdělání s výučním listem než bylo zvykem v minulosti. To souvisí jak s několik let trvajícím poklesem zájmu o toto vzdělání ze strany žáků a jejich rodičů, tak s tím, že velká část těchto absolventů dnes pokračuje ve vzdělávání v oborech nástavbového studia. V souvislosti s oživením ekonomiky a přílivem zahraničních investic byla po pracovnících středního vzdělání s výučním listem ze strany zaměstnavatelů v období ekonomického růstu poměrně velká poptávka, a to i po absolventech. Podniky začaly pociťovat velký nedostatek kvalifikovaných pracovníků vyučených především v technických oborech a v ekonomice byl znát nedostatek kvalitních řemeslníků. Je otázkou, jak se bude situace vyvíjet nyní, v období **ekonomické recese** a jestli neochabne zájem podniků o těsnější spolupráci se školami a o získávání žáků devátých tříd pro obory technického směru. **Kampaň na podporu technických oborů**, realizovaná v posledních letech, přinesla pozitivní výsledky, které se odrazily v počtech (a podílech) žáků nově vstupujících do prvních ročníků strojírenských a stavebních oborů ve školním roce 2008/9 a dvou předchozích 2007/8 a 2006/7. I přes celkový pokles počtu žáků vycházejících ze základní školy se podařilo zmírnit (až stabilizovat) pokles počtu žáků vstupujících do stavebních oborů poskytujících střední vzdělání s výučním listem a mírně zvýšit počet žáků vstupujících do učebních oborů strojírenských.

Případný opětovný **pokles zájmu zaměstnavatelů o vyučené absolventy a jejich dlouhodobá nezaměstnanost** by v kombinaci s propouštěním kvalifikovaných dělníků, případně krachem významných regionálních zaměstnavatelů, ke kterému by v důsledku dlouhodobější recese mohlo v příštích měsících dojít, mohl mít dlouhodobější **dopad na vzdělanostní strukturu budoucích absolventů**. Aktuální situace na trhu práce a zprávy o nezaměstnanosti kvalifikovaných dělníků (obzvláště dlouhodobé) jsou pro rodiče žáků základních škol jedním z rozhodujících faktorů při směřování dětí do oborů středního vzdělávání. Současná negativní situace na trhu práce by měla se zpožděním několika let vliv na počty absolventů technických učebních oborů technického směru, kterých by v době opětovného oživení ekonomiky byl znovu nedostatek. Jak je již známo z dřívějších, názory rodičů jsou v tomto směru trvalejšího charakteru a kupříkladu teprve zhruba v posledních třech letech se podařilo zvrátit pokles zájmu o strojírenské učební obory, ke kterému došlo mimo jiné i vlivem rozsáhlého propouštění v devadesátých letech, v dobách restrukturalizace ekonomiky. Krach textilních firem se dodnes projevuje v počtech žáků hlásících se do textilních oborů, které jsou ve všech kategoriích středního vzdělávání rok od roku nižší (klesá i celkový podíl žáků vstupujících do textilních oborů středních škol).

V dubnu 2008 se zřejmě absolventi **vyššího odborného vzdělání** (i přes nízkou míru nezaměstnanosti – 5,5 %) potýkali s dlouhodobou nezaměstnaností relativně o trochu více než absolventi středního odborného vzdělání s maturitou. V letošním roce se jejich situace

ve vztahu k absolventům ostatních kategorií vzdělání ještě zhoršila. V dubnu 2009 byli absolventi vyšších odborných škol postiženi dlouhodobou nezaměstnaností ve větší míře, než absolventi **všech maturitních oborů**, a to i kategorie L, zahrnující absolventy oborů poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou s výrazným podílem praktického výcviku ve výuce. Tuto situaci však není třeba považovat za závažnou, protože počet nezaměstnaných absolventů vyšších odborných škol je velmi nízký.

Tabulka 6.2 Přehled o dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů – duben 2005–2009

Kategorie vzdělání	duben 2005	duben 2006	duben 2007	duben 2008	změna metodiky	duben 2009
Nižší střední vzdělání s výučním listem - E	51,1%	46,2%	51,7%	38,0%		44,7%
Střední vzdělání s výučním listem - H	61,1%	57,2%	42,4%	29,5%		33,9%
Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem, nástavbové vzdělání - L/0, L/5	38,2%	35,0%	48,7%	36,8%		37,7%
Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M	46,9%	44,8%	42,0%	30,8%		36,3%
Gymnaziální vzdělání - K	45,8%	39,3%	38,8%	28,6%		31,5%
Vyšší odborné vzdělání - N	53,1%	51,2%	40,4%	33,0%		41,5%
Vysokoškolské vzdělání - R, T, V	53,7%	50,9%	33,2%	27,5%		34,9%

7. Nezaměstnanost čerstvých absolventů škol v jednotlivých krajích

Při zjišťování míry nezaměstnanosti absolventů škol a její interpretaci z hlediska krajů je třeba mít na paměti, že **statistiky počtu nezaměstnaných** vycházejí z evidenčních databází jednotlivých úřadů práce, kde jsou evidováni uchazeči o zaměstnání s **trvalým bydlištěm v příslušném okrese** a kraji (který se může lišit od kraje, v němž vystudovali), zatímco **počty absolventů škol** v jednotlivých krajích jsou udávány **podle sídla školy**. V případě, že bychom pro výpočet míry nezaměstnanosti použili tyto počty bez předchozích úprav, mohlo by dojít k disproporcím (podhodnocení nebo naopak nadhodnocení míry nezaměstnanosti v případě absolventů, kteří se zaregistrovali na úřadě práce v jiném kraji, než kde vystudovali) a **vypočtená míra nezaměstnanosti by ztrácela vypovídací hodnotu**.⁴²

Aby nemohlo dojít k výše zmíněnému zkreslení, jsou **v této publikaci** při stanovování míry nezaměstnanosti absolventů v krajích **počty absolventů i nezaměstnaných absolventů vztahovány ke školám v kraji, ve kterém studovali**.⁴³

Údaje o mírách nezaměstnanosti v krajském měřítku uváděné v této publikaci poskytují informace o tom, **jak se uplatňují absolventi škol jednotlivých krajů** (z hlediska vzdělanostní a oborové struktury) na trhu práce v celé České republice.

Míra nezaměstnanosti absolventů škol v kraji je definována jako **podíl počtu nezaměstnaných absolventů škol v kraji** (bez ohledu na to, v kterém kraji ČR jsou evidováni na ÚP) k **počtu absolventů, kteří se připravovali na školách v daném kraji**. Před výpočty této míry nezaměstnanosti jsou absolventi – uchazeči o zaměstnání strukturováni podle sídla školy, kterou vystudovali. Informace o tom, v jakém kraji jsou evidováni, v tomto případě ustupuje do pozadí.

Pro nezaměstnanost absolventů jsou charakteristické výrazné regionální rozdíly. Mezi faktory, které ji velmi významně ovlivňují a které je možné v současné době monitorovat, patří i celková míra registrované nezaměstnanosti ekonomicky aktivního obyvatelstva

⁴² Zkreslení by byla nejvýraznější u oborové struktury absolventů, především pak u terciárního vzdělávání.

⁴³ V údajích o nezaměstnaných absolventech škol, kterou zveřejňuje Ministerstvo práce a sociálních věcí na svém internetovém portálu, jsou souhrnné počty absolventů primárně členěny podle místní příslušnosti k jednotlivým úřadům práce a **doplňeny o identifikaci škol, kde absolventi vystudovali**.

(EAO).⁴⁴ Většinou platí, že absolventi v krajích s nižší celkovou mírou nezaměstnanosti ekonomicky aktivního obyvatelstva (EAO) se uplatňují na trhu práce lépe než absolventi v krajích s vyšší nezaměstnaností. To je ostatně patrné i z následujícího obrázku, kde je v krajském členění zachycena ve vzestupném pořadí míra nezaměstnanosti absolventů středních a vyšších odborných škol za duben 2009. Doplňkově je zde v krajském členění rovněž uvedena celková míra nezaměstnanosti EAO za duben 2009.

Z obrázku vyplývá, že výrazně nejméně jsou nezaměstnaností postiženi absolventi škol **Hl. m. Prahy**, která zároveň vykazuje nejnižší celkovou míru nezaměstnanosti EAO v ČR. V dubnu 2009 byla míra nezaměstnanosti absolventů pražských škol výrazně nižší než míra nezaměstnanosti všech ekonomicky aktivních obyvatel Prahy a jejího okolí (pouhých 1,8 %).

Absolventů pražských škol jako by se krize v dubnu 2009 ještě nedotkla. Míry nezaměstnanosti absolventů jednotlivých kategorií vzdělání v Praze oproti dubnu 2008 poklesly, a to na dvě třetiny nebo až na polovinu loňské hodnoty. Ve všech ostatních krajích míra nezaměstnanosti absolventů jednotlivých kategorií středního odborného vzdělání (tedy s výjimkou gymnaziálního) a vyššího odborného vzdělání meziročně stoupla, i když někde jen mírně.

Se zřetelným odstupem následují s druhou a třetí nejnižší hodnotou míry nezaměstnanosti absolventů škol, tj. necelých 8 %, kraje **Královéhradecký a Plzeňský**, které jsou zároveň kraji se čtvrtou a pátou nejnižší hodnotou nezaměstnanosti EAO.

Vysokou nezaměstnaností jsou naopak postiženi absolventi škol **Ústeckého kraje a Vysočiny**, a to ve všech kategoriích středoškolského vzdělání.

Odhlédneme-li od extrémně nízkých hodnot za Hlavní město Praha a vysokých na Vysočině a tradičně v Ústeckém kraji, pohybuje se většina krajských hodnot míry nezaměstnanosti v rozmezí od necelých osmi po 10,6 %, přičemž u vyučených se pohybuje blízko 13,8 % (s výkyvem v Pardubickém kraji, 17,4 %), u maturantů (kategorie M) kolem 8,3 %. Naopak značné regionální rozdíly jsou v míře nezaměstnanosti maturantů s odborným výcvikem (kategorie L).

Míra nezaměstnanosti absolventů škol **Moravskoslezského kraje**, který je tradičně krajem s jednou z nejvyšších hodnot míry nezaměstnanosti ekonomicky aktivních obyvatel, byla v dubnu 2009 překvapivě nižší, než celková a dokonce osmá nejnižší v krajském srovnání. Oproti dubnu loňského roku se zde míra nezaměstnanosti absolventů zvýšila jen o 1,6 procentního bodu, zatímco celková stoupla o 2,8 procentního bodu a překročila tak magickou hranici 10 % (na 11,1 %).

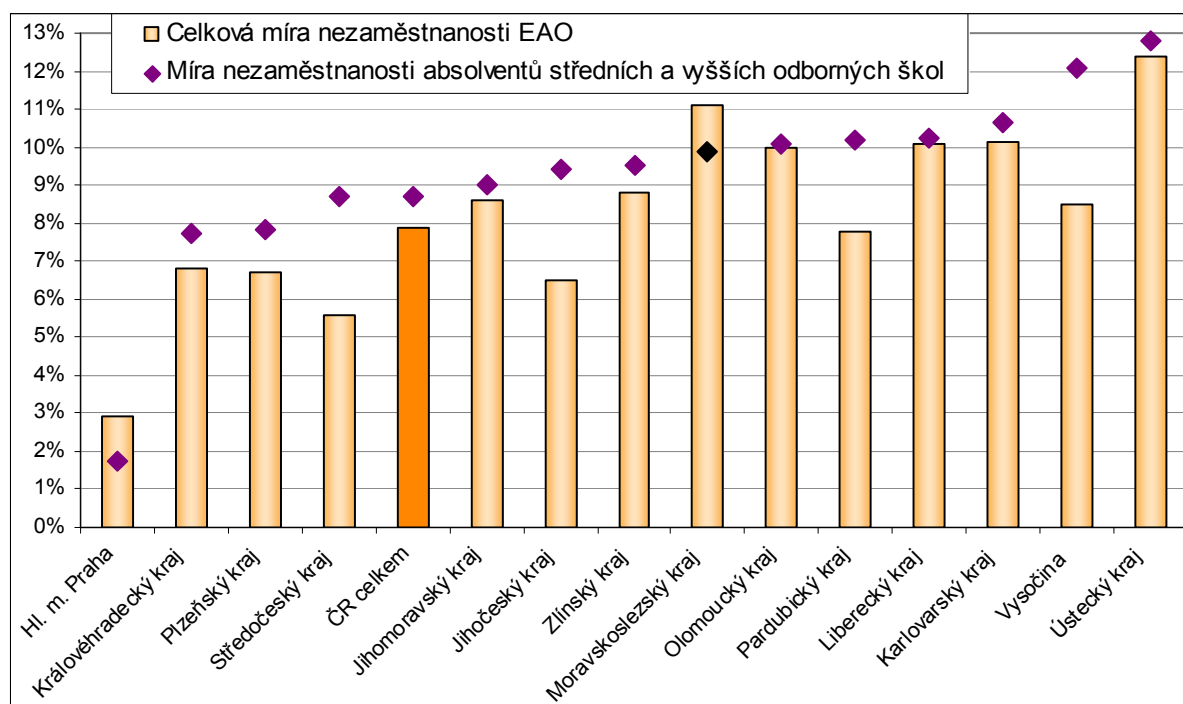
V Olomouckém, Jihomoravském, Karlovarském a Zlínském kraji převyšuje míra nezaměstnanosti absolventů tamních škol míru nezaměstnanosti EAO jen mírně, v Moravskoslezském je dokonce nižší, obě hodnoty jsou však poměrně vysoké. Naopak větší rozdíly mezi mírou nezaměstnanosti absolventů škol a EAO byly v dubnu 2009 patrné ve Středočeském, Jihočeském a Pardubickém kraji a na Vysočině, jejichž míra nezaměstnanosti EAO patří spíše mezi nižší.

Porovnáme-li například Středočeský kraj s Královéhradeckým nebo Jihočeským, vidíme, že pravidlo o přímém vztahu míry nezaměstnanosti EAO a absolventů neplatí vždy. Ve Středočeském kraji je celková míra nezaměstnanosti EAO sice nižší, ale zároveň se ukazuje, že absolventi škol tohoto kraje trpí nezaměstnaností relativně více než absolventi škol zmíněných sousedních krajů.

---

⁴⁴ Podle současné metodiky MPSV při výpočtu celkové míry registrované nezaměstnanosti vychází z počtu „disponibilního (dosažitelného)“ nezaměstnaného ekonomicky aktivního obyvatelstva evidovaného na úřadech práce.

Obrázek 7.1 Míra nezaměstnanosti absolventů středních a vyšších odborných škol a celková míra nezaměstnanosti EAO v jednotlivých krajích v dubnu 2009

Míra nezaměstnanosti absolventů je silně ovlivněna úrovní vzdělání. Obecně se ukazuje, že **čím vyššího vzdělání mladý člověk dosahuje, tím lépe se uplatňuje na trhu práce**. Začneme-li nezaměstnanost absolventů analyzovat podrobněji, např. z krajského pohledu, ne vždy tomu tak je.

Prvním faktem, který oslabuje vztah míry nezaměstnanosti absolventů a úrovně dosaženého vzdělání, je míra nezaměstnanosti absolventů **vyššího odborného vzdělání**,⁴⁵ která v dubnu 2009 ve všech krajích, kromě Karlovarského kraje, ať už více či méně, převyšovala míru nezaměstnanosti absolventů gymnázií.

Problémem začíná být v některých krajích uplatnění absolventů **vyšších odborných škol, konkrétně oborů skupiny Ekonomika a administrativa**. Desetiprocentní hranice míry nezaměstnanosti byla v dubnu 2009 překročena v osmi krajích, nejvyšší je v Olomouckém (42,1 %), Libereckém (25,7 %) a Zlínském kraji (20,2 %). Náznaky tohoto trendu byly patrné již v dubnu 2008 a v současnosti, v době ekonomické krize je hledání uplatnění v administrativě pro absolventy ještě obtížnější.

Vztah míry nezaměstnanosti absolventů a úrovně dosaženého vzdělání je dále narušen mírou nezaměstnanosti absolventů **středního odborného vzdělání s maturitou a odborným výcvikem** (kategorie L0/L5), která u většiny krajů (kromě Zlínského, Olomouckého a Středočeského kraje) převyšuje míru nezaměstnanosti absolventů středního vzdělání s výučním listem (kategorie E, H). Porušení jinak platné závislosti se na krajské úrovni objevuje teprve v posledních třech letech.

Ve všech krajích v dubnu 2009 platilo, že míra nezaměstnanosti absolventů **středního odborného vzdělání s maturitou (kategorie M)** nepřevyšuje míru nezaměstnanosti absolventů **kategorií E+H a L0/L5**.

⁴⁵ Absolventi vyššího odborného vzdělání jsou při přechodu na trh práce vystaveni silné konkurenci v podobě absolventů bakalářských oborů vysokých škol, jejichž počty rok od roku narůstají, mimo jiné i vlivem vzniku řady nových soukromých vysokých škol.

Míra nezaměstnanosti absolventů čtyřletých oborů středního vzdělání s maturitní zkouškou a praktickým výcvikem (**kategorie L0**) ve všech krajích převyšuje míru nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělávání s maturitní zkouškou (**kategorie M**), a to nejvíce v Pardubickém kraji (téměř o 8 procentních bodů), Olomouckém, Ústeckém a Zlínském kraji, a naopak nejvíce se jí přibližuje v Jihočeském (rozdíl pouze 0,7 procentního bodu), Královéhradeckém, Moravskoslezském a Plzeňském kraji a v Praze.

Míra nezaměstnanosti vyučených v oborech **kategorie H** je ve všech krajích vyšší než míra nezaměstnanosti maturantů **kategorie M**, nejméně se liší v Karlovarském kraji a v Praze, největší rozdíl v šanci na uplatnění na trhu práce je pro tyto skupiny v Pardubickém a Ústeckém kraji. Zatímco v dubnu 2008 byly rozdíly v míře nezaměstnanosti vyučených **kategorie H** a maturantů **kategorie M** pozoruhodně nízké, především v celorepublikovém průměru (**kategorie M** – 5,7 % a **kategorie H** – 6,2 %), v hodnotách za duben 2009 (**kategorie M** – 7,8 % a **kategorie H** – 12,0 %) se opět objevuje odstup čtyř procentních bodů.

V Pardubickém kraji je postavení absolventů maturitních oborů **kategorie M**, orientovaných spíše na teoretickou výuku výrazně lepší, než vyučených (**kategorie H**) a maturantů, kteří mají za sebou praktický výcvik (**kategorie L0**). Podobná situace nastává také ve Zlínském, Ústeckém, Olomouckém a Libereckém kraji.

Naopak velký rozdíl v postavení vyučených (**kategorie H**) a absolventů maturitních oborů s praktickým výcvikem (**kategorie L0**) je v Karlovarském kraji – ve prospěch maturantů a ve prospěch vyučených v Královéhradeckém, Moravskoslezském a Jihomoravském kraji.

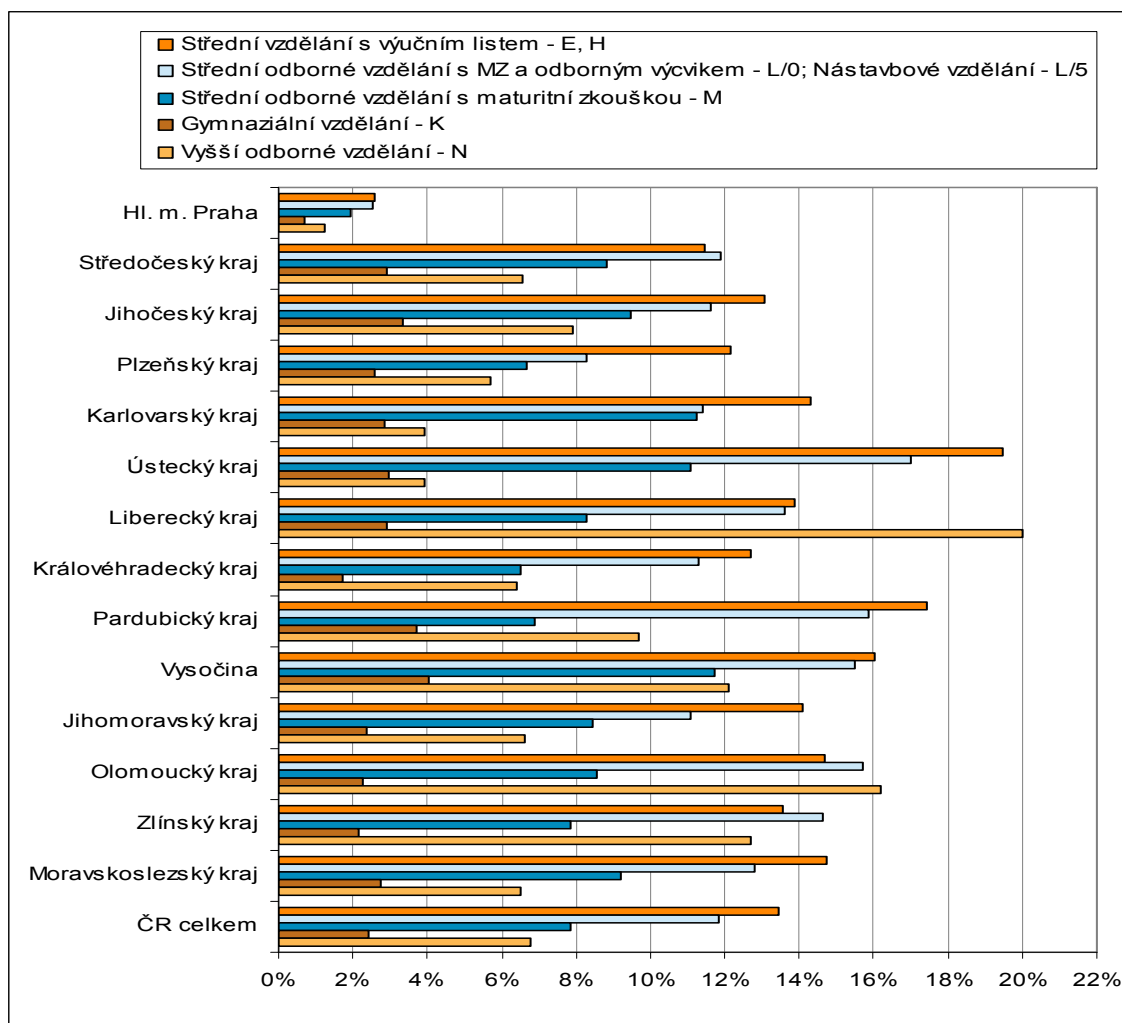
Zajímavostí loňského roku byla situace absolventů škol Jihočeského kraje, kde byli ve skupině absolventů středního odborného vzdělávání podle hodnot míry nezaměstnanosti v nejlepším postavení absolventi učebních oborů, následovaní absolventy maturitních oborů s odborným výcvikem. V letošním roce však v Jihočeském kraji opět platí vztah: vyšší úroveň vzdělání – snazší uplatnitelnost na trhu práce.

Příčiny toho, proč je u některých krajů **narušen vztah hodnoty míry nezaměstnanosti absolventů a úrovně vzdělání**, je třeba hledat také v oborové struktuře dané **kategorie** vzdělání. K tomu mohou čtenáři této publikace napomoci data v přílohách (kap. 9). To, že v některých krajích je míra nezaměstnanosti absolventů určité **kategorie** vzdělání v porovnání s ostatními **kategoriemi** vyšší, nelze zobecňovat na všechny absolventy příslušné **kategorie** v daném kraji. Je třeba se podívat, o jaké absolventy resp. jejich oborové zaměření jde. V letošním roce je v několika krajích (v rozporu s výše zmíněným vztahem) vyšší například míra nezaměstnanosti absolventů vyšších odborných škol ve srovnání s mírou nezaměstnanosti maturantů **kategorie M**. Nejzřetelněji je to patrné na již zmíněném příkladu Libereckého kraje. Tvzení, že absolventi vyšších odborných škol Libereckého kraje jsou hůře uplatnitelní než tamní maturanti by bylo příliš zobecňující. Při bližším zkoumání oborové struktury nezaměstnaných absolventů vidíme, že vysoká nezaměstnanost se týká pouze některých oborových skupin absolventů Libereckých VOŠ.

Je samozřejmostí, že kdybychom začali analyzovat nezaměstnanost absolventů v krajích ještě podrobněji (např. podle oborů vzdělání), našli bychom další příklady toho, že pravidlo přímé úměry vždy neplatí. To ostatně závisí na řadě specifických faktorů, které je třeba opět při analyzování takovýchto konkrétních případů brát v úvahu. Jedním z nich je i **počet absolventů příslušné skupiny oborů vzdělání v kraji**. Je-li nízký, pak má na vypočtenou míru nezaměstnanosti velmi značný vliv přírůstek nebo úbytek i pouhého jediného nezaměstnaného absolventa. Zejména v případě krajského pohledu na uplatnění absolventů vyšších odborných škol hraje právě tento faktor rozhodující roli, protože na úrovni krajů je zastoupeno vždy jen několik skupin oborů VOŠ, většinou s nevelkým počtem absolventů a jedna extrémní hodnota za určitou skupinu výrazně ovlivní celkový průměr.

V následujícím grafu a tabulce je zachycena nezaměstnanost absolventů škol v krajích podle úrovně dosaženého vzdělání za duben 2009.

Obrázek 7.2 Nezaměstnanost absolventů škol v krajích a podle úrovně dosaženého vzdělání v dubnu 2009

Tabulka 7.1 Přehled o nezaměstnanosti absolventů škol v krajích podle úrovně dosaženého vzdělání – duben 2009

duben 2009	Střední vzdělání s výučním listem - E, H		Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0; Nástavbové vzdělání - L/5		Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M		Gymnaziální vzdělání K		Vyšší odborné vzdělání N	
	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ	NZ	mNZ
Hl. m. Praha	71	2,6%	41	2,5%	124	1,9%	28	0,7%	17	1,3%
Středočeský kraj	354	11,5%	152	11,9%	337	8,8%	61	2,9%	29	6,6%
Jihočeský kraj	296	13,1%	109	11,6%	268	9,5%	53	3,4%	48	7,9%
Plzeňský kraj	223	12,2%	67	8,3%	153	6,7%	26	2,6%	14	5,7%
Karlovarský kraj	146	14,3%	33	11,4%	131	11,2%	15	2,8%	3	3,9%
Ústecký kraj	529	19,5%	160	17,0%	361	11,1%	41	3,0%	13	4,0%
Liberecký kraj	216	13,9%	60	13,6%	139	8,3%	21	2,9%	31	20,0%
Královéhradecký kraj	261	12,7%	71	11,3%	159	6,5%	26	1,7%	19	6,4%
Pardubický kraj	291	17,4%	87	15,9%	158	6,9%	44	3,7%	33	9,7%
Vysočina	298	16,0%	124	15,5%	285	11,7%	47	4,0%	37	12,1%
Jihomoravský kraj	542	14,1%	258	11,1%	420	8,4%	72	2,4%	45	6,6%
Olomoucký kraj	337	14,7%	158	15,7%	238	8,6%	39	2,3%	43	16,2%
Zlínský kraj	283	13,6%	186	14,6%	231	7,8%	31	2,1%	33	12,7%
Moravskoslezský kraj	665	14,7%	235	12,8%	550	9,2%	83	2,8%	27	6,5%
ČR celkem	4512	13,4%	1741	11,8%	3554	7,8%	587	2,4%	392	6,8%

NZ – počet absolventů škol v kraji, kteří jsou „čerstvě“ nezaměstnaní po celé ČR.
mNZ (v %) – míra nezaměstnanosti absolventů škol v kraji.

Další rozpracování problematiky nezaměstnanosti absolventů v jednotlivých krajích je uvedeno na www.nuov.cz, v sekci „Vzdělávání a trh práce“ pod odkazem „Vzdělávání a trh práce v krajích“.

8. Závěr

V dubnu 2009 celková míra registrované nezaměstnanosti v České republice dosahovala 7,6 %⁴⁶ a na úřadech práce bylo registrováno celkem 456,7 tis. nezaměstnaných. **Celkový počet evidovaných nezaměstnaných absolventů a mladistvých v dubnu 2009 činil 26,7 tis. a podíl nezaměstnaných absolventů na celkové nezaměstnanosti dosahoval 5,9 %. V meziročním porovnání se celkový počet nezaměstnaných absolventů zvýšil o 7,6 tisíc, rovněž se zvýšil i počet všech nezaměstnaných, a to o 140,6 tisíc. Podíl nezaměstnaných absolventů a mladistvých na celkové nezaměstnanosti mírně klesl (o 0,1 p.b.), především díky razantnímu nárůstu počtu všech nezaměstnaných, mezi nimiž pak rostoucí počet nezaměstnaných absolventů zaujímal menší část.**

Období plynulého poklesu nezaměstnanosti absolventů škol v letech ekonomického růstu, až k minimu dosaženému v roce 2008, bylo vystřídáno opětovným nárůstem jejich počtu a výsledné míry nezaměstnanosti, často i nad úroveň hodnot z roku 2007. Přitom **závažnější problémy s hledáním uplatnění se pro absolventy škol se teprve po přílivu čerstvých absolventů z června letošního roku na trh práce.**

Absolventi škol jsou znevýhodněni nedostatkem pracovních zkušeností a návyků, a také zkušeností s hledáním zaměstnání. V letošním roce navíc poprvé nejsou zákonem o zaměstnanosti zařazeni mezi skupinu, které má být věnována zvýšená pozornost při zprostředkovávání zaměstnání. Úřady práce mají (po novele tohoto zákona) povinnost věnovat zvýšenou péči pouze mladým lidem do 20 let věku.

Ekonomická krize se odrazila i v již tradičním tvaru křivky vývoje počtu nezaměstnaných absolventů, především u skupin s nižší úrovní vzdělání. **Namísto každoročního poklesu počtu nezaměstnaných absolventů v průběhu zimních a jarních měsíců až k nejnižším, dubnovým, hodnotám měla v letošním roce křivka opačný trend.** Od září, které bývalo tradičně měsícem vyznačujícím se maximem počtu nezaměstnaných, počty nezaměstnaných dále rostly a tento nárůst se zastavil až během dubna, kdy křivka konečně nabrala klesající směr. Této problematice je věnován prostor především v **kapitolách 2 a 3.**

Ke zmírnění dopadu ekonomické krize na vlnu čerstvých absolventů škol přispívá rozšířená nabídka terciárního vzdělávání v posledních letech. Díky větším možnostem pokračovat ve studiu značná část absolventů se středním vzděláním s maturitní zkouškou nepřejde na trh práce, ale pokračuje (alespoň po určitou dobu) ve vzdělávání na terciární úrovni. Absolventi tříletých učebních oborů mohou pokračovat v nástavbovém studiu k získání maturitní úrovně vzdělání.

Stěžejní částí publikace je **kapitola 4, která sleduje míru nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol k 30. dubnu 2009.** Čerstvými absolventy jsou ti, kteří úspěšně ukončili studium během posledních dvanácti měsíců. **V oborovém členění jsou statisticky sledováni nezaměstnaní absolventi vždy k 30. dubnu a 30. září,** přičemž tato publikace vychází z nejčerstvějších, čili **dubnových hodnot z roku 2009** právě proto, že nejlépe popisují, do jaké míry se podařilo absolventům, kteří ukončili studium v roce 2008 nalézt (a udržet si) v průběhu roku uplatnění na trhu práce. Vypočtené míry nezaměstnanosti jsou analyzovány nejen v členění podle kategorií vzdělání, ale v nich i podle skupin oborů, které nezaměstnaní absolvovali.

Míra nezaměstnanosti čerstvých absolventů se středním vzděláním s výučním listem, zjišťovaná k 30. dubnu 2009, se oproti dubnu 2008 zvýšila zhruba na dvojnásobek (13,4 %) a ve všech oborových skupinách přesahuje hodnotu osmi procent, s jedinou

---

⁴⁶ Podle současné metodiky se při výpočtu celkové míry registrované nezaměstnanosti vychází z počtu „disponibilního (dosažitelného)“ nezaměstnaného ekonomicky aktivního obyvatelstva evidovaného na úřadech práce. Tento počet v dubnu 2008 dosahoval 292,5 tisíc.

výjimkou – zdravotnických oborů (s nevelkým počtem absolventů). Uplatnění nejnáze nalézají absolventi technických oborů (elektrotechnických, strojírenských a polygrafických). Nepříliš dobré postavení na trhu práce mají čerství absolventi učebních oborů náležejících do skupin textilních, sklářských, potravinářských a zemědělských.

Míra **nezaměstnanosti čerstvých absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou a odborným výcvikem** v dubnu 2009 dosáhla 10,5 %, oproti dubnu 2008 se tím zvýšila o tři procentní body. Nejvyšší byla ve skupinách osobní a provozní služby, textilních oborů, ve skupině gastronomie, hotelnictví a turismus, v uměleckých oborech a obchodě, kde přesahovala 12 %. Nejnížší byla ve skupinách s nízkým počtem absolventů (v řádu desítek), a dále u dvou velmi silných skupin – strojírenských a elektrotechnických oborů, kde činila mírně přes osm procent.

Míra **nezaměstnanosti absolventů středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou** se oproti dubnu 2008 zvýšila o 2,2 procentního bodu na 7,8 %, přičemž nejvyšší byla ve skupinách ekologických, dřevozpracujících a zemědělských oborů. Postavení **nejpočetnějších skupin absolventů maturitních oborů** – ekonomických, elektrotechnických, zdravotnických a oborů lyceí – bylo v dubnu 2009 relativně dobré, s mírou nezaměstnanosti na úrovni průměru za kategorii M, nebo dokonce nižší. Absolventi s maturitou ve strojírenských a textilních oborech nalézali uplatnění obtížněji, jejich míra nezaměstnanosti však nepřesáhla desetiprocentní hranici. **Nízká nezaměstnanost** čerstvých absolventů středního vzdělání s maturitní zkouškou byla zjištěna u skupiny speciálních a interdisciplinárních technických oborů, v hornictví, hutnictví a slévárství a také ve skupinách publicistika, knihovnictví a informatika a pedagogika, učitelství a sociální péče.

Míra **nezaměstnanosti absolventů vyššího odborného vzdělání** se meziročně zvýšila jen o 1,3 procentního bodu, na 6,8 % v dubnu 2009. Nejvyšší hodnoty byly v dubnu 2009 zjištěny u skupin zemědělských oborů, u skupiny ekonomických oborů (s velkým počtem absolventů) a ve strojírenství. Nejnížší míru nezaměstnanosti měli absolventi skupiny publicistika, knihovnictví a informatika.

Hlavním skupinám oborů, ve kterých se v souhrnu za všechny úrovně vzdělání každoročně připravovala **největší část absolventů** je věnována pozornost v **kapitole 5**. Z porovnání například vyplývá, že výrazně nejlépe nalézají uplatnění čerství absolventi **zdravotnických oborů**, a to všech úrovní vzdělání. V meziročním porovnání dubnových hodnot roku 2009 a 2008 se zdá, že těchto absolventů se krize prozatím nedotkla a stále je po nich velmi vysoká poptávka, mimo jiné také proto, že těch, kteří nepokračují v dalším vzdělávání, a přecházejí ihned po absolvování na trh práce, je malá část.

Mezi čerstvými absolventy se středním vzděláním s **výučním listem** se kromě malé skupiny ošetřovatelů **snadno uplatňovali** také absolventi **technických oborů** – **elektrotechnika a strojírenství**, jejichž míra nezaměstnanosti byla v dubnu 2009 výrazně nižší než u skupin vyučených v oblasti stavebnictví, zemědělství, lesnictví a gastronomie.

U **maturantů**, kteří se vzdělávali v teoreticky zaměřených oborech kategorie M (bez praktického výcviku) je nejmenší procento nezaměstnaných ve skupinách **zdravotnických, elektrotechnických a stavebních oborů**.

Mezi nezaměstnanými absolventy škol bylo v dubnu 2009 zhruba 36 % dlouhodobě nezaměstnaných, kteří byli v evidenci úřadů práce vedeni **déle než pět měsíců**. Důsledek obratu v hospodářském vývoji na podíly dlouhodobě nezaměstnaných lze zatím obtížně odhadovat, mimo jiné i vzhledem ke změně metodiky, kdy jsou od letošního roku za dlouhodobě nezaměstnané považováni uchazeči již po pěti měsících evidence, zatímco v předchozích letech to bylo až po půl roce. Konkrétní obraz dubnové situace poskytuje **kapitola 6**. Pro účely zhodnocení dlouhodobé nezaměstnanosti absolventů jsou zde používány počty nezaměstnaných absolventů, kteří ukončili studium v posledních dvou letech. (Nejde tedy pouze o čerstvé absolventy z posledního školního roku.)

V dubnu 2009 byl **největší podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů škol** evidován v kategorii E, zahrnující dvou až tříleté obory, poskytující nižší střední vzdělání s výučním listem (44,7 % dlouhodobě nezaměstnaných), s odstupem tří procentních bodů je následovali absolventi vyšších odborných škol. **Nejmenší podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů byl v dubnu 2009** mezi gymnazisty. Pro tuto skupinu je charakteristické, že značná část absolventů neprechází na trh práce ihned po maturitě, ale pokračuje ve vzdělávání. Relativně málo dlouhodobě nezaměstnaných bylo mezi **vyučenými v klasických oborech kategorie H**, kteří dříve byli dlouhodobou nezaměstnaností postiženi nejvíce, ale během posledních let se jejich situace výrazně zlepšovala. V dubnu 2009 mezi nimi bylo jen 33,9 % nezaměstnaných déle než 5 měsíců, což je po gymnazistech druhý nejnižší podíl.

V **kapitole 7** je stručně shrnuta **nezaměstnanost absolventů škol jednotlivých krajů**. Míra nezaměstnanosti absolventů **pražských škol** je dlouhodobě **nejnižší** a meziročně navzdory ekonomické krizi letos klesla. V dubnu 2009 vykazovali čerství absolventi pražských škol nižší míru nezaměstnanosti než ostatní nezaměstnaní evidovaní na pražských úřadech práce. **V ostatních krajích zvýšení míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů kopírovalo vývoj celkové nezaměstnanosti**. Meziroční nárůst míry nezaměstnanosti absolventů škol všech krajů (s výjimkou Hl. m. Prahy) byl poměrně razantní, v řádu přibližně dvou až pěti procentních bodů.

V **příloze** lze nalézt konkrétní počty nezaměstnaných a míry nezaměstnanosti pro jednotlivé skupiny oborů a kategorie vzdělání. Jedná se vždy o údaje o čerstvých absolventech škol příslušných krajů.

Konkrétní hodnoty míry nezaměstnanosti čerstvých absolventů škol, evidovaných jako uchazeči o zaměstnání k 30. dubnu 2009 a pro porovnání i k 30. dubnu 2008 lze nalézt v **Informačním systému o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA)** na www.infoabsolvent.cz, v sekci Absolventi a trh práce, v tématu Zaměstnanost a nezaměstnanost na dynamické stránce **Míra nezaměstnanosti absolventů podle oborů vzdělání**.

9. Přílohy

Přehled o nezaměstnanosti absolventů škol v krajích – duben 2009

Česká republika	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	33547	4512	13,4%	14736	1741	11,8%	45298	3554	7,8%	5774	392	6,8%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							572	77	13,5%	36	4	11,1%
21 Hornictví, hutnictví a slévárnictví	64	10	15,6%	45	2	4,4%	96	6	6,3%			
23 Strojírenství a strojírenská výroba	6679	766	11,5%	1881	178	9,5%	3050	299	9,8%	152	17	11,2%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	3018	271	9,0%	2756	258	9,4%	4560	313	6,9%	347	34	9,8%
28 Technická chemie a chemie silikátů	208	33	15,9%	91	9	9,9%	506	41	8,1%	12	6	50,0%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	1818	285	15,7%	43	5	11,6%	394	30	7,6%	33	3	9,1%
31 Textilní výroba a oděvnictví	540	116	21,5%	169	27	16,0%	585	56	9,6%	13	0	0,0%
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	27	5	18,5%				70	5	7,1%			
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	2199	302	13,7%	382	40	10,5%	321	42	13,1%	25	3	12,0%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	319	37	11,6%	234	28	12,0%	139	14	10,1%			
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	2768	411	14,8%	150	15	10,0%	2772	192	6,9%	140	6	4,3%
37 Doprava a spoje	60	6	10,0%	251	23	9,2%	875	103	11,8%	20	1	5,0%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				198	18	9,1%	238	14	5,9%	43	4	9,3%
41 Zemědělství a lesnictví	2620	406	15,5%	158	17	10,8%	2143	262	12,2%	185	27	14,6%
43 Veterinářství a veterinární prevence							276	25	9,1%			
53 Zdravotnictví	109	3	2,8%				3877	130	3,4%	1163	43	3,7%
61 Filozofie, teologie										9	0	0,0%
63 Ekonomika a administrativa				349	53	15,2%	9919	756	7,6%	1097	123	11,2%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				4130	584	14,1%	2725	311	11,4%	372	14	3,8%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	7332	1053	14,4%	1011	105	10,4%	3052	265	8,7%	465	22	4,7%
66 Obchod	2647	379	14,3%	1608	195	12,1%	84	2	2,4%	44	3	6,8%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost				9	3	33,3%	1823	166	9,1%	383	34	8,9%
69 Osobní a provozní služby	2809	390	13,9%	906	140	15,5%	18	0	0,0%			
72 Publicistika, knihovnictví a informatika							207	13	6,3%	119	3	2,5%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							2102	138	6,6%	821	27	3,3%
78 Obecné odborná příprava							3580	185	5,2%			
82 Umění a užitě umění	330	37	11,2%	365	41	11,2%	1314	109	8,3%	295	17	5,8%
Gymnaziální vzdělání - K							24284	587	2,4%			

duben 2009	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
ČR celkem	33547	4512	13,4%	14736	1741	11,8%	45298	3554	7,8%	5774	392	6,8%
Hl. m. Praha	2738	71	2,6%	1627	41	2,5%	6368	124	1,9%	1356	17	1,3%
Středočeský kraj	3088	354	11,5%	1276	152	11,9%	3831	337	8,8%	442	29	6,6%
Jihočeský kraj	2264	296	13,1%	939	109	11,6%	2826	268	9,5%	605	48	7,9%
Plzeňský kraj	1835	223	12,2%	807	67	8,3%	2288	153	6,7%	245	14	5,7%
Karlovarský kraj	1020	146	14,3%	290	33	11,4%	1168	131	11,2%	76	3	3,9%
Ústecký kraj	2717	529	19,5%	940	160	17,0%	3265	361	11,1%	329	13	4,0%
Liberecký kraj	1558	216	13,9%	441	60	13,6%	1680	139	8,3%	155	31	20,0%
Královéhradecký kraj	2054	261	12,7%	628	71	11,3%	2453	159	6,5%	297	19	6,4%
Pardubický kraj	1670	291	17,4%	548	87	15,9%	2293	158	6,9%	341	33	9,7%
Vysočina	1861	298	16,0%	800	124	15,5%	2429	285	11,7%	306	37	12,1%
Jihomoravský kraj	3840	542	14,1%	2328	258	11,1%	4979	420	8,4%	681	45	6,6%
Olomoucký kraj	2294	337	14,7%	1007	158	15,7%	2783	238	8,6%	266	43	16,2%
Zlínský kraj	2088	283	13,6%	1270	186	14,6%	2945	231	7,8%	260	33	12,7%
Moravskoslezský kraj	4520	665	14,7%	1835	235	12,8%	5990	550	9,2%	415	27	6,5%

Vysvětlivky: Abs08 – počet absolventů škol v kraji (2008),
 NZ – počet absolventů škol v kraji, kteří jsou „čerstvě“ nezaměstnaní v ČR (duben 2009),
 mNZ (v %) – míra nezaměstnanosti absolventů škol v kraji (duben 2009).

Poznámka: Při zjišťování míry nezaměstnanosti absolventů škol a její interpretaci z hlediska krajů je nutné stanovovat míru nezaměstnanosti jako **podíl nezaměstnaných absolventů škol daného kraje a celkového počtu absolventů škol v kraji**. Počty absolventů škol jsou ve statistikách udávány podle sídla školy. Statistiky počtu nezaměstnaných absolventů vycházejí z evidenčních databází jednotlivých úřadů práce, kde jsou evidováni uchazeči o zaměstnání s trvalým bydlištěm v příslušném okrese a kraji (který se může lišit od kraje, v němž vystudovali). V případě, že bychom pro výpočet míry nezaměstnanosti použili tyto počty bez předchozích úprav, mohlo by dojít k disproporcím (podhodnocení nebo naopak nadhodnocení míry nezaměstnanosti v případě absolventů, kteří se zaregistrovali na úřadě práce v jiném kraji než kde vystudovali) a vypočtená míra nezaměstnanosti by ztrácela vypovídací hodnotu. **Údaje o mírách nezaměstnanosti v krajském měřítku uváděné v této publikaci poskytují informace o tom, jak se uplatňují absolventi škol jednotlivých krajů (z hlediska vzdělanostní a oborové struktury) na trhu práce v celé České republice.** Počty nezaměstnaných absolventů jsou členěny podle kraje, v němž získali vzdělání.

Hl. m. Praha	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	2738	71	2,6%	1627	41	2,5%	6368	124	1,9%	1356	17	1,3%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí												
21 Hornictví, hutnictví a slévárství												
23 Strojírenství a strojírenská výroba	330	12	3,6%	66	0	0,0%	321	9	2,8%	26	0	0,0%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	272	6	2,2%	262	9	3,4%	842	13	1,5%	49	1	2,0%
28 Technická chemie a chemie silikátů	17	0	0,0%	29	0	0,0%	109	1	0,9%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	135	3	2,2%	10	0	0,0%	81	2	2,5%			
31 Textilní výroba a oděvnictví	18	2	11,1%				114	3	2,6%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	8		0,0%									
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	128	3	2,3%	31	1	3,2%	94	2	2,1%			
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	90	4	4,4%	44	1	2,3%	38	1	2,6%			
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	115	5	4,3%	19	0	0,0%	302	5	1,7%			
37 Doprava a spoje				92	4	4,3%	72	4	5,6%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				59	3	5,1%	32	2	6,3%			
41 Zemědělství a lesnictví	142	3	2,1%	39	0	0,0%	54	1	1,9%			
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví	14	0	0,0%				383	7	1,8%	214	2	0,9%
61 Filozofie, teologie										5	0	0,0%
63 Ekonomika a administrativa				72	4	5,6%	1534	30	2,0%	188	1	0,5%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				319	6	1,9%	440	12	2,7%	204	3	1,5%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	734	18	2,5%	180	3	1,7%	557	8	1,4%	121	0	0,0%
66 Obchod	345	12	3,5%	223	7	3,1%	38	0	0,0%			
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost				9	0	0,0%	387	7	1,8%	122	5	4,1%
69 Osobní a provozní služby	284	2	0,7%	101	1	1,0%	10	0	0,0%			
72 Publicistika, knihovnictví a informatika										92	1	1,1%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							204	2	1,0%	207	2	1,0%
78 Obecně odborná příprava							467	6	1,3%			
82 Umění a užité umění	106	1	0,9%	72	2	2,8%	289	8	2,8%	128	1	0,8%
Gymnaziální vzdělání - K							3914	28	0,7%			

Středočeský kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/0; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	3088	354	11,5%	1276	152	11,9%	3831	337	8,8%	442	29	6,6%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							92	8	8,7%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárství							24	3	12,5%			
23 Strojírenství a strojírenská výroba	730	44	6,0%	210	12	5,7%	341	31	9,1%	14	1	7,1%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	212	16	7,5%	270	39	14,4%	305	36	11,8%	23	2	8,7%
28 Technická chemie a chemie silikátů	3	2	66,7%	14	2	14,3%						
29 Potravinářství a potravinářská chemie	176	26	14,8%	7	0	0,0%						
31 Textilní výroba a oděvnictví	32	2	6,3%	22	2	9,1%						
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	200	27	13,5%	12	3	25,0%	14	2	14,3%			
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie							18	3	16,7%			
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	245	27	11,0%	11	1	9,1%	231	23	10,0%			
37 Doprava a spoje				18	0	0,0%	47	9	19,1%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory										43	2	4,7%
41 Zemědělství a lesnictví	241	25	10,4%				280	22	7,9%	57	1	1,8%
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví							366	16	4,4%	115	4	3,5%
61 Filozofie, teologie										4	0	0,0%
63 Ekonomika a administrativa				37	7	18,9%	1010	82	8,1%	71	5	7,0%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				468	53	11,3%	217	17	7,8%			
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	776	107	13,8%	90	9	10,0%	227	23	10,1%	52	1	1,9%
66 Obchod	225	29	12,9%	69	11	15,9%	21	0	0,0%			
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							206	18	8,7%	12	1	8,3%
69 Osobní a provozní služby	238	38	16,0%	48	10	20,8%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							202	12	5,9%	51	4	7,8%
78 Obecně odborná příprava							230	18	7,8%			
82 Umění a užité umění	10	6	60,0%									
Gymnaziální vzdělání - K							2115	61	2,9%			

Jihočeský kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	2264	296	13,1%	939	109	11,6%	2826	268	9,5%	605	48	7,9%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							55	13	23,6%	20	0	0,0%
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství												
23 Strojírenství a strojírenská výroba	404	44	10,9%	107	5	4,7%	184	19	10,3%	28	3	10,7%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	231	23	10,0%	158	12	7,6%	303	28	9,2%	48	4	8,3%
28 Technická chemie a chemie silikátů							11	2	18,2%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	128	26	20,3%	6	1	16,7%	38	5	13,2%			
31 Textilní výroba a oděvnictví	23	5	21,7%				20	4	20,0%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	146	20	13,7%	26	0	0,0%	58	5	8,6%	25	0	0,0%
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	21	2	9,5%				15	1	6,7%			
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	221	21	9,5%	8	0	0,0%	229	14	6,1%	68	1	1,5%
37 Doprava a spoje	3	2	66,7%	10	1	10,0%	24	5	20,8%	20	1	5,0%
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				18	0	0,0%						
41 Zemědělství a lesnictví	254	27	10,6%				235	29	12,3%	48	3	6,3%
43 Veterinářství a veterinární prevence							64	5	7,8%			
53 Zdravotnictví							291	11	3,8%	38	5	13,2%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa				19	3	15,8%	644	64	9,9%	186	19	10,2%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				365	52	14,2%	96	17	17,7%			
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	459	73	15,9%	48	5	10,4%	137	11	8,0%	41	2	4,9%
66 Obchod	192	21	10,9%	116	18	15,5%						
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							93	11	11,8%			
69 Osobní a provozní služby	173	26	15,0%	49	9	18,4%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika							19	2	10,5%			
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							83	4	4,8%	49	3	6,1%
78 Obecné odborná příprava							115	6	5,2%			
82 Umění a užité umění	9	5	55,6%	9	1	11,1%	112	12	10,7%	34	1	2,9%
Gymnaziální vzdělání - K							1578	53	3,4%			

Plzeňský kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	1835	223	12,2%	807	67	8,3%	2288	153	6,7%	245	14	5,7%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							20	4	20,0%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	10		0,0%									
23 Strojírenství a strojírenská výroba	352	32	9,1%	84	4	4,8%	119	12	10,1%			
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	166	18	10,8%	141	11	7,8%	271	12	4,4%	12	3	25,0%
28 Technická chemie a chemie silikátů	19	2	10,5%									
29 Potravinářství a potravinářská chemie	108	12	11,1%	14	0	0,0%						
31 Textilní výroba a oděvnictví	37	10	27,0%	9	1	11,1%	44	2	4,5%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	117	17	14,5%	22	3	13,6%						
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie												
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	165	20	12,1%	6	0	0,0%	160	6	3,8%	13	0	0,0%
37 Doprava a spoje	8	0	0,0%	21	1	4,8%	183	16	8,7%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				23	2	8,7%	24	0	0,0%			
41 Zemědělství a lesnictví	134	25	18,7%	16	1	6,3%	130	12	9,2%			
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví							218	3	1,4%	108	6	5,6%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa				26	4	15,4%	414	30	7,2%	48	2	4,2%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				243	24	9,9%	137	7	5,1%	22	0	0,0%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	416	54	13,0%	54	3	5,6%	93	9	9,7%			
66 Obchod	107	13	12,1%	76	4	5,3%						
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							131	13	9,9%			
69 Osobní a provozní služby	196	20	10,2%	72	8	11,1%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika							28	1	3,6%			
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							96	6	6,3%	42	0	0,0%
78 Obecné odborná příprava							161	8	5,0%			
82 Umění a užité umění							59	7	11,9%			
Gymnaziální vzdělání - K							999	26	2,6%			

Karlovarský kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	1020	146	14,3%	290	33	11,4%	1168	131	11,2%	76	3	3,9%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí												
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství												
23 Strojírenství a strojírenská výroba	156	21	13,5%	18	1	5,6%	50	12	24,0%			
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	46	3	6,5%	41	5	12,2%	62	9	14,5%			
28 Technická chemie a chemie silikátů	29	6	20,7%				14	1	7,1%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	51	6	11,8%									
31 Textilní výroba a oděvnictví	12	2	16,7%				24	5	20,8%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	88	13	14,8%	7	0	0,0%	11	1	9,1%			
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie												
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	105	20	19,0%	7	1	14,3%	97	14	14,4%			
37 Doprava a spoje							54	8	14,8%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory												
41 Zemědělství a lesnictví	49	7	14,3%				71	13	18,3%			
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví	14	1	7,1%				129	0	0,0%	30	0	0,0%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa							243	25	10,3%			
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				79	6	7,6%	37	9	24,3%			
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	307	44	14,3%	32	3	9,4%	69	1	1,4%	46	2	4,3%
66 Obchod	64	10	15,6%	43	3	7,0%						
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							97	16	16,5%			
69 Osobní a provozní služby	99	13	13,1%	40	11	27,5%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							49	2	4,1%			
78 Obecné odborná příprava							127	10	7,9%			
82 Umění a užité umění				23	2	8,7%	34	5	14,7%			
Gymnaziální vzdělání - K							530	15	2,8%			

Ústecký kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	2717	529	19,5%	940	160	17,0%	3265	361	11,1%	329	13	4,0%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							90	14	15,6%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství												
23 Strojírenství a strojírenská výroba	484	64	13,2%	75	7	9,3%	263	32	12,2%			
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	190	23	12,1%	161	15	9,3%	243	23	9,5%	7	0	0,0%
28 Technická chemie a chemie silikátů	15	4	26,7%				38	10	26,3%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	110	28	25,5%									
31 Textilní výroba a oděvnictví	105	26	24,8%	12	5	41,7%						
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	173	44	25,4%	12	1	8,3%						
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	27	4	14,8%	46	4	8,7%	26	3	11,5%			
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	251	54	21,5%	6	0	0,0%	225	23	10,2%	15	1	6,7%
37 Doprava a spoje				4	2	50,0%	74	8	10,8%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory							78	5	6,4%			
41 Zemědělství a lesnictví	135	34	25,2%	5	1	20,0%	134	23	17,2%			
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví							292	12	4,1%	90	2	2,2%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa				43	10	23,3%	851	84	9,9%	53	2	3,8%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				320	56	17,5%	192	41	21,4%	50	1	2,0%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	615	127	20,7%	87	16	18,4%	246	38	15,4%			
66 Obchod	284	64	22,5%	66	17	25,8%						
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							85	5	5,9%	50	5	10,0%
69 Osobní a provozní služby	317	56	17,7%	103	23	22,3%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							245	20	8,2%	42	0	0,0%
78 Obecné odborná příprava							183	14	7,7%			
82 Umění a užité umění	11	1	9,1%							22	0	0,0%
Gymnaziální vzdělání - K							1377	41	3,0%			

Liberecký kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	1558	216	13,9%	441	60	13,6%	1680	139	8,3%	155	31	20,0%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							30	1	3,3%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství												
23 Strojírenství a strojírenská výroba	313	36	11,5%	17	1	5,9%	127	16	12,6%			
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	147	15	10,2%	68	9	13,2%	82	11	13,4%			
28 Technická chemie a chemie silikátů	64	6	9,4%	11	1	9,1%	17	2	11,8%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	65	9	13,8%									
31 Textilní výroba a oděvnictví	49	9	18,4%				58	1	1,7%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	138	19	13,8%				23	2	8,7%			
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie												
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	134	15	11,2%				113	6	5,3%			
37 Doprava a spoje							22	5	22,7%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				28	2	7,1%						
41 Zemědělství a lesnictví	70	18	25,7%				11	5	45,5%			
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví	15	0	0,0%				89	2	2,2%	19	1	5,3%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa							503	38	7,6%	74	19	25,7%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				220	33	15,0%	126	15	11,9%			
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	330	48	14,5%				144	9	6,3%			
66 Obchod	120	22	18,3%	57	3	5,3%						
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							49	7	14,3%	27	2	7,4%
69 Osobní a provozní služby	74	17	23,0%	24	7	29,2%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							30	2	6,7%	12	0	0,0%
78 Obecné odborná příprava							109	9	8,3%			
82 Umění a užité umění	39	1	2,6%	16	1	6,3%	147	8	5,4%	23	2	8,7%
Gymnaziální vzdělání - K							727	21	2,9%			

Královéhradecký kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	2054	261	12,7%	628	71	11,3%	2453	159	6,5%	297	19	6,4%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							28	0	0,0%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství							8	1	12,5%			
23 Strojírenství a strojírenská výroba	337	41	12,2%	34	4	11,8%	220	16	7,3%	39	3	7,7%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	228	12	5,3%	59	4	6,8%	382	19	5,0%			
28 Technická chemie a chemie silikátů							23	3	13,0%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	131	30	22,9%									
31 Textilní výroba a oděvnictví	43	5	11,6%				46	4	8,7%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	157	12	7,6%				16	1	6,3%			
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	33	7	21,2%	28	1	3,6%						
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	105	18	17,1%	2	0	0,0%	165	7	4,2%	25	1	4,0%
37 Doprava a spoje	15	2	13,3%	22	1	4,5%	47	6	12,8%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory												
41 Zemědělství a lesnictví	200	34	17,0%				210	12	5,7%	62	4	6,5%
43 Veterinářství a veterinární prevence							83	3	3,6%			
53 Zdravotnictví							110	2	1,8%	75	1	1,3%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa				20	4	20,0%	466	32	6,9%	45	5	11,1%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				207	35	16,9%	57	12	21,1%			
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	438	58	13,2%	38	5	13,2%	107	16	15,0%	25	1	4,0%
66 Obchod	148	20	13,5%	116	10	8,6%				26	1	3,8%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							25	1	4,0%			
69 Osobní a provozní služby	198	17	8,6%	69	3	4,3%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika							28	0	0,0%			
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							166	6	3,6%			
78 Obecné odborná příprava							182	10	5,5%			
82 Umění a užité umění	21	5	23,8%	33	1	3,0%	84	8	9,5%			
Gymnaziální vzdělání - K							1494	26	1,7%			

Pardubický kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	1670	291	17,4%	548	87	15,9%	2293	158	6,9%	341	33	9,7%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							25	4	16,0%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství												
23 Strojírenství a strojírenská výroba	416	65	15,6%	85	7	8,2%	98	11	11,2%	21	2	9,5%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	159	14	8,8%	129	18	14,0%	155	11	7,1%	45	3	6,7%
28 Technická chemie a chemie silikátů	9	3	33,3%				73	2	2,7%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	109	25	22,9%				73	4	5,5%			
31 Textilní výroba a oděvnictví	21	6	28,6%				61	8	13,1%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	80	19	23,8%	28	3	10,7%						
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	28	4	14,3%									
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	136	33	24,3%	16	1	6,3%	160	14	8,8%	19	0	0,0%
37 Doprava a spoje							37	4	10,8%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				38	3	7,9%						
41 Zemědělství a lesnictví	206	29	14,1%	9	1	11,1%	175	18	10,3%			
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví							224	5	2,2%			
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa							420	24	5,7%	53	9	17,0%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				94	15	16,0%	303	24	7,9%	66	3	4,5%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	327	51	15,6%	28	2	7,1%	130	9	6,9%			
66 Obchod	84	17	20,2%	71	17	23,9%						
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							29	1	3,4%			
69 Osobní a provozní služby	89	24	27,0%	50	15	30,0%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							86	5	5,8%	137	7	5,1%
78 Obecné odborná příprava							194	5	2,6%			
82 Umění a užité umění	6	1	16,7%				50	5	10,0%			
Gymnaziální vzdělání - K							1181	44	3,7%			

Vysočina	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	1861	298	16,0%	800	124	15,5%	2429	285	11,7%	306	37	12,1%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							39	9	23,1%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	10	2	20,0%	15	0	0,0%						
23 Strojírenství a strojírenská výroba	411	61	14,8%	97	18	18,6%	138	25	18,1%			
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	182	16	8,8%	101	10	9,9%	163	21	12,9%	27	0	0,0%
28 Technická chemie a chemie silikátů	8	1	12,5%							12	5	41,7%
29 Potravinářství a potravinářská chemie	105	18	17,1%				23	4	17,4%			
31 Textilní výroba a oděvnictví	21	6	28,6%	17	1	5,9%						
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	142	19	13,4%	49	5	10,2%						
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	16	1	6,3%									
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	164	22	13,4%	9	2	22,2%	152	10	6,6%			
37 Doprava a spoje	11	0	0,0%	11	1	9,1%						
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory							26	3	11,5%			
41 Zemědělství a lesnictví	160	28	17,5%				146	25	17,1%	18	6	33,3%
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví							220	13	5,9%	95	8	8,4%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa							489	57	11,7%	87	10	11,5%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				252	48	19,0%	298	38	12,8%	9	1	11,1%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	353	64	18,1%	26	4	15,4%	190	13	6,8%	9	1	11,1%
66 Obchod	117	23	19,7%	126	19	15,1%						
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							174	28	16,1%			
69 Osobní a provozní služby	146	33	22,6%	48	5	10,4%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika												
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							95	11	11,6%	35	2	5,7%
78 Obecné odborná příprava							185	14	7,6%			
82 Umění a užité umění	15	3	20,0%	49	7	14,3%	91	11	12,1%	14	1	7,1%
Gymnaziální vzdělání - K							1164	47	4,0%			

Jihomoravský kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	3840	542	14,1%	2328	258	11,1%	4979	420	8,4%	681	45	6,6%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							27	7	25,9%	16	2	12,5%
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství							35	1	2,9%			
23 Strojírenství a strojírenská výroba	790	99	12,5%	371	33	8,9%	343	29	8,5%			
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	414	35	8,5%	587	41	7,0%	516	45	8,7%	32	5	15,6%
28 Technická chemie a chemie silikátů							74	8	10,8%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	244	38	15,6%				88	4	4,5%	17	3	17,6%
31 Textilní výroba a oděvnictví	48	11	22,9%	60	8	13,3%	39	4	10,3%	13	0	0,0%
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	3	1	33,3%									
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	242	35	14,5%	67	5	7,5%	21	4	19,0%			
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	28	3	10,7%	38	2	5,3%	21	2	9,5%			
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	360	58	16,1%	33	5	15,2%	269	20	7,4%			
37 Doprava a spoje	23	1	4,3%	54	10	18,5%	84	11	13,1%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory				32	6	18,8%	21	1	4,8%			
41 Zemědělství a lesnictví	336	47	14,0%	30	2	6,7%	224	34	15,2%			
43 Veterinářství a veterinární prevence							48	4	8,3%			
53 Zdravotnictví	18	1	5,6%				588	27	4,6%	232	5	2,2%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa				55	3	5,5%	1060	94	8,9%	92	8	8,7%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				512	71	13,9%	178	23	12,9%			
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	725	123	17,0%	108	17	15,7%	339	39	11,5%			
66 Obchod	212	27	12,7%	175	26	14,9%	25	1	4,0%			
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							68	7	10,3%	149	12	8,1%
69 Osobní a provozní služby	314	54	17,2%	145	17	11,7%	8	0	0,0%			
72 Publicistika, knihovnictví a informatika							62	2	3,2%	27	0	0,0%
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							268	14	5,2%	74	3	4,1%
78 Obecné odborná příprava							413	30	7,3%			
82 Umění a užité umění	83	8	9,6%	61	11	18,0%	160	9	5,6%	29	2	6,9%
Gymnaziální vzdělání - K							3015	72	2,4%			

Olomoucký kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	2294	337	14,7%	1007	158	15,7%	2783	238	8,6%	266	43	16,2%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							24	4	16,7%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	8	1	12,5%									
23 Strojírenství a strojírenská výroba	555	65	11,7%	203	31	15,3%	251	33	13,1%	19	1	5,3%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	140	20	14,3%	152	17	11,2%	342	21	6,1%	91	10	11,0%
28 Technická chemie a chemie silikátů	30	4	13,3%	21	1	4,8%	24	0	0,0%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	115	10	8,7%				50	3	6,0%			
31 Textilní výroba a oděvnictví	37	8	21,6%	12	0	0,0%	67	7	10,4%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů	16	3	18,8%									
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	118	16	13,6%	20	5	25,0%	50	8	16,0%			
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie				53	5	9,4%						
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	199	29	14,6%	20	2	10,0%	210	15	7,1%			
37 Doprava a spoje							102	8	7,8%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory							28	3	10,7%			
41 Zemědělství a lesnictví	267	48	18,0%	23	4	17,4%	183	20	10,9%			
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví							279	9	3,2%	74	5	6,8%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa				34	3	8,8%	466	37	7,9%	38	16	42,1%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				316	55	17,4%	34	6	17,6%			
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	410	70	17,1%	30	5	16,7%	212	23	10,8%			
66 Obchod	235	38	16,2%	87	16	18,4%						
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							38	10	26,3%			
69 Osobní a provozní služby	146	21	14,4%	17	7	41,2%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika							11	1	9,1%			
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							111	8	7,2%	44	2	4,5%
78 Obecné odborná příprava							245	10	4,1%			
82 Umění a užité umění	18	4	22,2%	19	7	36,8%	56	11	19,6%			
Gymnaziální vzdělání - K							1731	39	2,3%			

Zlínský kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	2088	283	13,6%	1270	186	14,6%	2945	231	7,8%	260	33	12,7%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							56	6	10,7%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství												
23 Strojírenství a strojírenská výroba	420	43	10,2%	259	29	11,2%	193	17	8,8%			
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	232	25	10,8%	232	31	13,4%	252	16	6,3%			
28 Technická chemie a chemie silikátů	14	3	21,4%	16	3	18,8%	41	6	14,6%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	99	18	18,2%				41	2	4,9%	16	0	0,0%
31 Textilní výroba a oděvnictví	25	1	4,0%				37	6	16,2%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů							70	5	7,1%			
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	161	19	11,8%	63	7	11,1%						
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	37	3	8,1%	25	11	44,0%						
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	196	27	13,8%				162	15	9,3%			
37 Doprava a spoje												
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory												
41 Zemědělství a lesnictví	176	31	17,6%				51	8	15,7%			
43 Veterinářství a veterinární prevence							81	1	1,2%			
53 Zdravotnictví							198	5	2,5%	25	1	4,0%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa				21	6	28,6%	714	57	8,0%	84	17	20,2%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				316	58	18,4%	201	26	12,9%			
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	443	69	15,6%	112	19	17,0%	169	17	10,1%	35	2	5,7%
66 Obchod	127	17	13,4%	116	13	11,2%						
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							115	7	6,1%			
69 Osobní a provozní služby	146	23	15,8%	27	5	18,5%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika							29	4	13,8%			
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							166	13	7,8%	55	1	1,8%
78 Obecné odborná příprava							297	13	4,4%			
82 Umění a užité umění	12	2	16,7%	83	2	2,4%	72	0	0,0%	45	3	6,7%
Gymnaziální vzdělání - K							1452	31	2,1%			

Moravskoslezský kraj	Střední vzdělání s výučním listem - E, H			Střední odborné vzdělání s MZ a odborným výcvikem - L/O; Nástavbové vzdělání - L/5			Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou - M			Vyšší odborné vzdělání - N		
	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ	Abs08	NZ	mNZ
duben 2009	4520	665	14,7%	1835	235	12,8%	5990	550	9,2%	415	27	6,5%
Celkem												
16 Ekologie a ochrana životního prostředí							86	6	7,0%			
21 Hornictví, hutnictví a slévárenství	36	7	19,4%	30	2	6,7%	29	1	3,4%			
23 Strojírenství a strojírenská výroba	981	139	14,2%	255	26	10,2%	402	37	9,2%	5	1	20,0%
26 Elektrotech., telekom. a výpočet. technika	399	45	11,3%	395	37	9,4%	642	48	7,5%	13	2	15,4%
28 Technická chemie a chemie silikátů							82	2	2,4%			
29 Potravinářství a potravinářská chemie	242	36	14,9%	6	1	16,7%						
31 Textilní výroba a oděvnictví	69	23	33,3%	37	6	16,2%	75	10	13,3%			
32 Kožed. a obuv. výroba a zprac. plastů												
33 Zprac. dřeva a výroba hudeb. nástrojů	309	39	12,6%	45	6	13,3%	34	9	26,5%			
34 Polygrafie, zpr. papíru, filmu, fotografie	39	5	12,8%				21	4	19,0%			
36 Stavebnictví, geodézie a kartografie	372	62	16,7%	13	2	15,4%	297	20	6,7%			
37 Doprava a spoje				19	3	15,8%	129	18	14,0%			
39 Speciální a interdisciplinár. tech. obory							29	0	0,0%			
41 Zemědělství a lesnictví	250	50	20,0%	36	4	11,1%	239	40	16,7%			
43 Veterinářství a veterinární prevence												
53 Zdravotnictví	48	0	0,0%				490	18	3,7%	48	3	6,3%
61 Filozofie, teologie												
63 Ekonomika a administrativa				22	7	31,8%	1105	102	9,2%	78	10	12,8%
64 Podnikání v oborech, v odvětvích				419	72	17,2%	409	64	15,6%	21	0	0,0%
65 Gastronomie, hotelnictví a turismus	999	147	14,7%	178	14	7,9%	432	49	11,3%	136	5	3,7%
66 Obchod	387	66	17,1%	267	31	11,6%				18	0	0,0%
68 Právo, právní a veřejnosprávní činnost							326	35	10,7%	23	2	8,7%
69 Osobní a provozní služby	389	46	11,8%	113	19	16,8%						
72 Publicistika, knihovnictví a informatika							30	3	10,0%			
75 Pedagogika, učitelství a sociální péče							301	33	11,0%	73	3	4,1%
78 Obecné odborná příprava							672	32	4,8%			
82 Umění a užité umění							160	16	10,0%			
Gymnaziální vzdělání - K							3007	83	2,8%			

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA)

Národní ústav odborného vzdělávání provozuje internetový informační systém ISA, který pomáhá zejména:

- ✚ žákům základních škol při volbě oboru vzdělání a výběru střední školy,
- ✚ žákům středních škol při rozhodování o pokračování ve vzdělávání a při přechodu na trh práce,
- ✚ výchovným-kariérovým poradcům a učitelům při poskytování kariérového poradenství a výuce témat Úvodu do světa práce,
- ✚ managementu škol při úpravách vlastní vzdělávací nabídky a tvorbě školních vzdělávacích programů,

Systém je přístupný na www.infoabsolvent.cz.

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce (ISA) propojuje informace o školách a oborech vzdělání s poznatky o uplatnění absolventů škol na trhu práce a o potřebách zaměstnavatelů. Poskytuje rovněž informace o problémech se studiem a předčasných odchodech ze školy.

O vznik systému ISA se postaral Národní ústav odborného vzdělávání v rámci systémového projektu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy **Vzdělávání – Informace - Poradenství (VIP Kariéra)**, který je financován z Evropského sociálního fondu a ze státního rozpočtu ČR.

ISA nabízí podrobná data o školách a oborech v jejich vzdělávací nabídce, obsahuje i multimediálního průvodce volbou povolání.

ISA obsahuje informace založené na analýzách, které jsou určeny nejen pro žáky a zejména budoucí absolventy středních a vyšších škol, ale i pro management a pedagogy škol pro jejich orientaci v problematice situace na trhu práce.

Informace poskytované systémem ISA vycházejí z podrobných analýz, které se připravují v Národním ústavu odborného vzdělávání v rámci projektu VIP Kariéra. Především jde o každoročně prováděné **rozborů nezaměstnanosti absolventů škol**, z nichž je možné zjistit obory, jejichž absolventi mají v současnosti výraznější problémy s uplatněním na trhu práce, i to, jak se v tomto směru situace vyvíjí. ISA využívá i poznatků, vyplývajících ze **šetření mezi pracovníky úřadů práce**. Na základě jejich zkušeností je totiž možné identifikovat konkrétní problémy absolventů škol při hledání práce či problematické i perspektivní obory vzdělání.

Pro účely nového informačního systému jsou zjišťovány i **názory zaměstnavatelů, pracovníků personálních agentur a provádí se analýza inzerce**. Tato šetření přinášejí představu o tom, jaké jsou vlastně potřeby zaměstnavatelů, jaké jsou jejich kvalifikační požadavky a jaké dovednosti by absolventi měli mít, pokud se chtějí v praxi dobře uplatnit.

Další analýzy, které jsou zde využity, se věnují **přechodu absolventů ze střední školy** do praxe či do terciárního vzdělávání. Lze z nich poznat, jak jsou absolventi připraveni pro vstup na trh práce a výkon své profese, což představuje zpětnou vazbu i pro vzdělávací nabídku a vzdělávací programy středních a vyšších odborných škol.

